

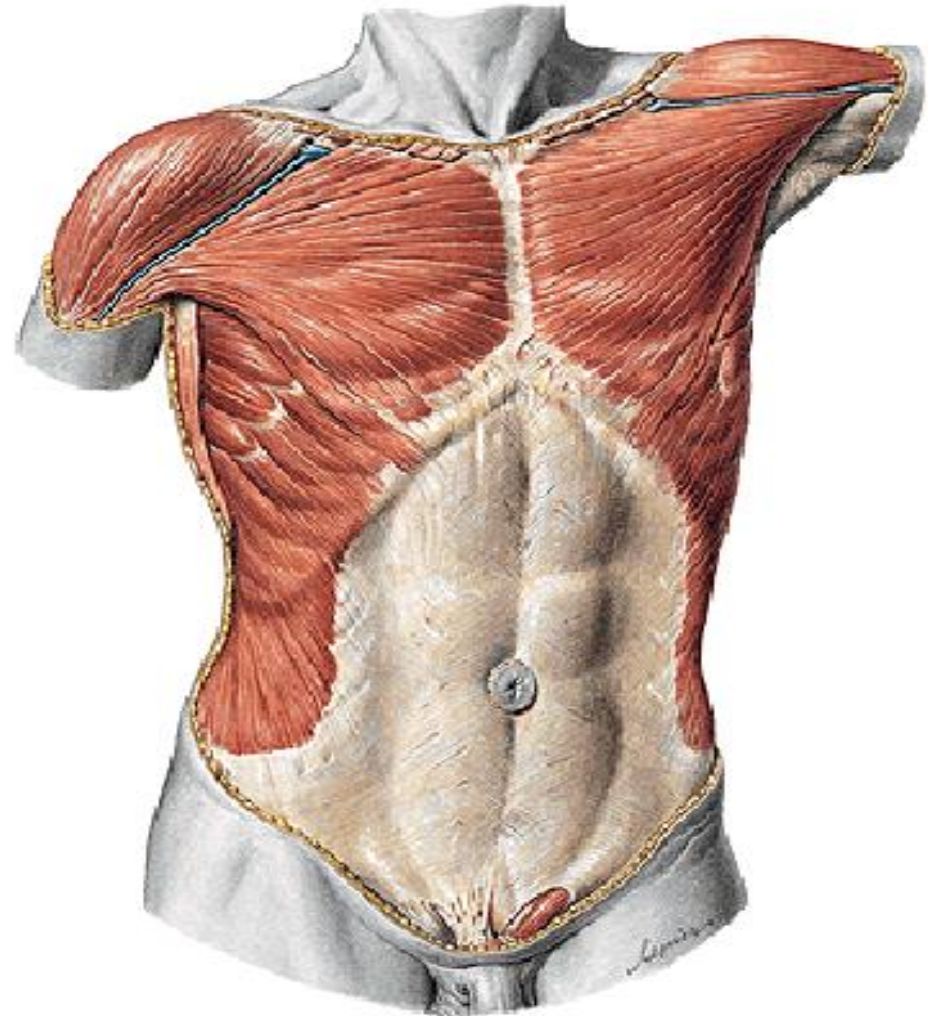
Svaly II.

HRUDNÍK ZÁDA

David Kachlík

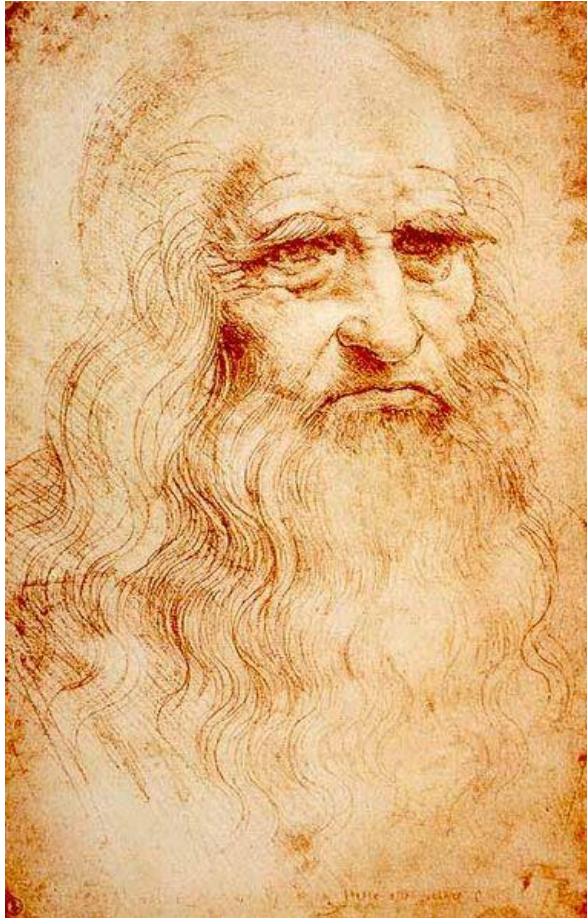
Svaly hrudníku – *Musculi thoracis*

- torakohumerální svaly
  - m. pectoralis major
  - m. pectoralis minor
  - m. subclavius
  - m. serratus anterior
- vlastní svaly hrudníku
  - mm. intercostales (externi, interni, intimi)
  - mm. subcostales
  - mm. levatores costarum
  - m. transversus thoracis
- bránice (*diaphragma*)

Leonardo

Torakohumerální svaly

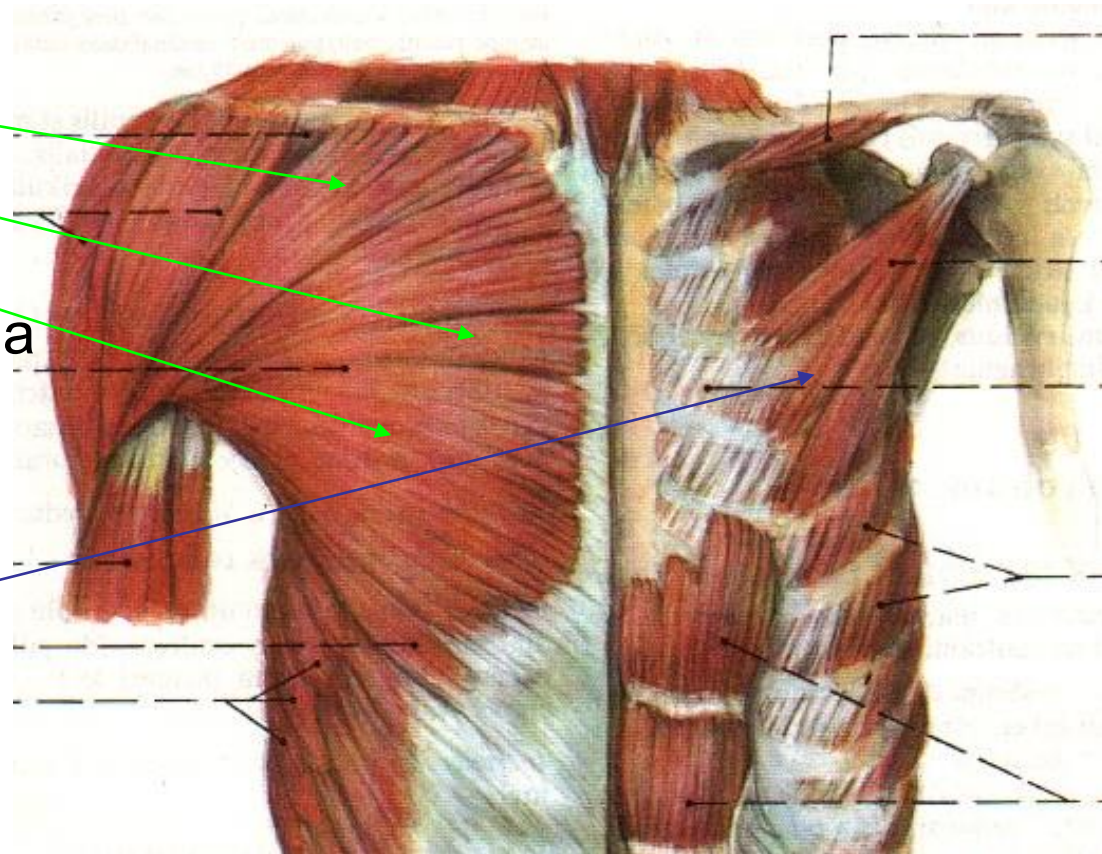
- **m. pectoralis major**

- pars clavicularis
- pars sternocostalis
- pars abdominalis
- úponová šlacha přetočena o 180°

- **m. pectoralis minor**

fascia clavipectoralis

nn. pectorales (med.+lat.)

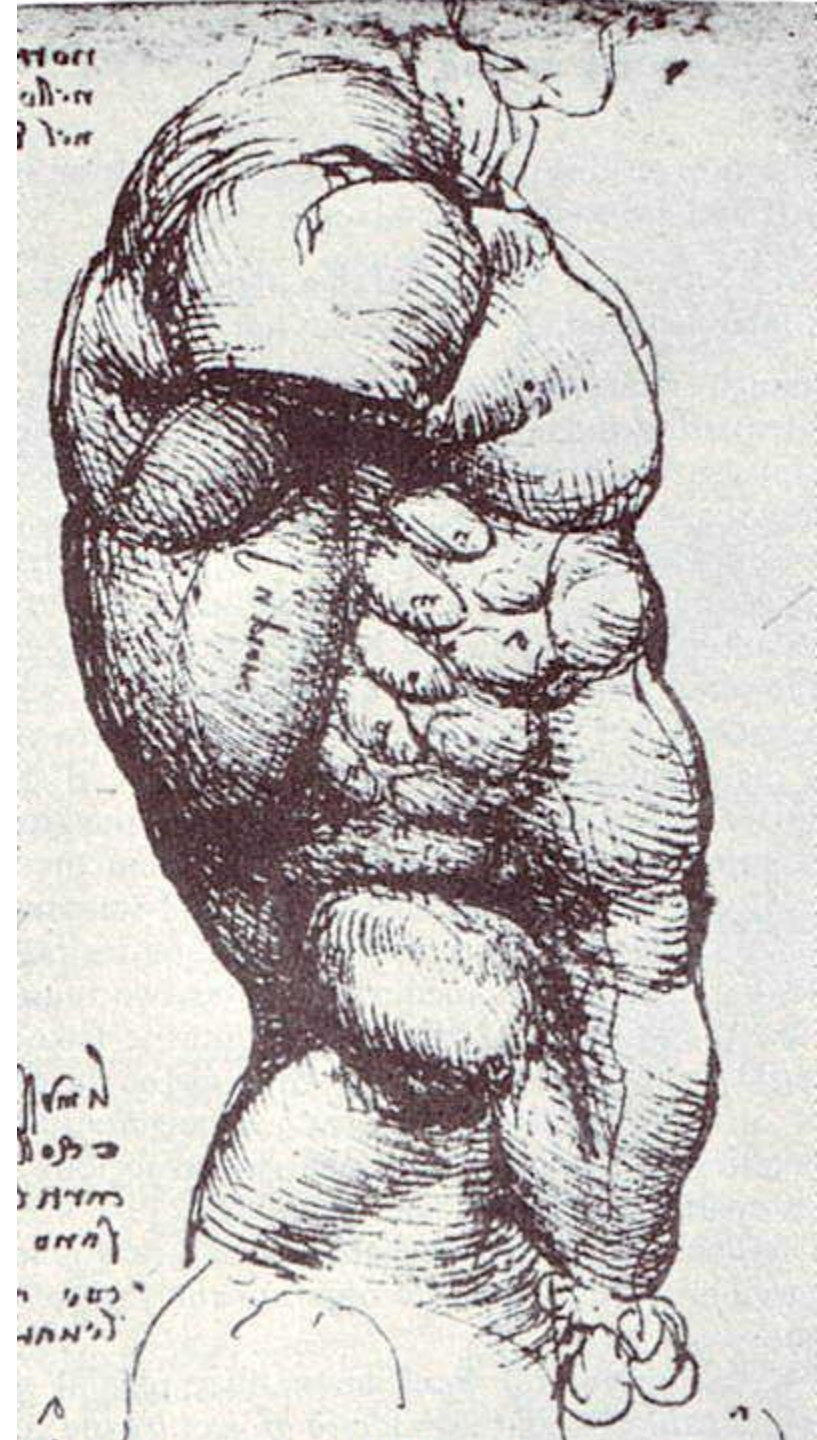
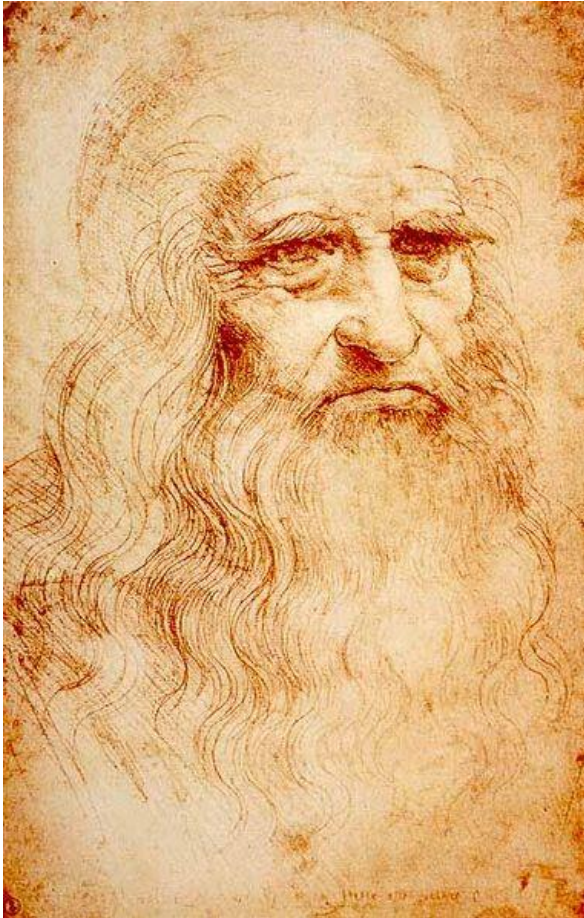

Torakohumerální svaly – funkce

- **m. pectoralis major: addukce, flexe, vnitřní rotace paže**
- **m. pectoralis minor: protrakce a deprese lopatky**
- m. serratus anterior: protrakce a vnější rotace lopatky + fixace lopatky k hrudníku
- m. subclavius: deprese klíčku / elevace 1. žebra
- *všechny*: **pomocné nádechové svaly (při fixované HK)**

Leonardo

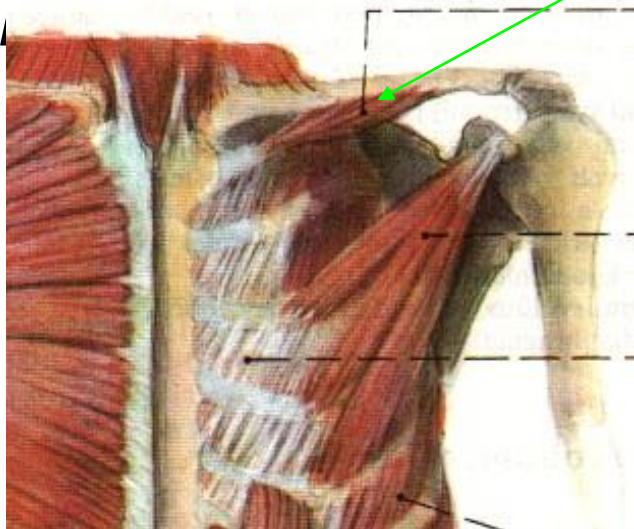

Torakohumerální svaly

- **m. serratus anterior**
„torakoskapulární sval“
n. thoracicus longus

- **m. subclavius**
fascia clavipectoralis

351. MUSCULUS SERRATUS ANTERIOR – schéma funkci svalu

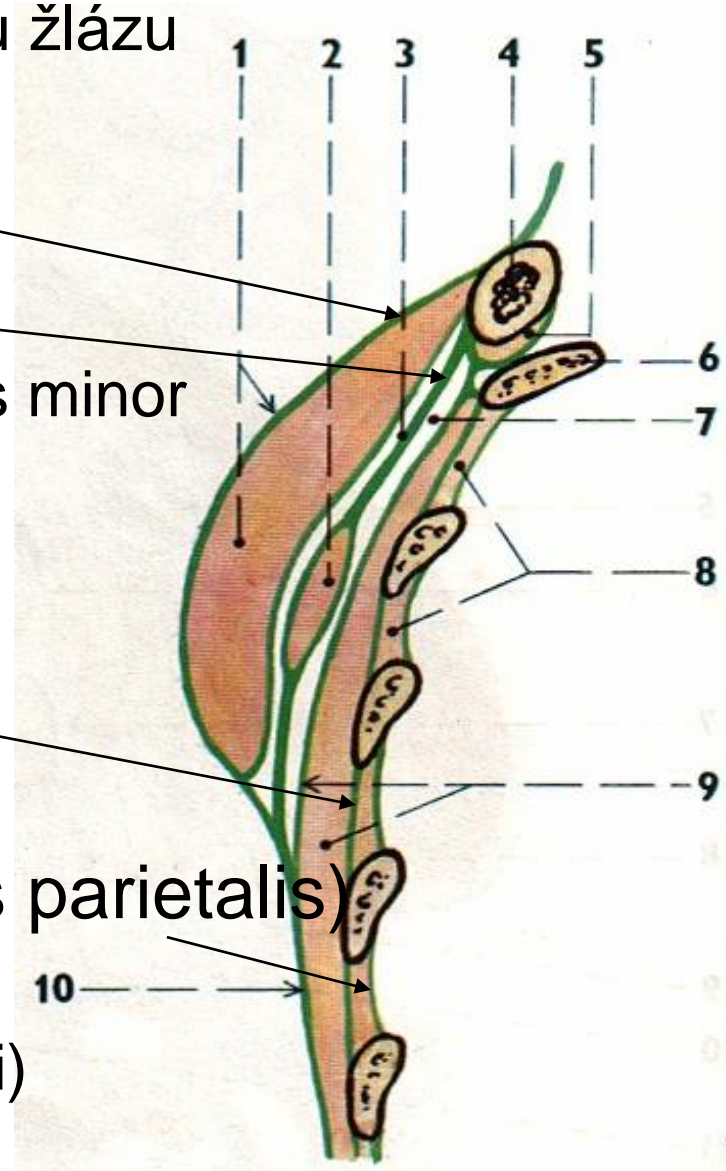
Torakohumerální svaly – funkce

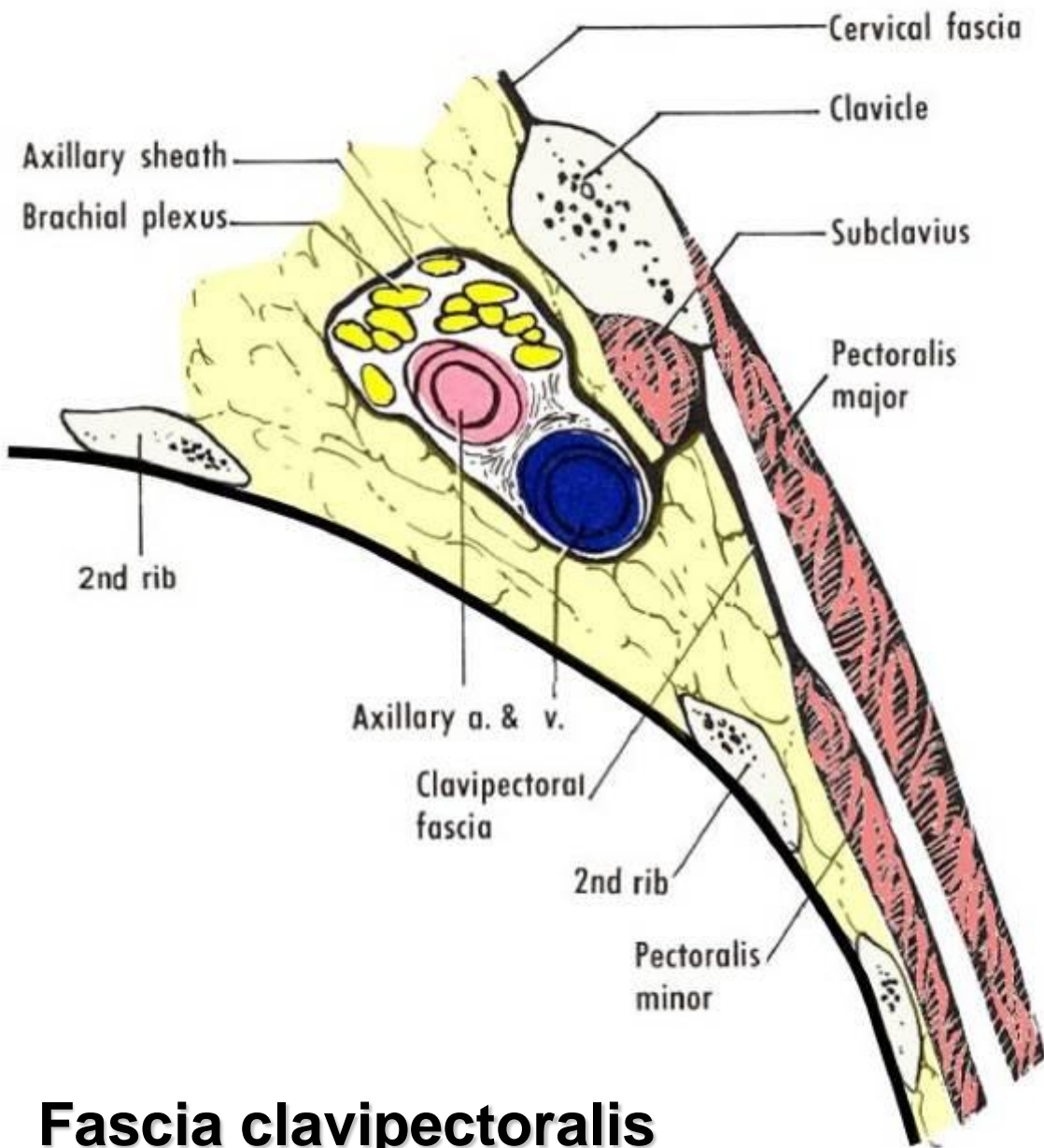
- m. pectoralis major: addukce, flexe, vnitřní rotace paže
- m. pectoralis minor: protrakce a deprese lopatky
- **m. serratus anterior: protrakce a vnější rotace lopatky + fixace lopatky k hrudníku**
- **m. subclavius: deprese klíčku / elevace 1. žebra**
- ***všechny*: pomocné nádechové svaly (při fixované HK)**

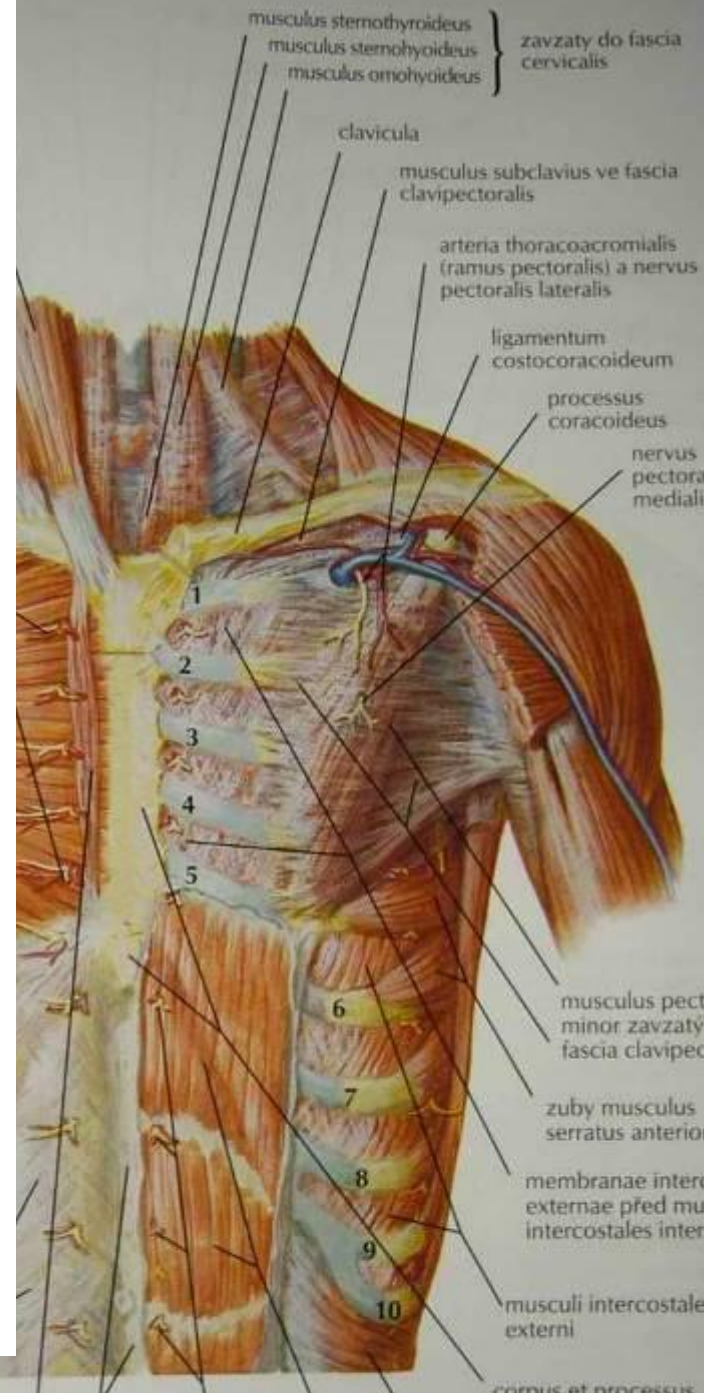
Hrudní fascie

- fascia pectoralis superficialis = stratum membranosum telae subcutaneae – obaluje mléčnou žlázu
- fascia pectoralis
  - kryje m. pectoralis major
- fascia clavipectoralis
  - kryje m. subclavius a m. pectoralis minor
  - fossa ovalis infraclavicularis *Mohrenheimi* (pro v. cephalica)
- fascia thoracica
  - povrchová fascie všech mezižebních prostorů
- fascia endothoracica (f. thoracis parietalis)
  - vystýlá hrudní dutinu
  - membrana suprapleuralis (Sibsoni) = zesílení na cupula pleurae

Fascia clavipectoralis

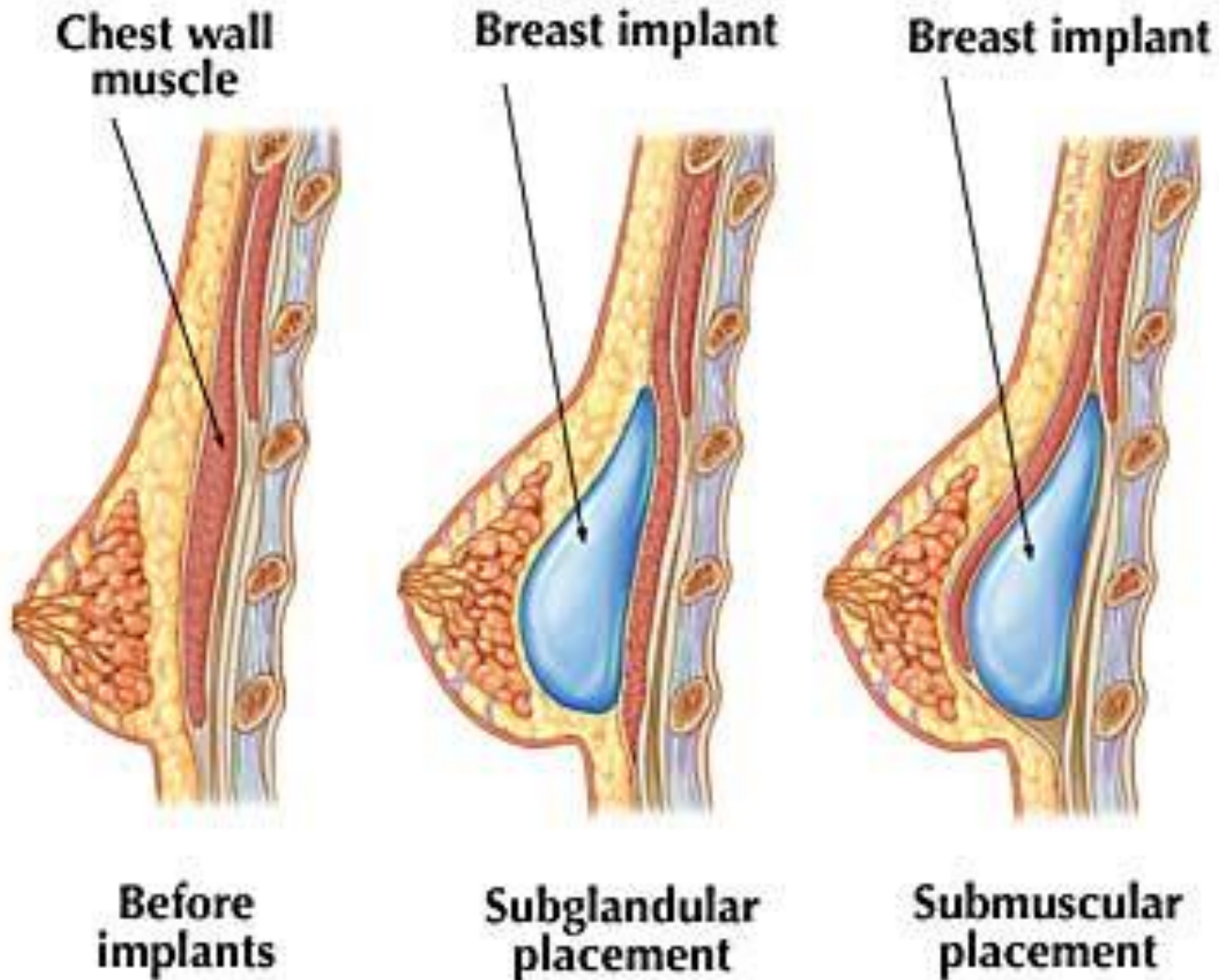
Vývojové vady

Pollandův syndrom

- absence m. pectoralis major
- součástí může být i zkrácení prstů nebo syndaktylie (zřejmě porucha embryonální indukce)
- 3x více muži

Prsní implantáty

Vlastní svaly hrudníku

- **mm. intercostales externi**

- od tuberculum costae po žeberní chrupavku
- dále **membrana intercostalis externa** až k hrudní kosti

vdech

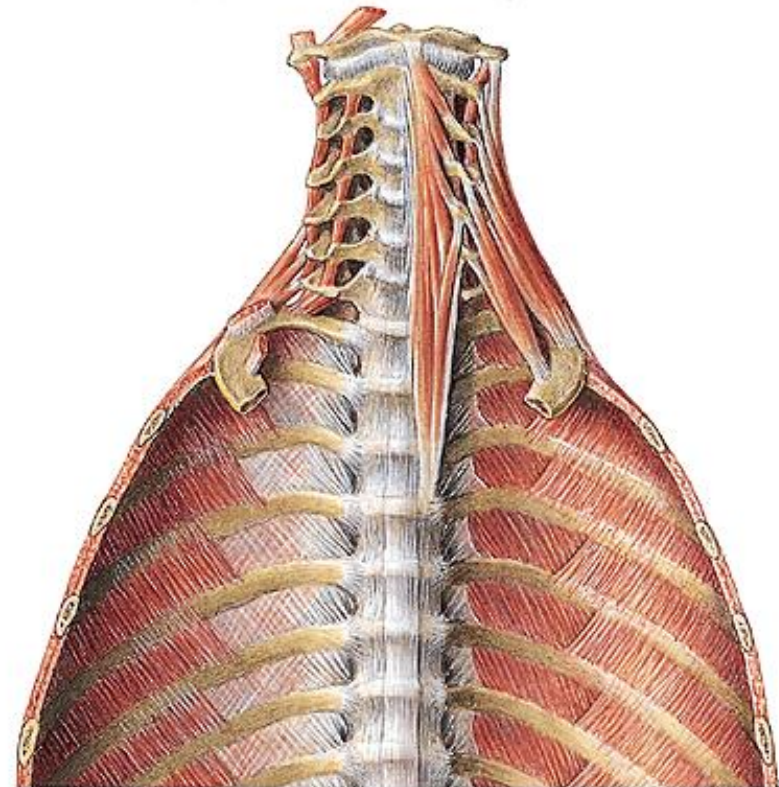
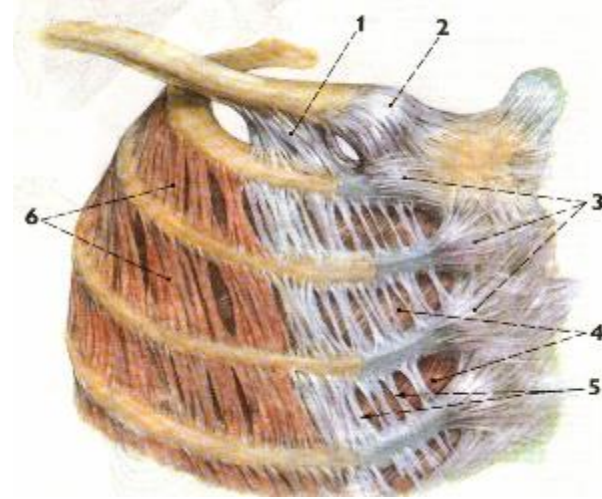
- **mm. intercostales interni**

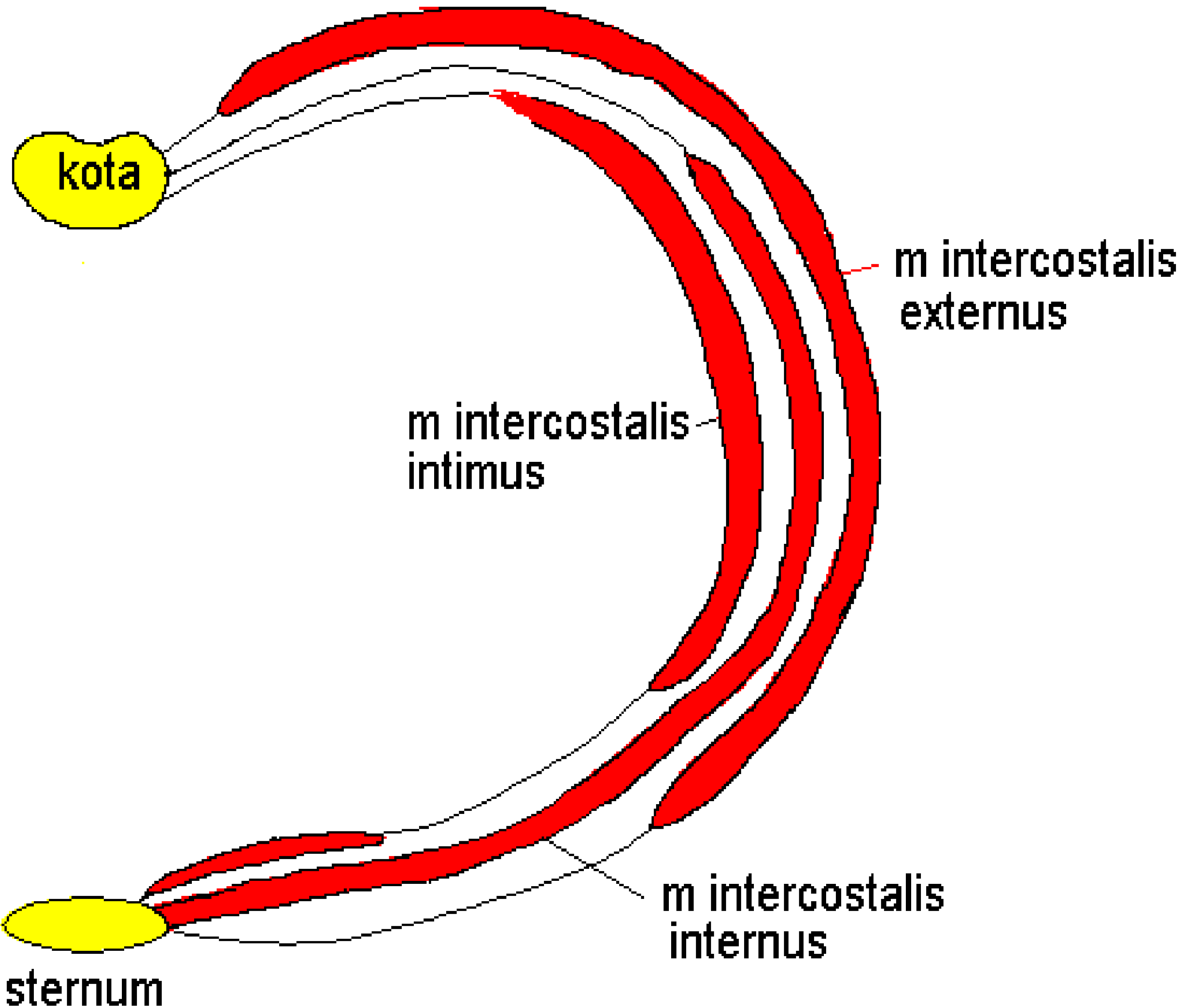
- od hrudní kosti k angulus costae
- dále **membrana intercostalis interna** až k páteři

- **mm. intercostales intimi**

- jako interni, slabší
- úpon navnitř od sulcus costae

výdech

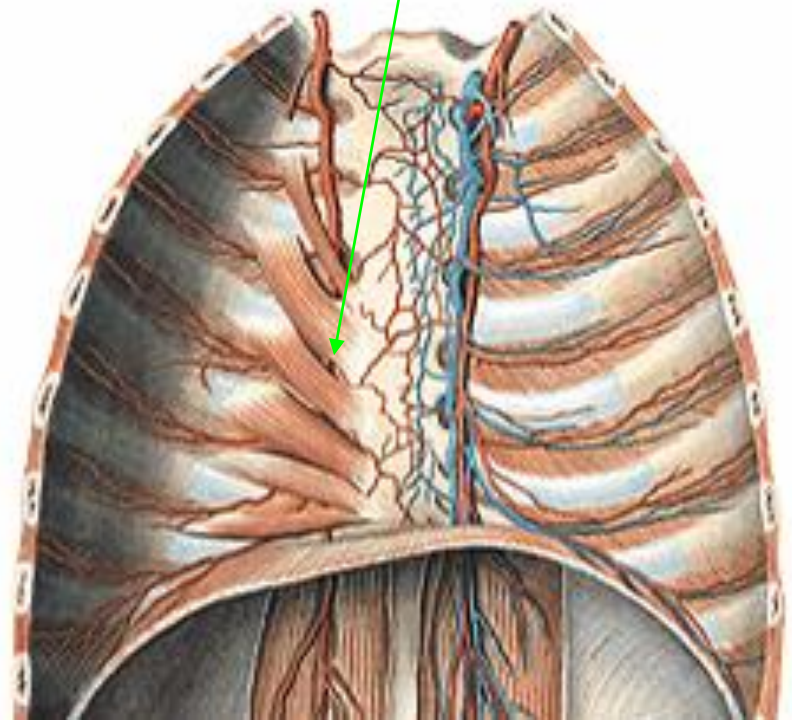
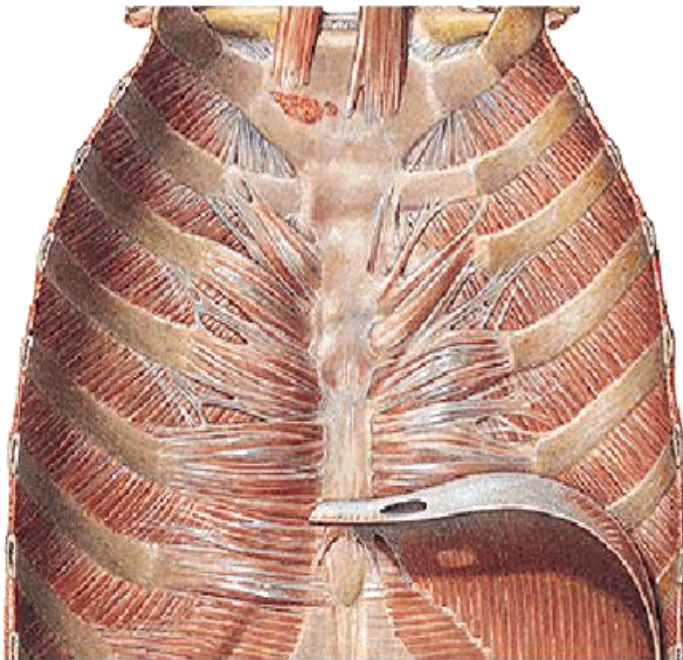

Vlastní svaly hrudníku

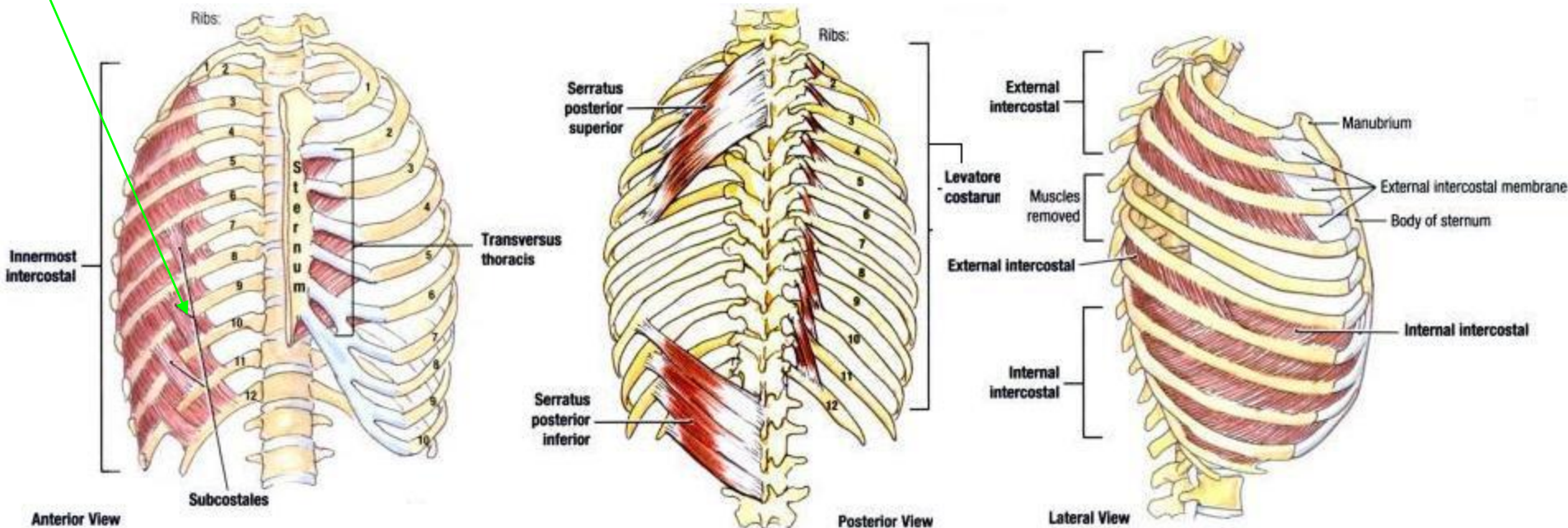
- **m. transversus thoracis**
  - na vnitřní straně sternu
  - *výdech*
  - *inervace: nn. intercostales 1.-6.*

Vlastní svaly hrudníku

- **mm. subcostales**

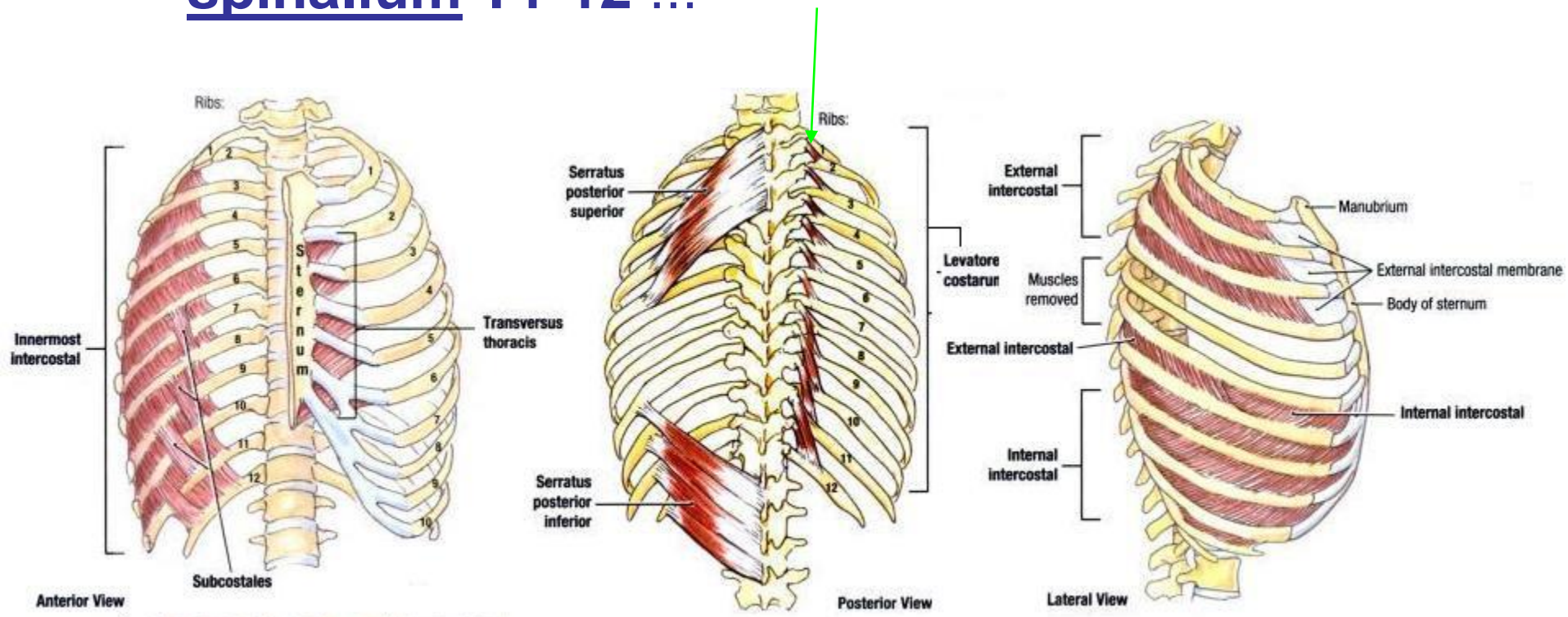
- často rudimentární
- při anguli costarum, ob 1 až 2 žebra
- navnitř od mm. intercostales intimi
- *inervace: nn. intercostales*

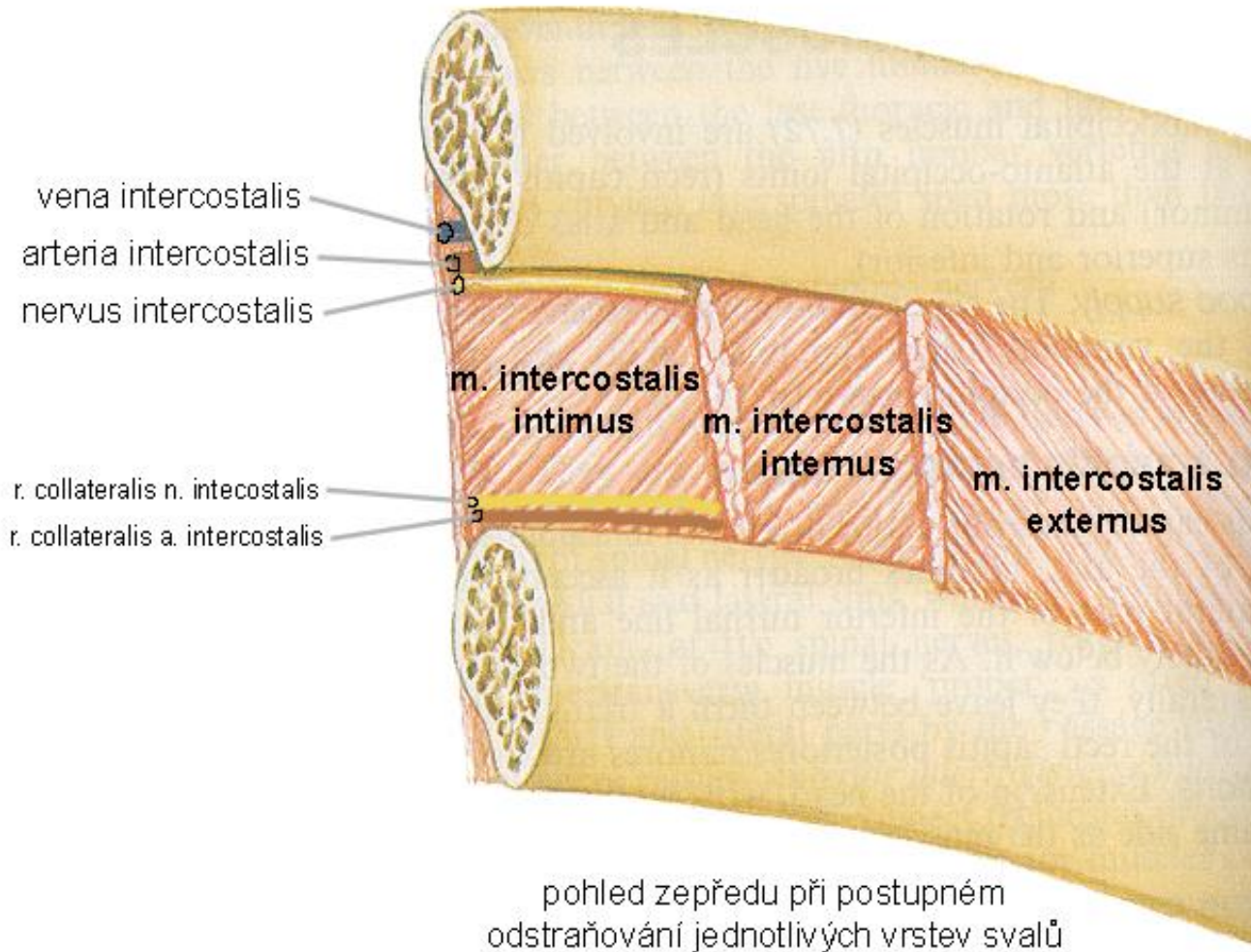
Vlastní svaly hrudníku

- **mm. levatores costarum longi et breves**
  - breves 12 x longi 4 (*kaudálně*)
  - **inervace:** rr. dorsales ramorum posteriorum nn. spinalium T1-12 !!!

Mezižební prostor

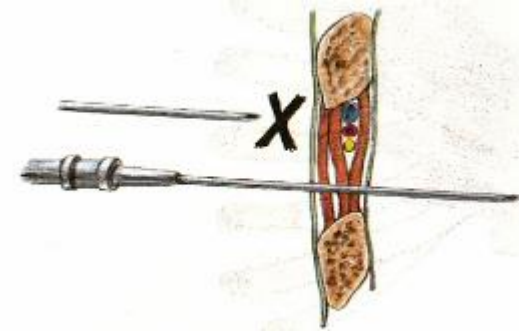
Spatium intercostale

Punkce

při horním
okraji
žebra

= při dolním
okraji
mezižebří

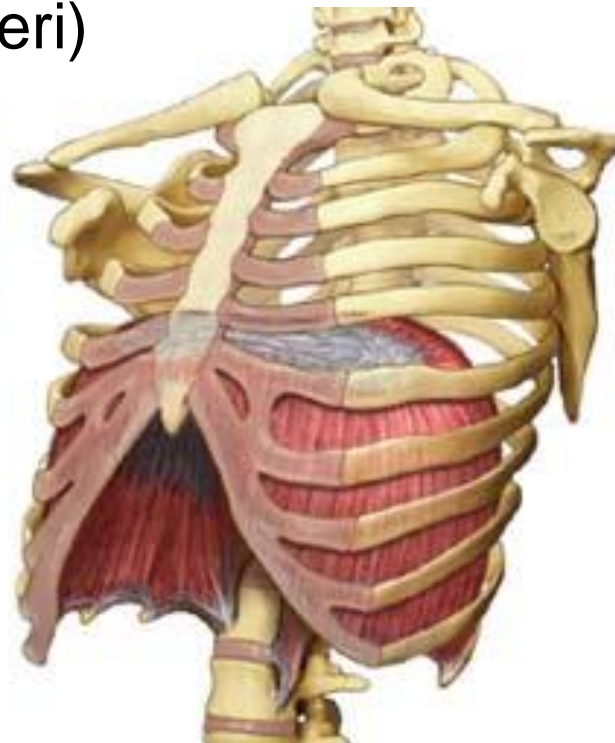

Bránice (*Diaphragma*, ř. Phren)

- savci, krokodýli
- 3-5 mm silná
- svalově-šlachová blána oddělující hrudní a břišní dutinu
- hlavní vdechový sval – odvádí 60–80 % práce
- pomáhá stabilizovat hrudně-bederní přechod páteře
- přispívá k uzávěru jícnu proti česlu žaludku (*membrana phrenoesophagea Leimeri*)

The diaphragm
is shaped
like a parachute

Bránice – vývoj

5.-12. týden - 4 zdroje

- **septum transversum**

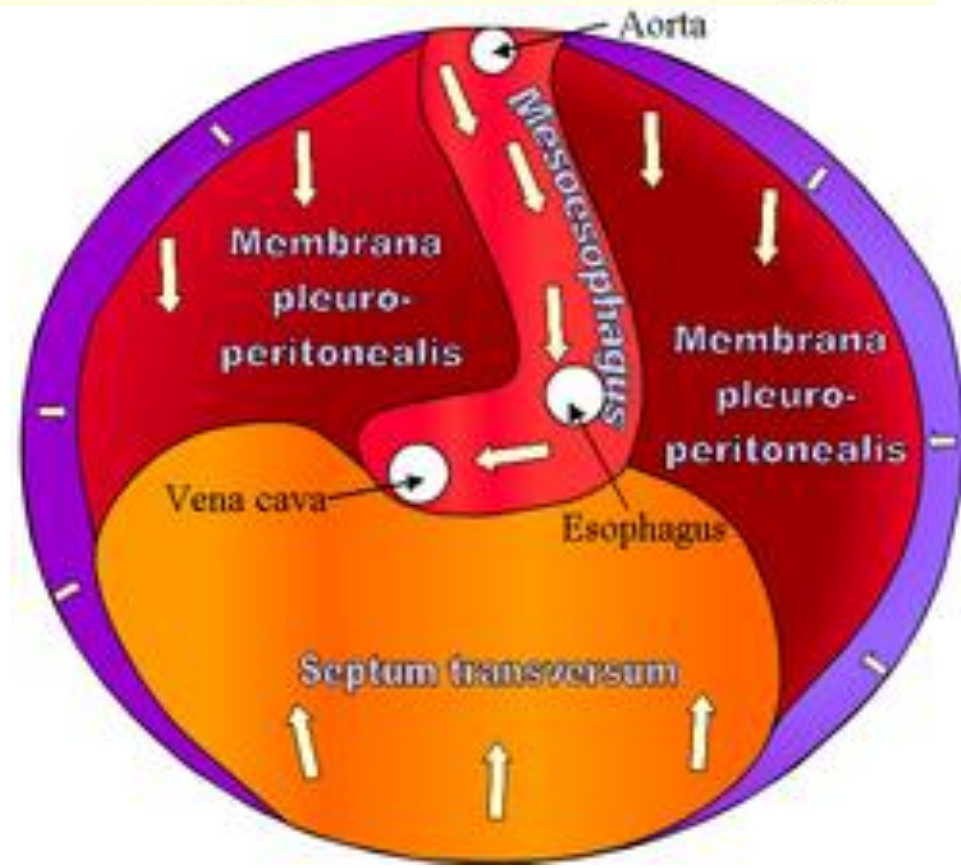
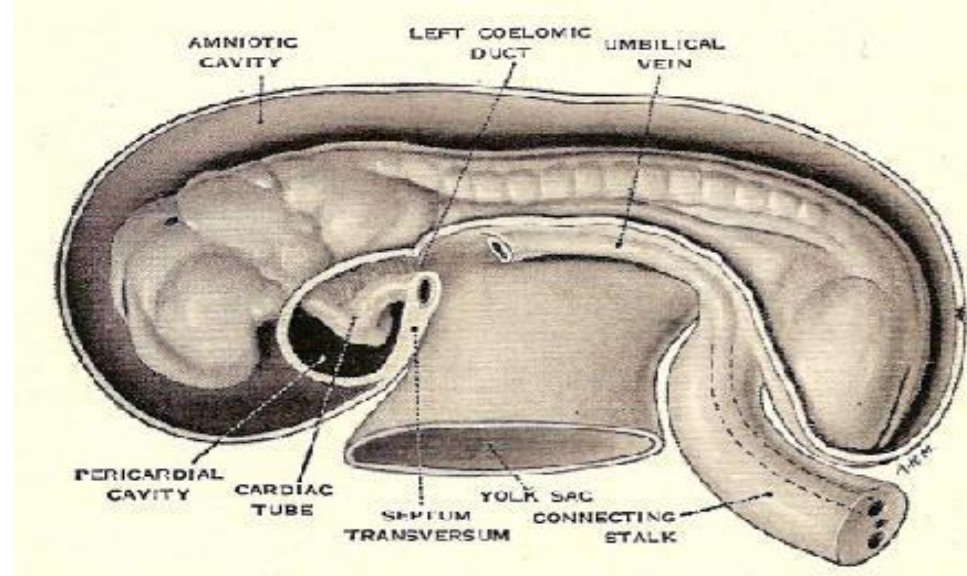
zakládá se kraniálně od kardiogenní zóny

- **pleuroperitoneální membrány** (= primitivní bránice)

1+2 vytvářejí centrum tendineum

- **mesoesophageum dorsale** → crura diaphragmatis

- vrůstání **mezenchymu** z dorzolaterální tělní stěny → budoucí svalovina dorzolaterální části

Bránice – inervace, tvar

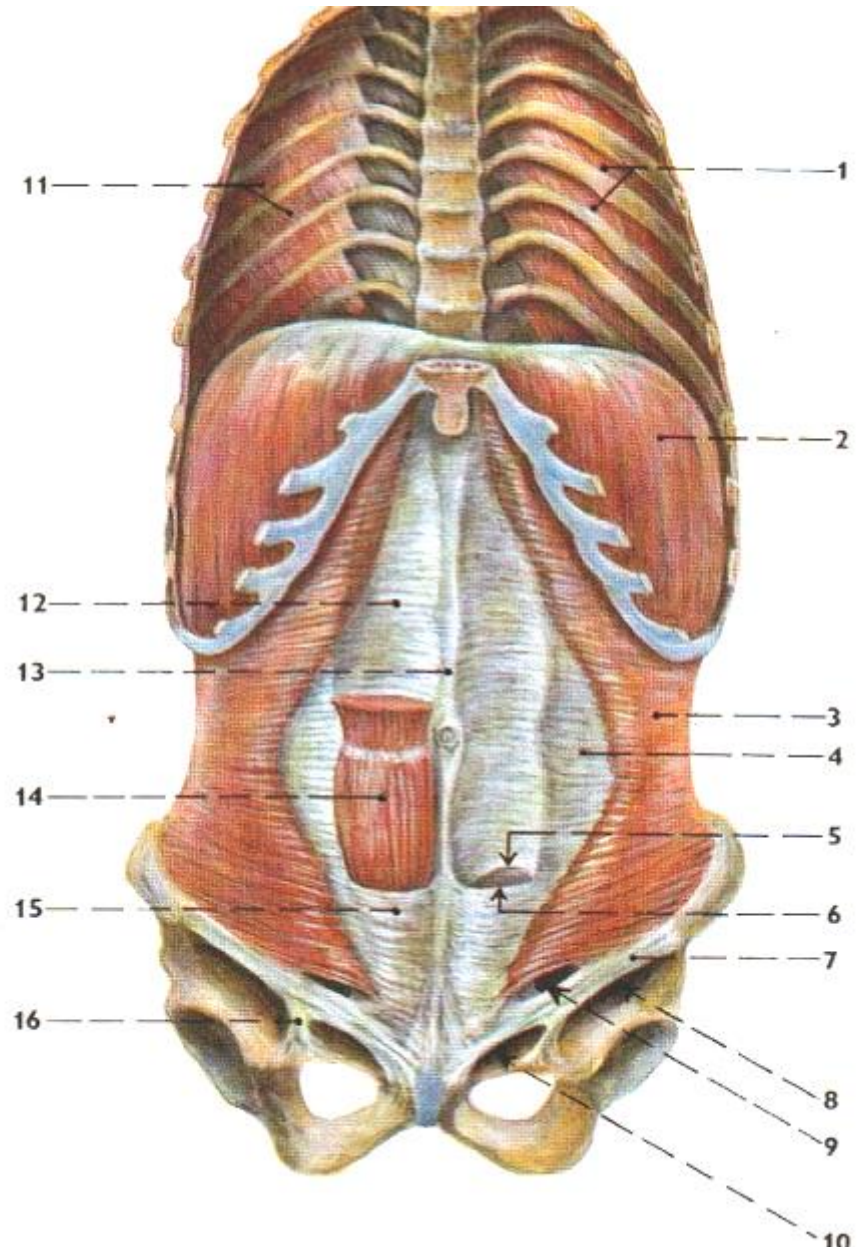
septum transversum

→ sestup → **n. phrenicus**
(C3-5)

zprvu je postavena téměř
ve frontální rovině

později s růstem plic a
rozšiřováním pleurálních
dutin (*recessus
costodiaphragmatici*)

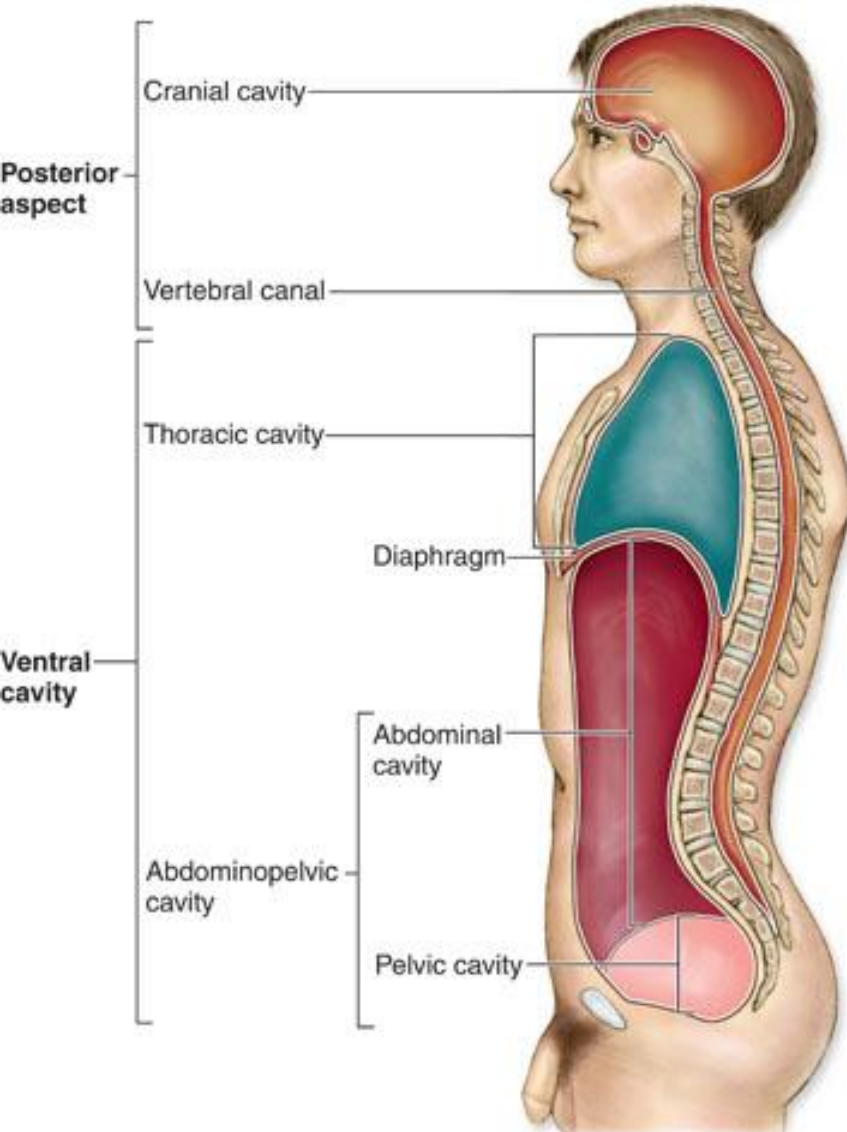
→ typický kopulovitý tvar

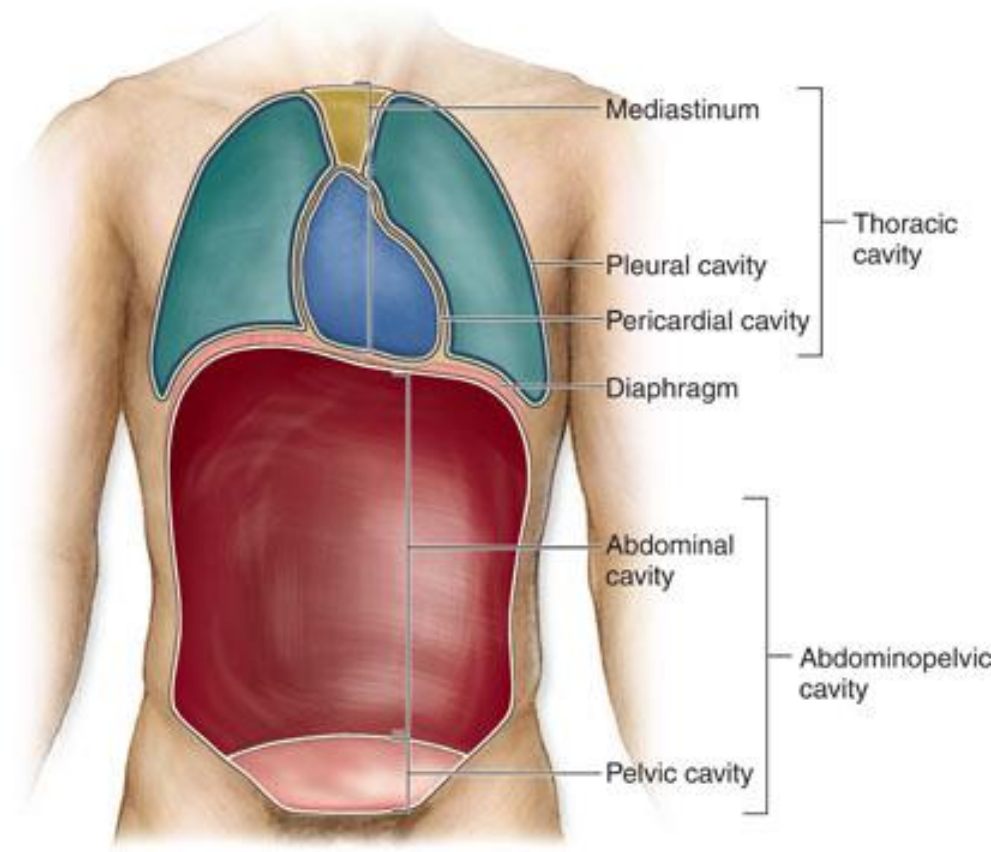
Brániční klenby

Copyright © The McGraw-Hill Companies, Inc. Permission required for reproduction or display.

(a) Midsagittal view

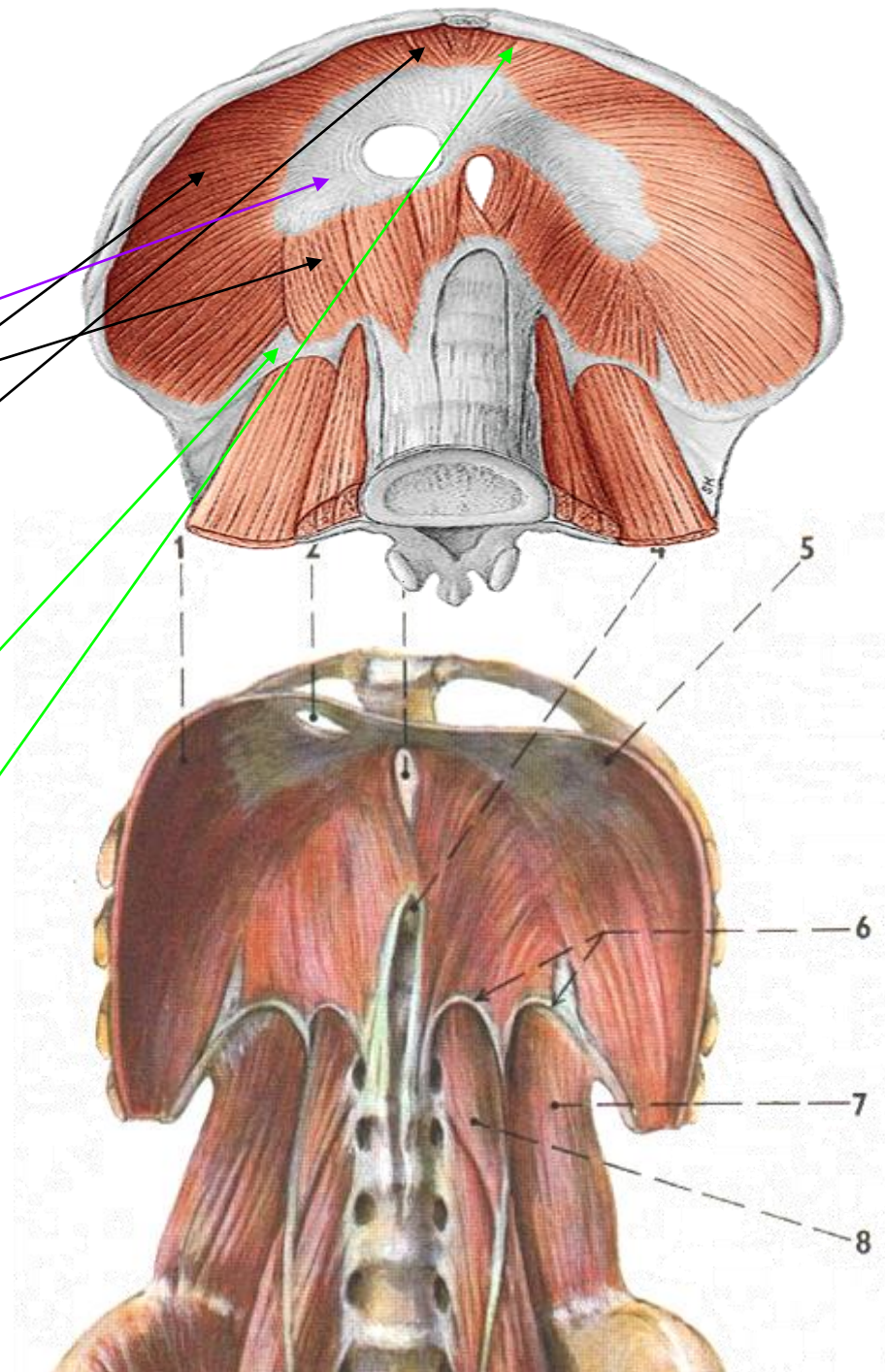
pravá brániční klenba do 4. mezižebří
levá brániční klenba do 5. mezižebří

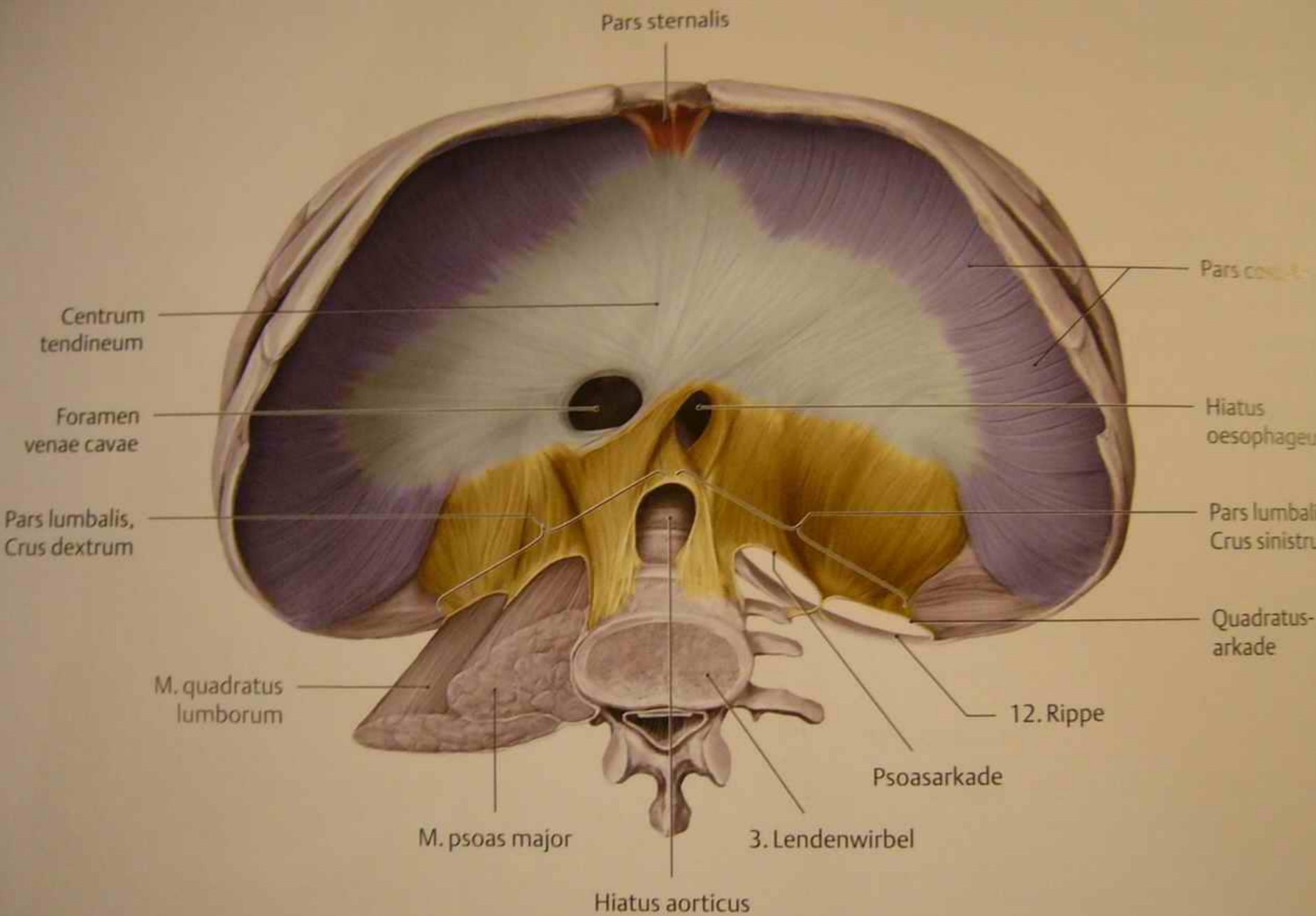

(b) Coronal (frontal) view

Bránice

- pravá a levá brániční klenba (4. a 5. mezižebří)
- centrum tendineum
- pars lumbalis
  - crus dextrum et sinistrum
- pars costalis
- pars sternalis
- trigonum lumbocostale Bochdaleki
- trigonum sternocostale Morgagni s. Larreyi
- **hlavní vdechový sval**
- *aktivní i při výdechu*

Bránice – oblouky

- **lig. arcuatum medianum**
(aortická arkáda) -
nepárová

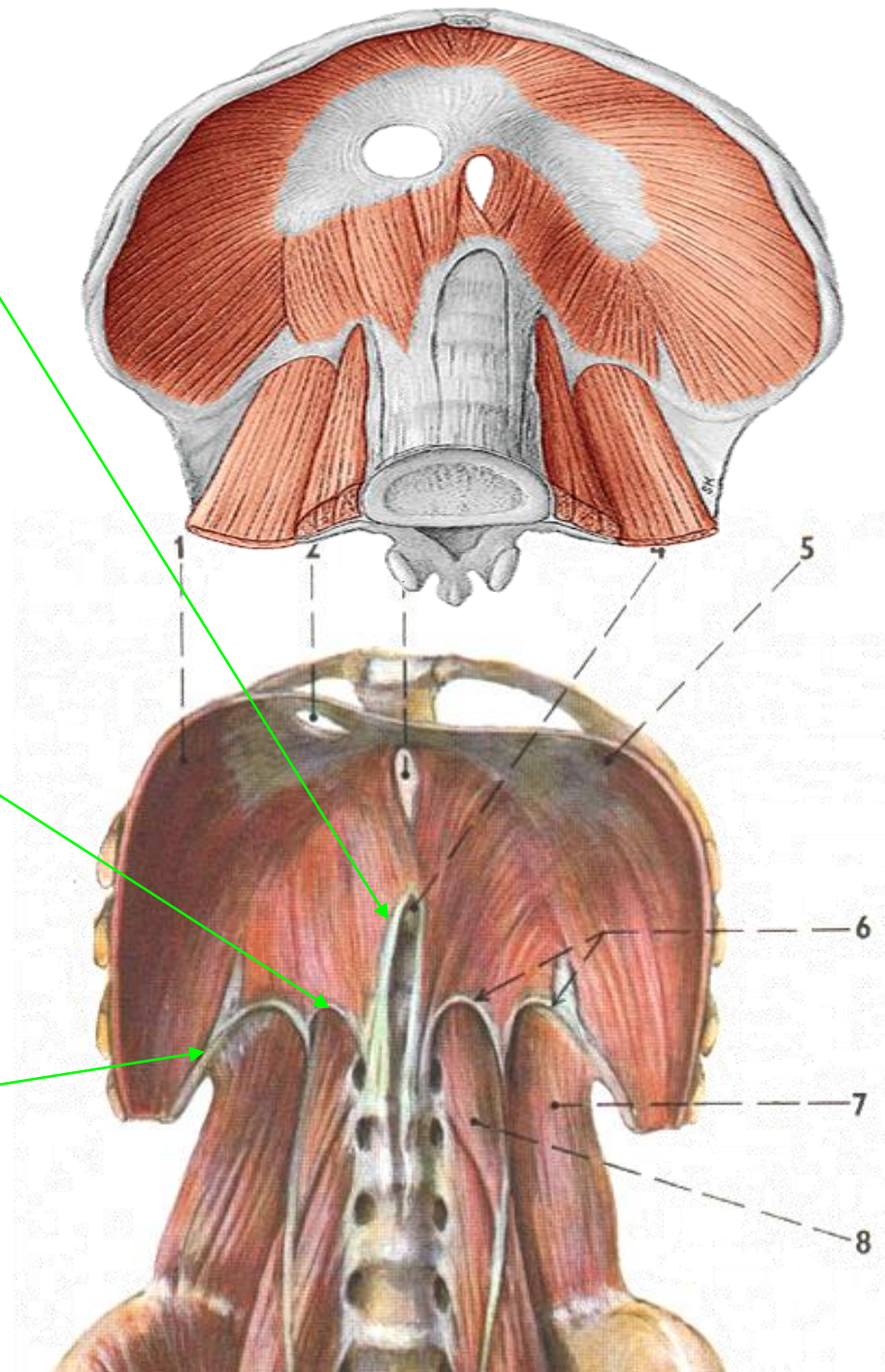
→ hiatus aorticus

- **lig. arcuatum mediale**
(psoatická arkáda)

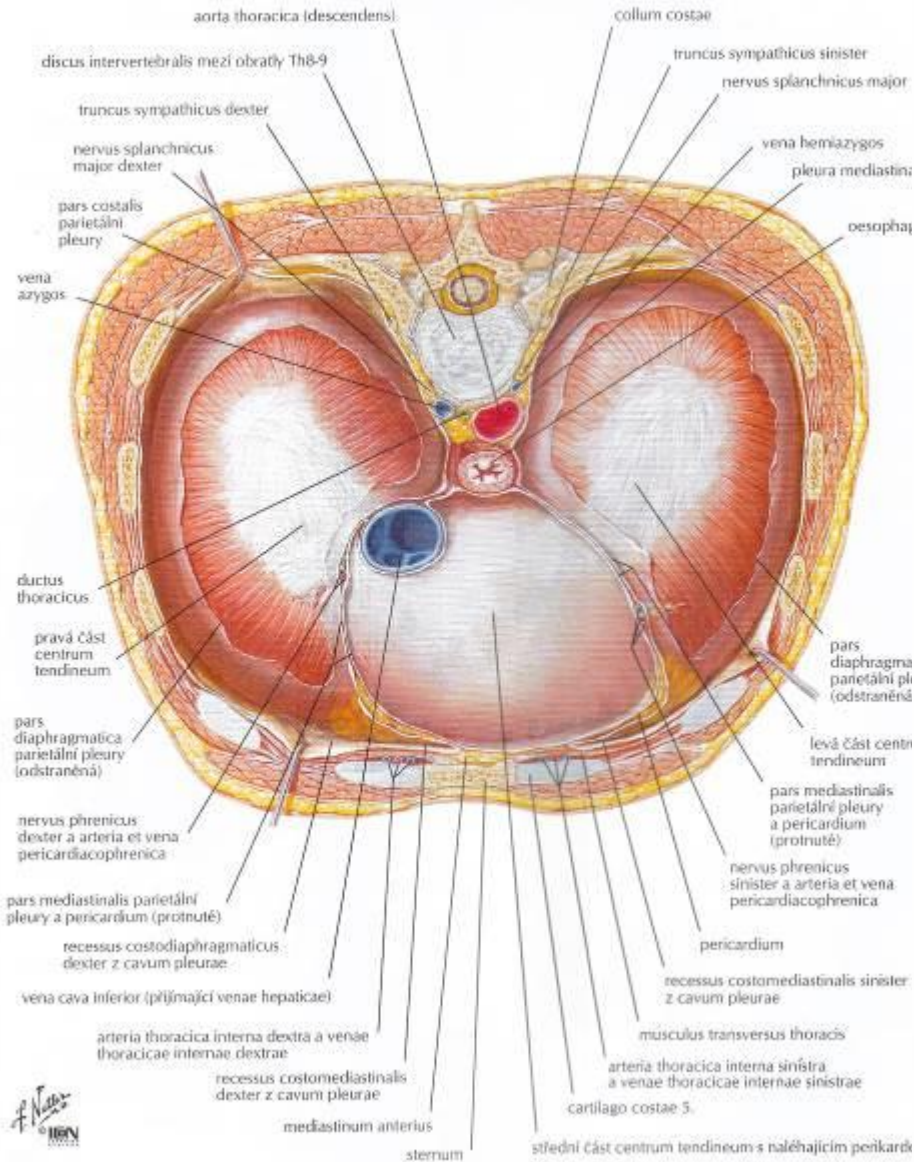
pro m. psoas major

- **lig. arcuatum laterale**
(kvadratická arkáda)

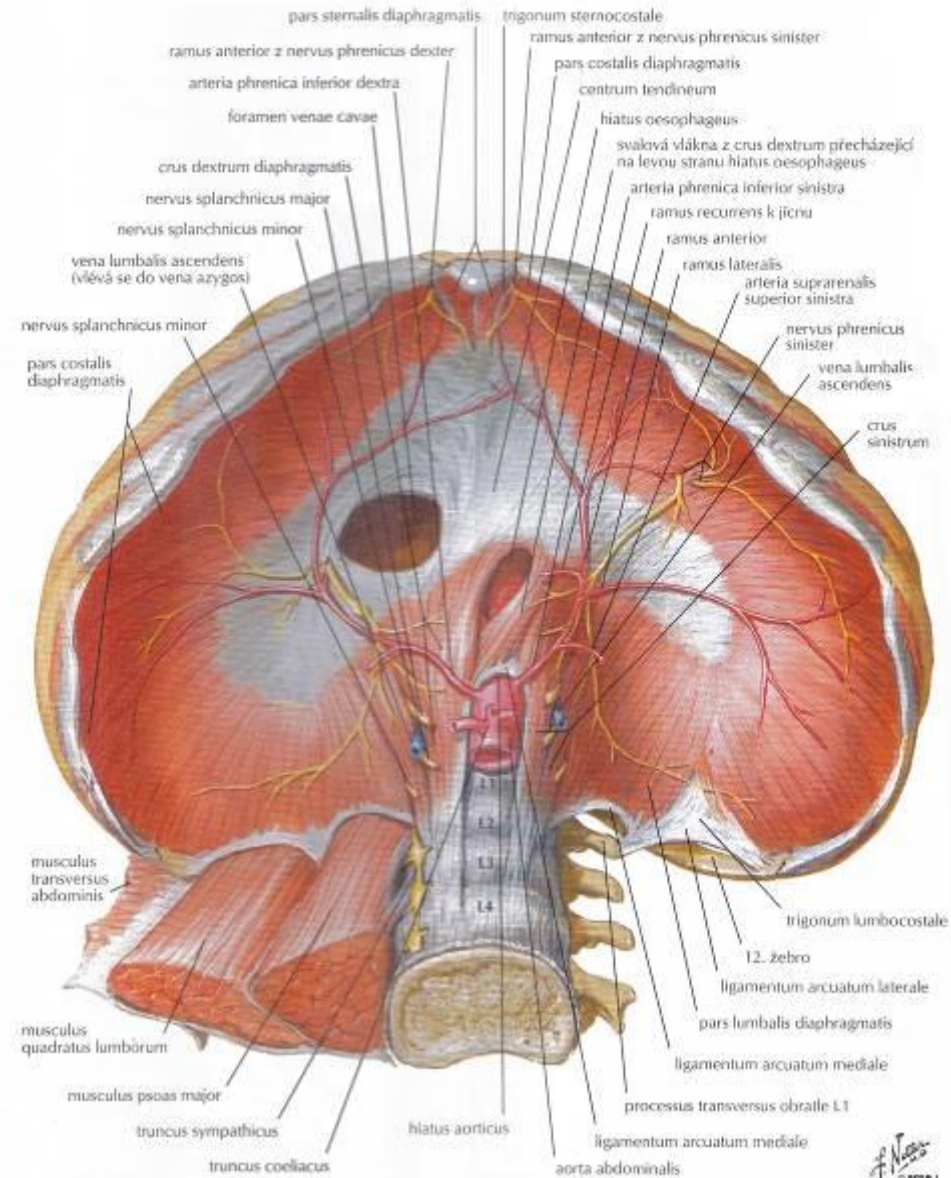
pro m. quadratus lumborum

DIAPHRAGMA - *facies thoracica*

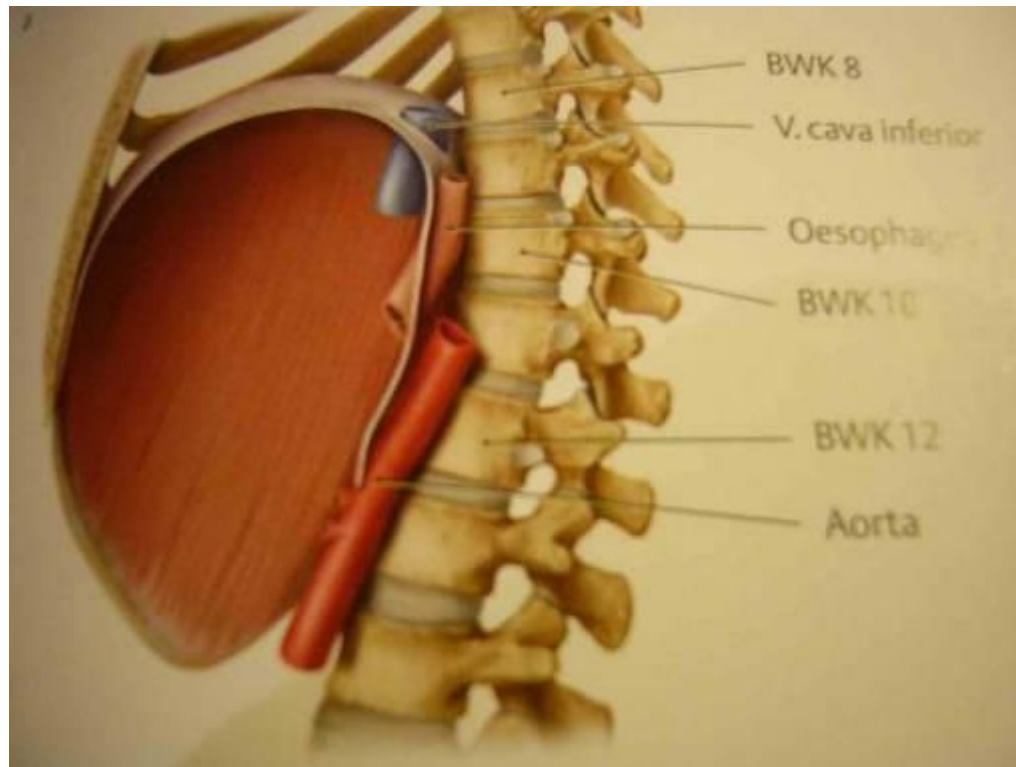
DIAPHRAGMA - *paries abdominalis*

Úroveň průchodů bránicí

- foramen venae cavae T8
- hiatus oesophageus T10
- hiatus aorticus T12

Útvary procházející bránicí

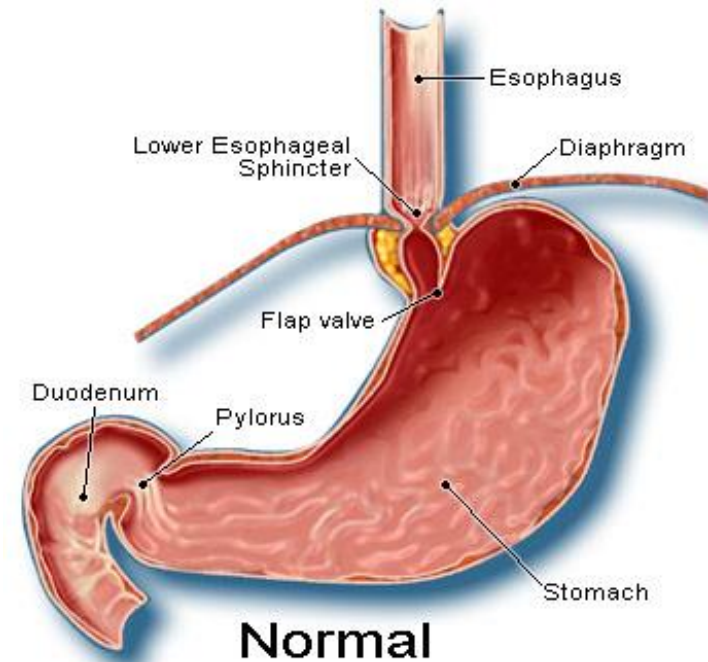
pars lumbalis (crus sin.et dx.)	truncus sympathicus, nn. splanchnici thoracici (3) (někdy v. azygos et hemiazygos)
hiatus aorticus (mezi crura diaphragmatis, ohraničen lig. arcuatum medianum)	aorta thoracica/abdominalis, ductus thoracicus, (někdy v. azygos et hemiazygos)
hiatus oesophageus (v crura diaphragmatis)	jícen, truncus vagalis ant. et post. (+ rr. gastrici), rr. oesophagaei a. et v. gastricae sin.
foramen venae cavae (v centrum tendineum)	v. cava inferior, rr. phrenicoabdominales n. phrenici dx.
trigonum sternocostale	nic <i>ventrálně před m. transversus thoracis:</i> vasa thoracica interna → vasa epigastrica superiora
trigonum lumbocostale	nic

Brániční kýly

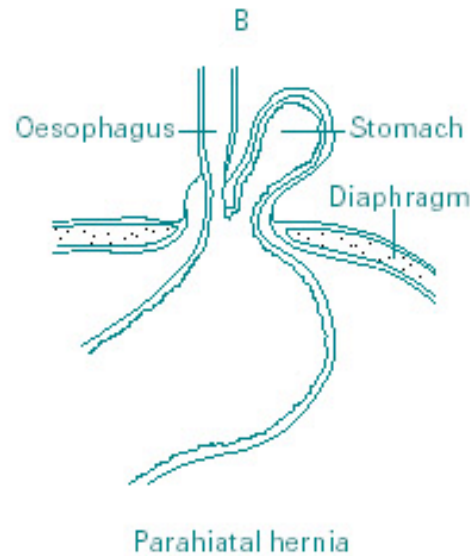
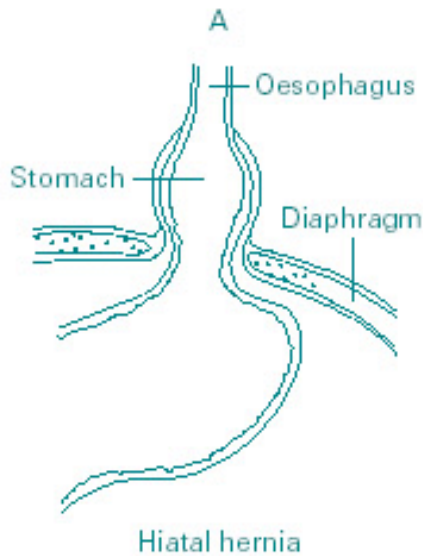
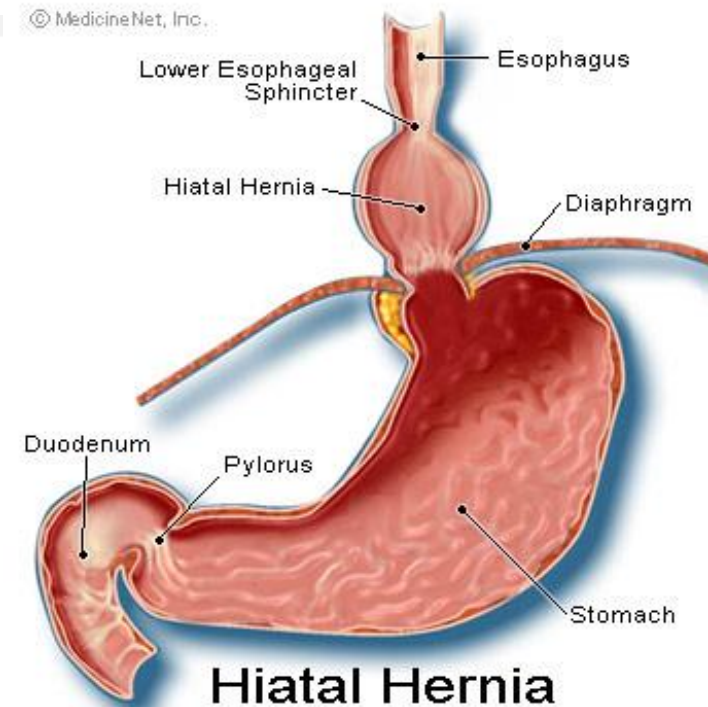
- kýla = *hernia*, slovensky *prietrž*, *pruh*
- hiatus oesophageus
  - **skluzná hiátová hernie**
nepravá kýla (nemá pobřišničový vak) – obsahuje břišní část jícnu, žaludek, střevo
  - **paraezofageální hiátová hernie**
pravá kýla – vak se protlačuje mezi stěnou hiatus oesophageus a jícnem
- trigonum lumbocostale (vzácně)
  - **vrozené** – porucha splývání základů bránice
  - získané
- trigonum sternocostale (vzácně)

Brániční kýly

- skluzná hiátová hernie
- paraezofageální hiátová hernie

© MedicineNet, Inc.

Brániční kýly

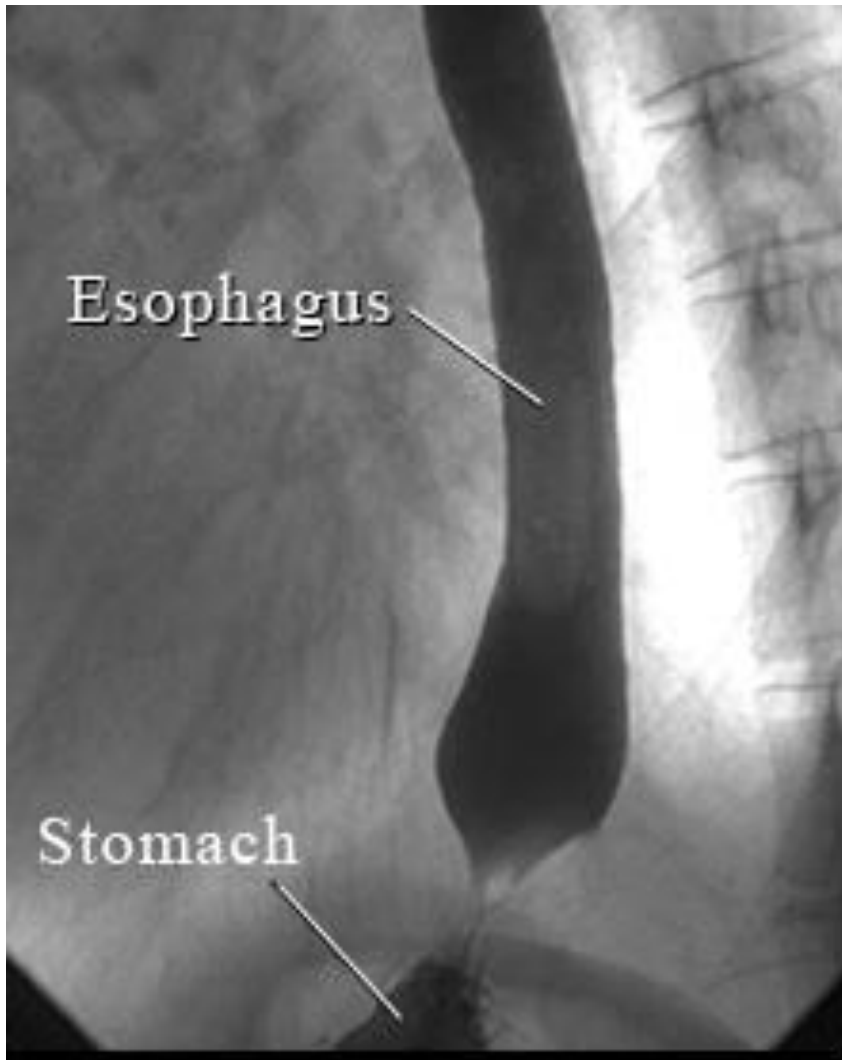

Figure 1

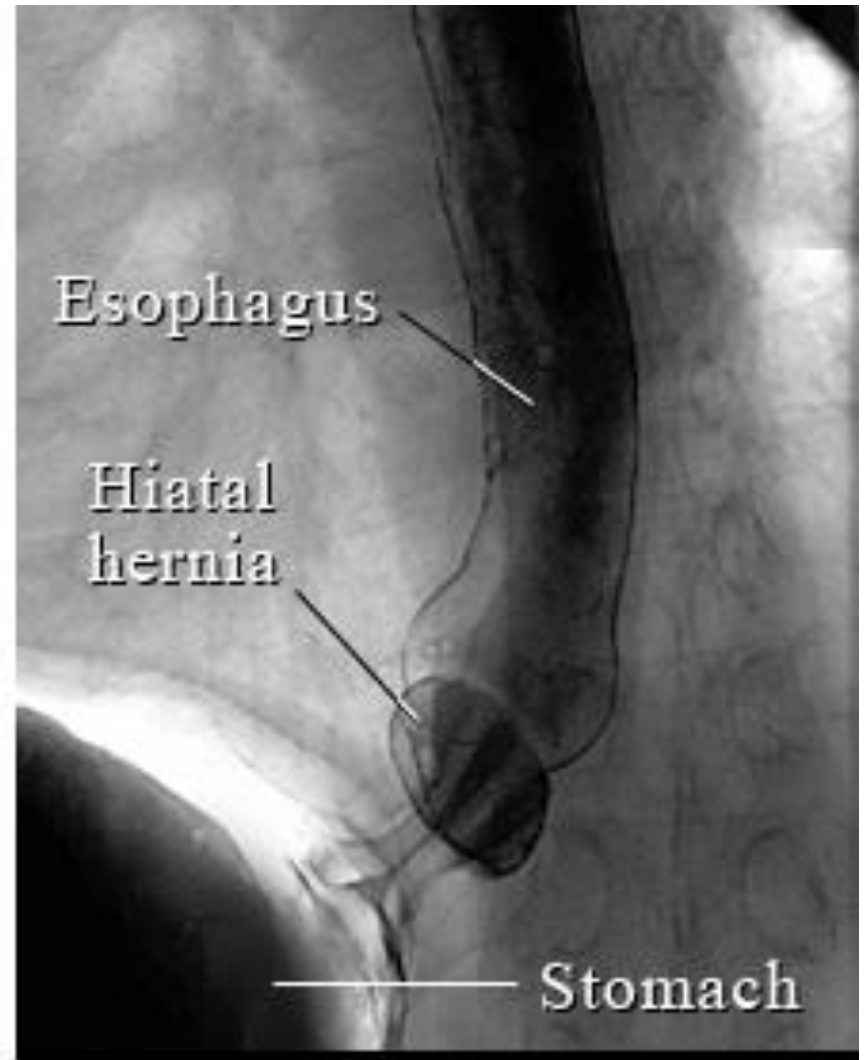
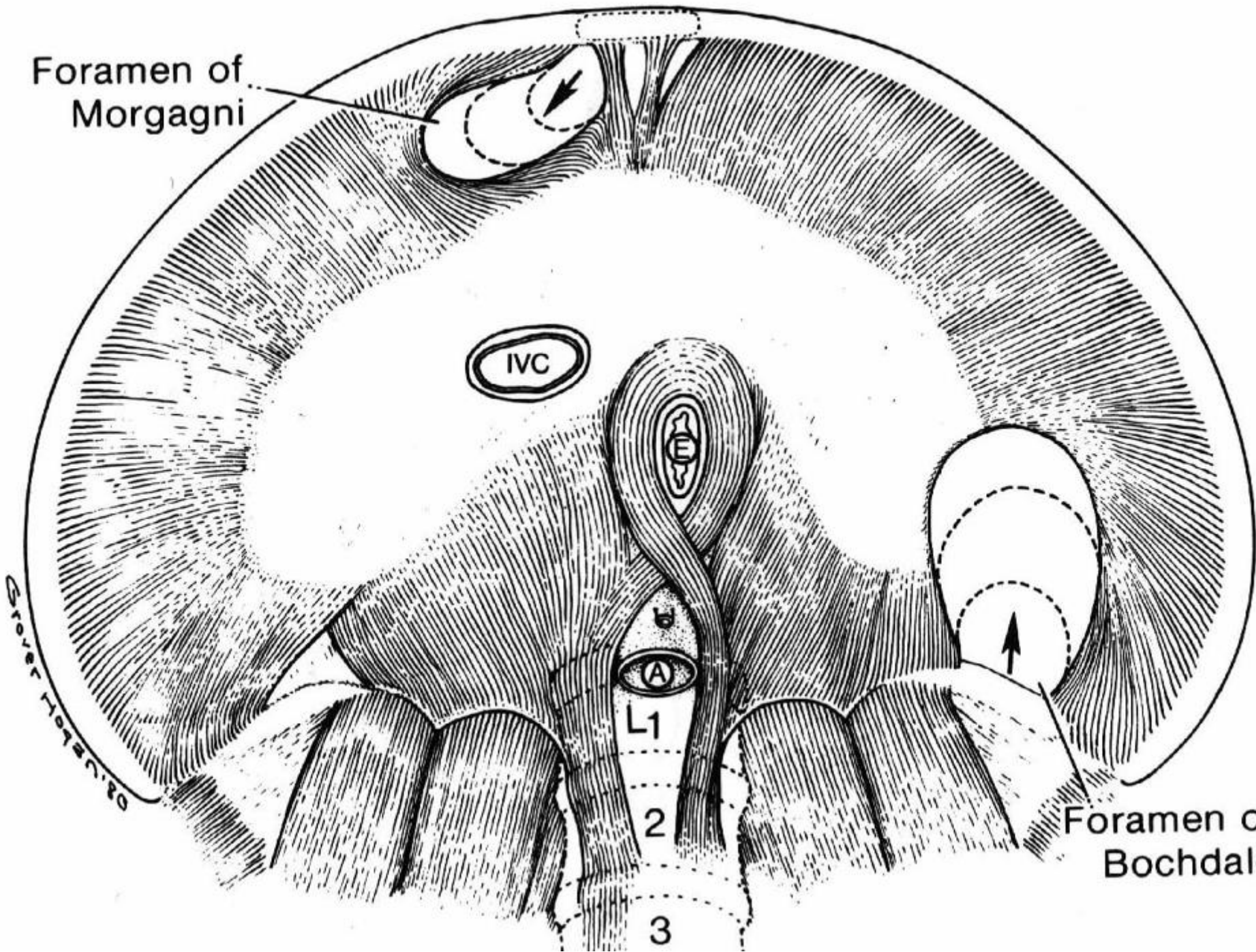

Figure 2

Foramen of Morgagni

IVC

A
L1

2

3

Foramen of Bochdalek

Hernia diaphragmatica posterolateralis congenitalis *Bochdaleki*

Med. Vierteljahrsschrift. 27. Bd.

Orig. Aufs. 3. 26.

Fig. I.

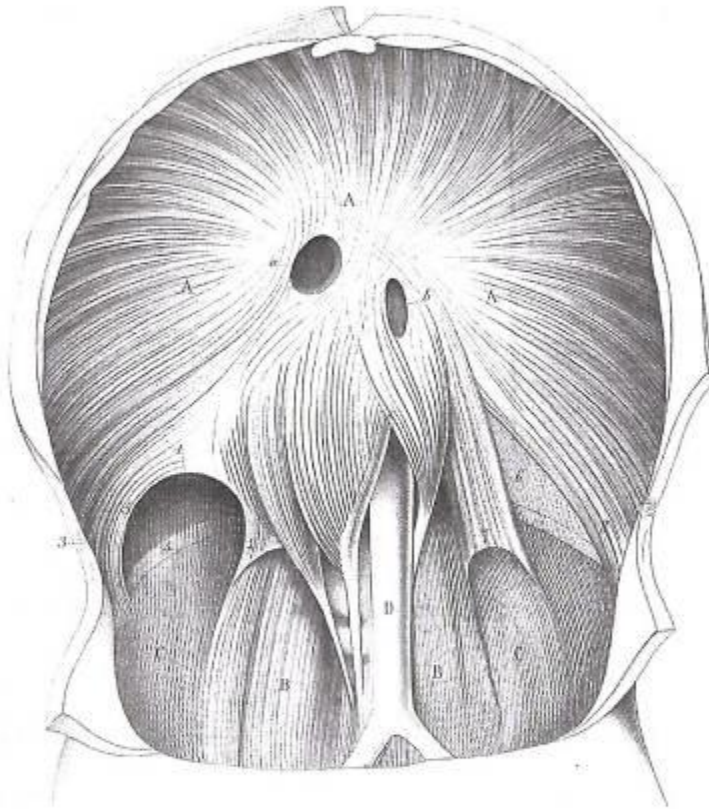

Fig. II.

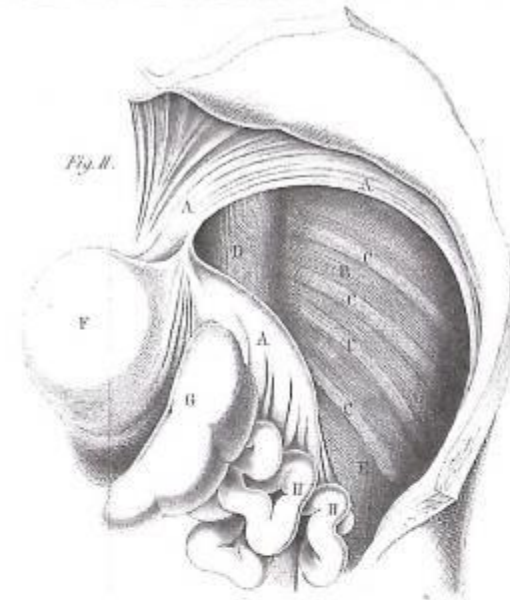
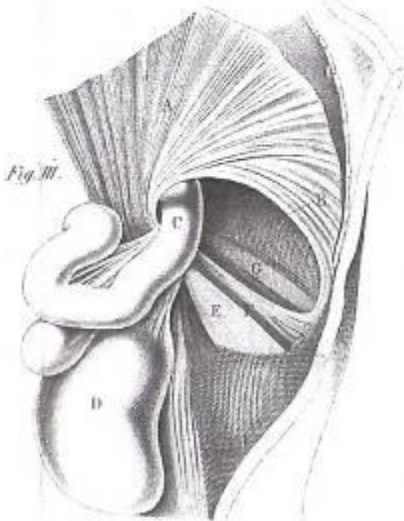

Fig. III.

H. Bock in Dresden.

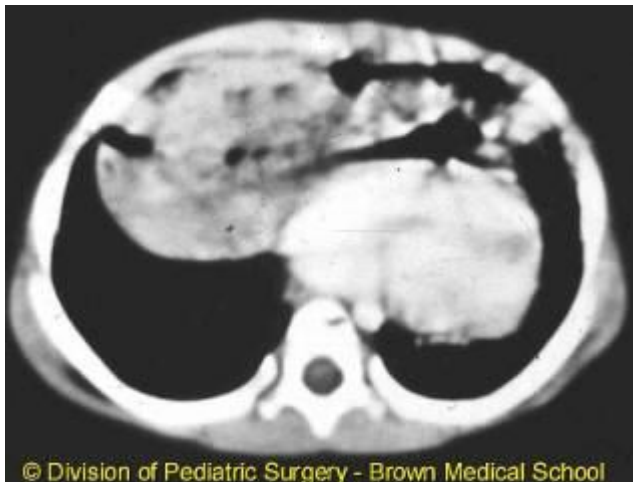
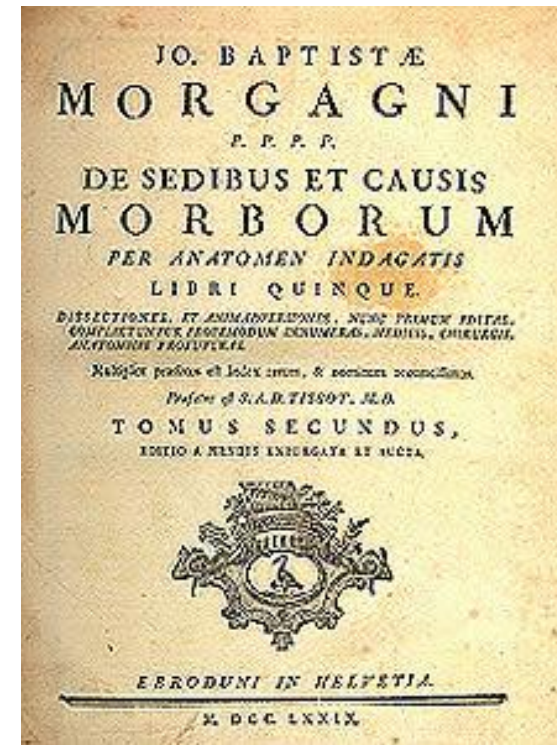
Vincenz Alexander Bochdalek

1801 Skřipov – † 1883 Litoměřice

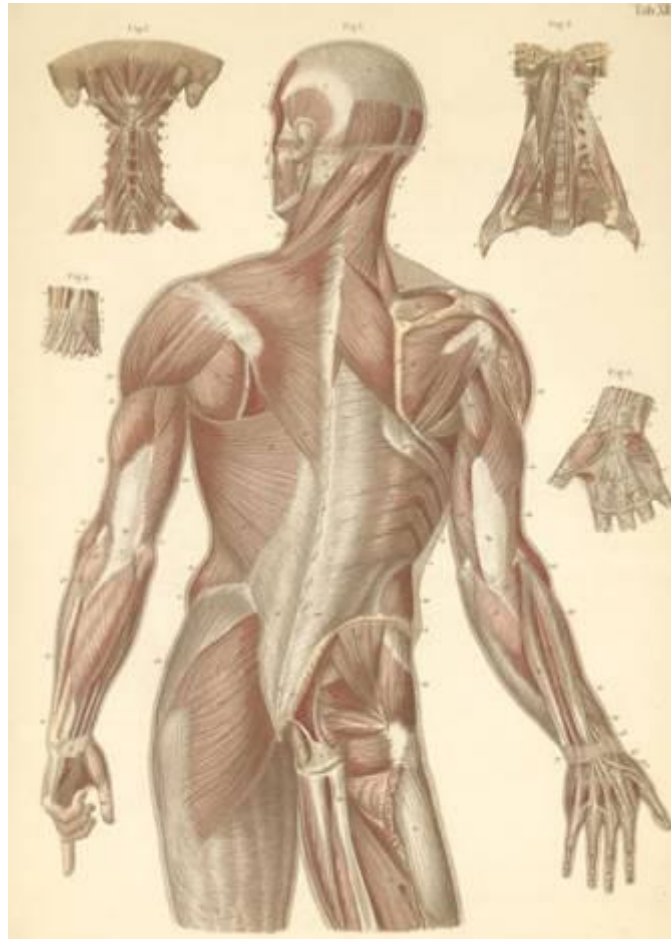
Giovanni Battista Morgagni

- 1682 – 1771
- Itálie
- zakladatel patologie

Svaly zad

Musculi dorsi

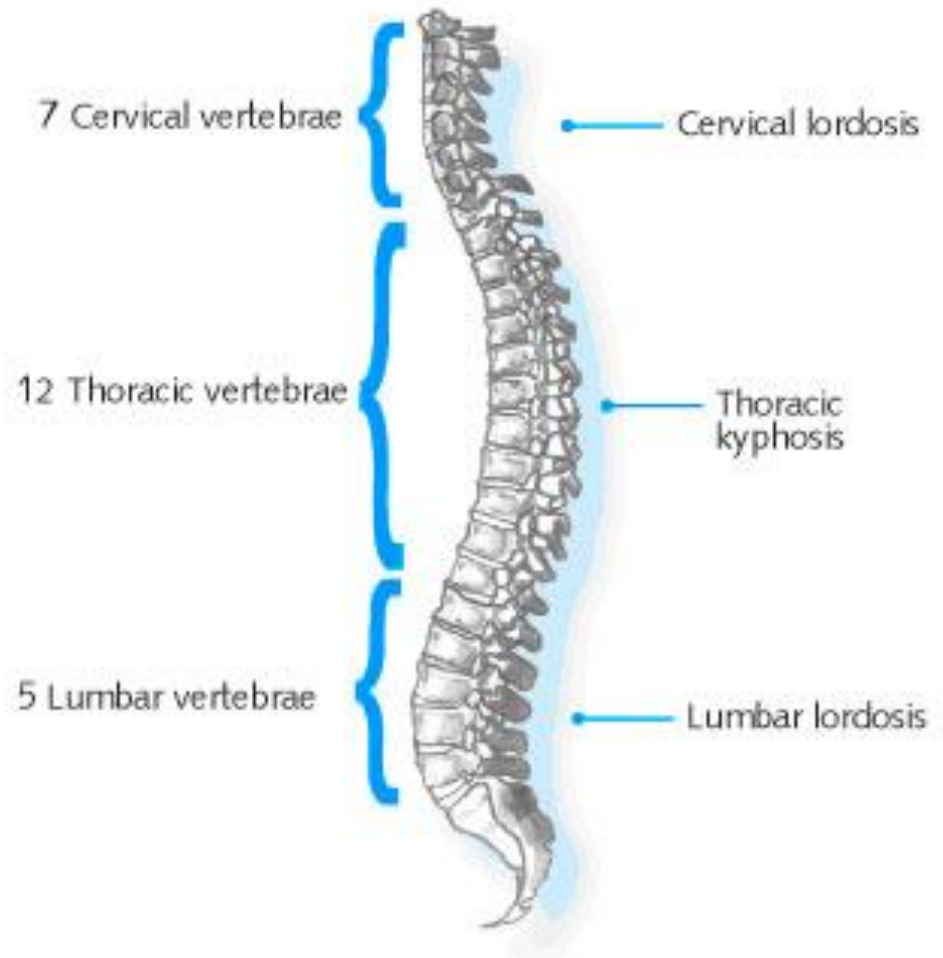
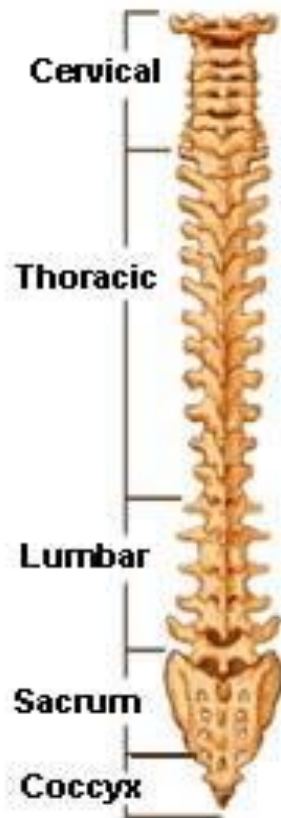
Páteř

Columna vertebralis

Lateral (Side)
Spinal Column

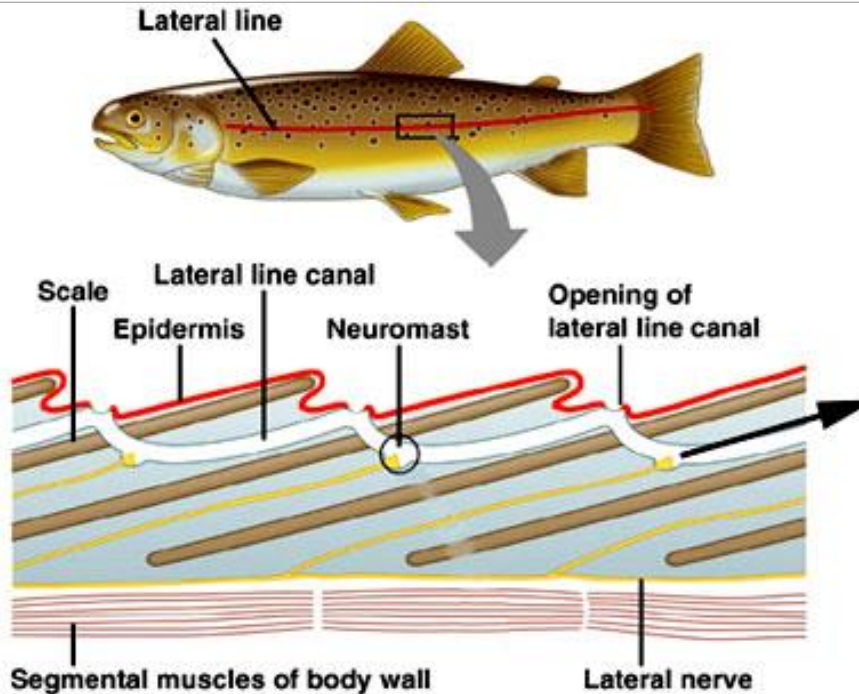
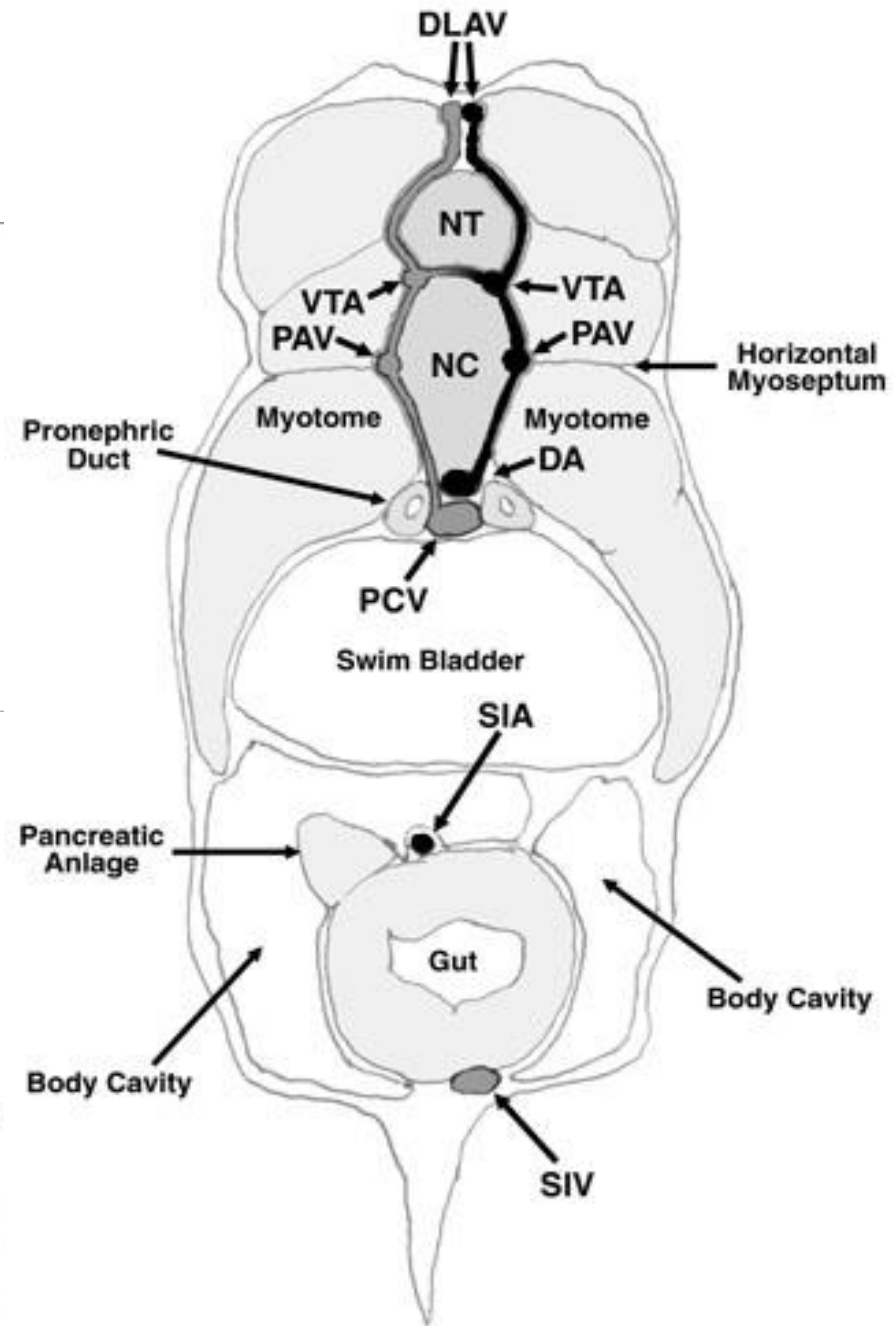
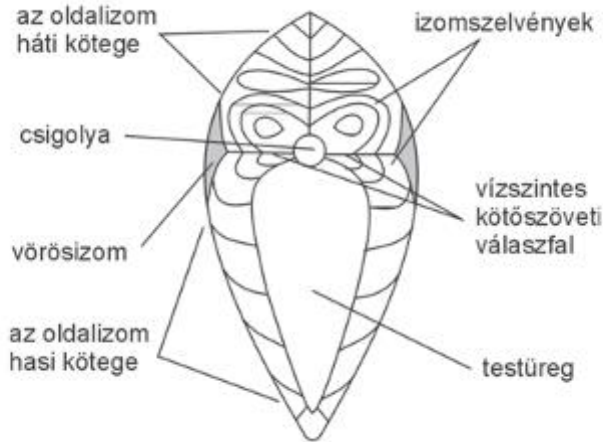
Posterior (Back)
Spinal Column

Vývoj svalů

- *epaxialní svaly = autochtonní*
→ **hluboké zádové svaly**
- *myoseptum horizontale – ryby*
→ **lamina media fasciae thoracolumbalis**
- *hypaxialní svaly = heterochtonní*
→ **všechny ostatní**
končetiny, hlava, krk, hrudník, břicho + 3
povrchové vrstvy svalů zad

Vývoj svalů

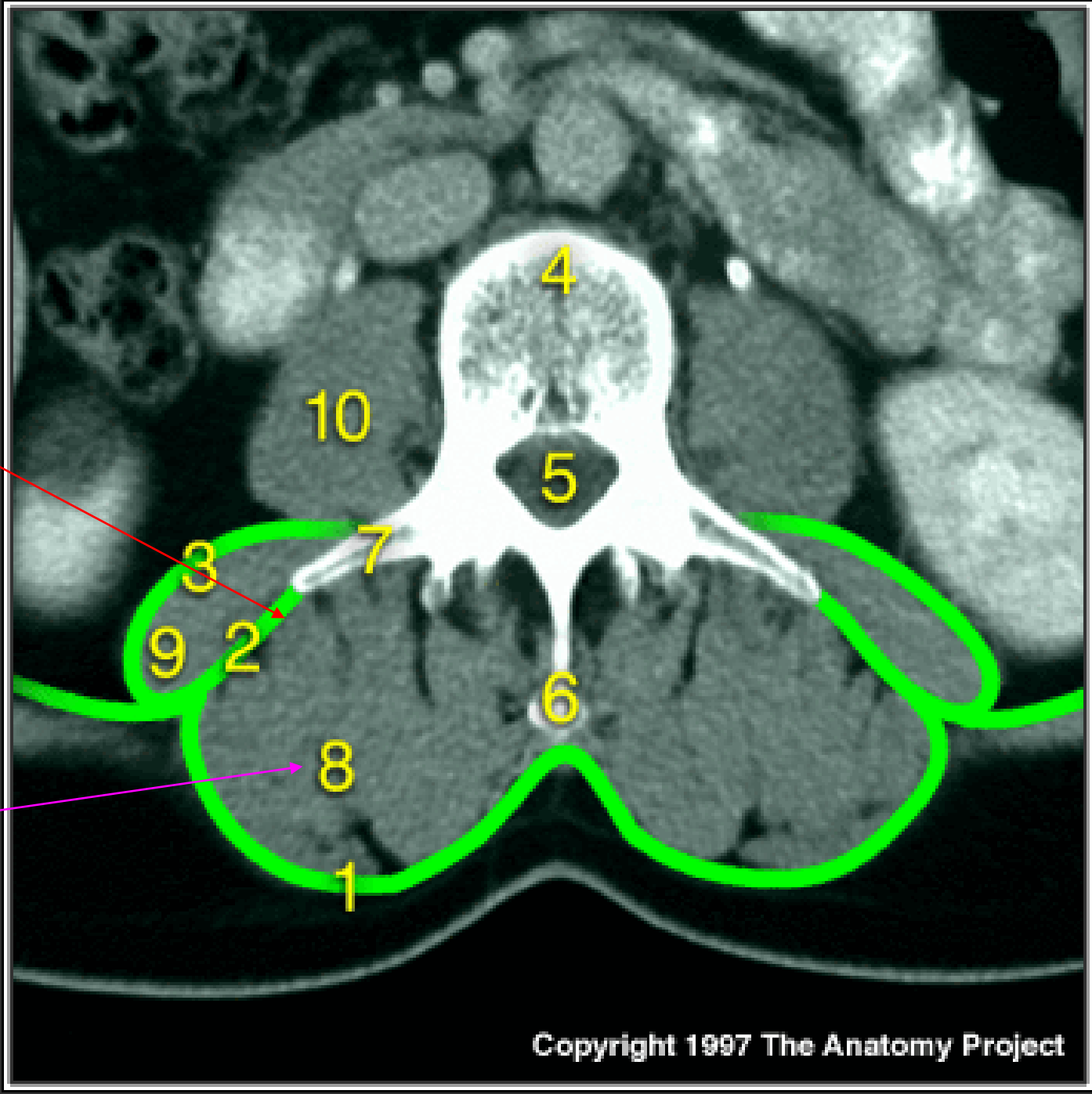

CT

**lamina
media
fasciae
thoraco-
lumbalis**

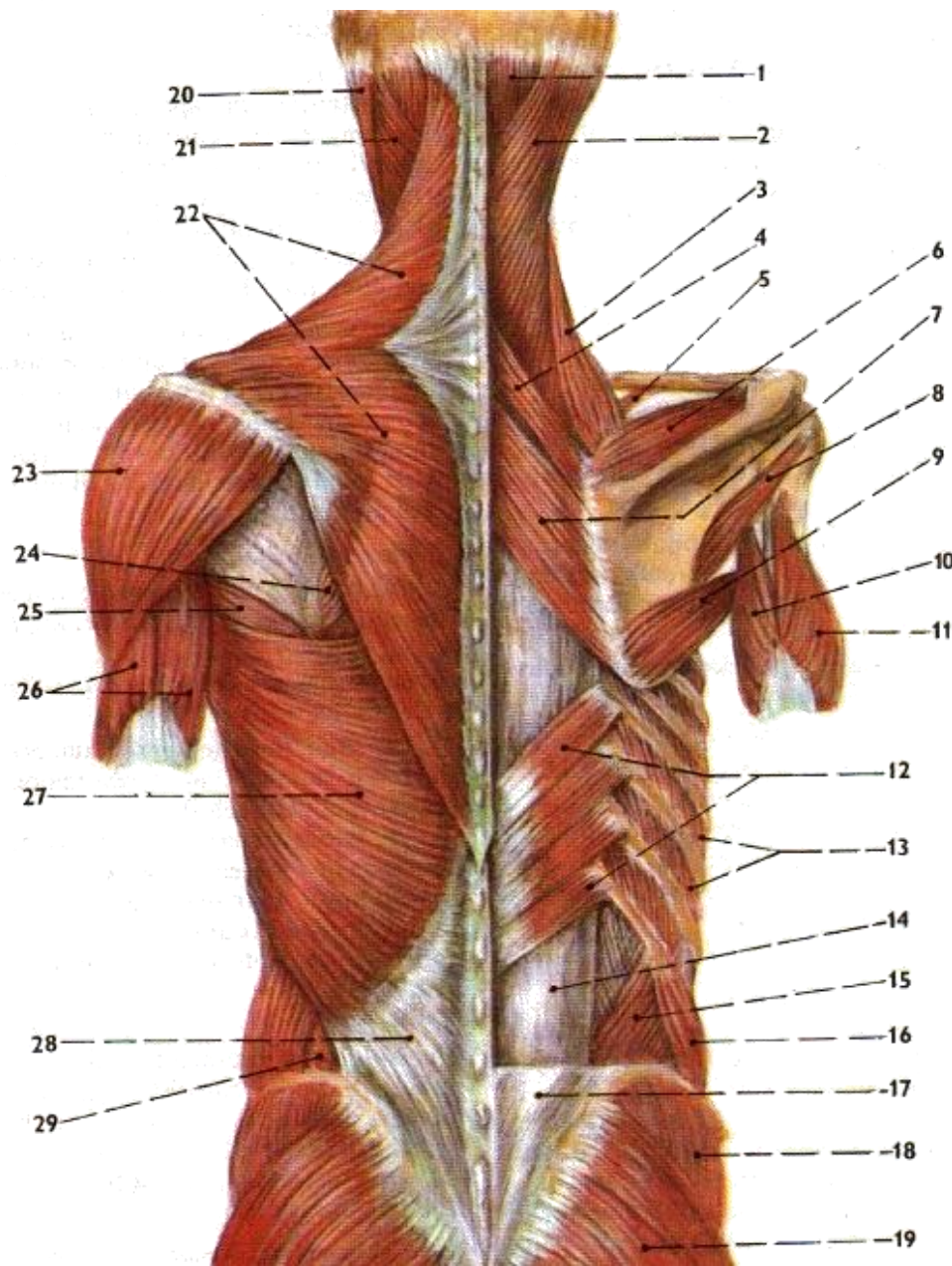
**epaxialní
svaly**

Svaly zad

4 vrstvy

- povrchová (první) vrstva
= spinohumerální svaly
- druhá vrstva
= spinoskapulární svaly
- třetí vrstva
= spinokostální svaly
- čtvrtá vrstva
= hluboké zádové svalstvo
= epaxiální svaly

Povrchová (první) vrstva

- Funkce **m. trapezius**:
  - fixace lopatky k páteři
  - elevace lopatky (pD) / deprese lopatky (pA)
  - retrakce lopatky (pT)
  - vnější rotace lopatky (současný stah pD+pA)
→ abdukce paže nad horizontálu
  - retroflexe hlavy (při fixované lopatce a oboustranné kontrakci) (pD)
  - lateroflexe hlavy (při fixované lopatce a jednostranné kontrakci) (pD)

Povrchová (první) vrstva

- Funkce **m. latissimus dorsi**:
  - vnitřní rotace, addukce a dorzální flexe paže
  - pomocný nádechový sval při fixaci paže
  - pomocný výdechový sval: při prudkém výdechu zvýrazňuje zakřivení hrudní páteře → zmenšení objemu hrudní dutiny
  - *zvětšený při chronickém kašli*
  - *sval kopáčů motykou*

Druhá vrstva

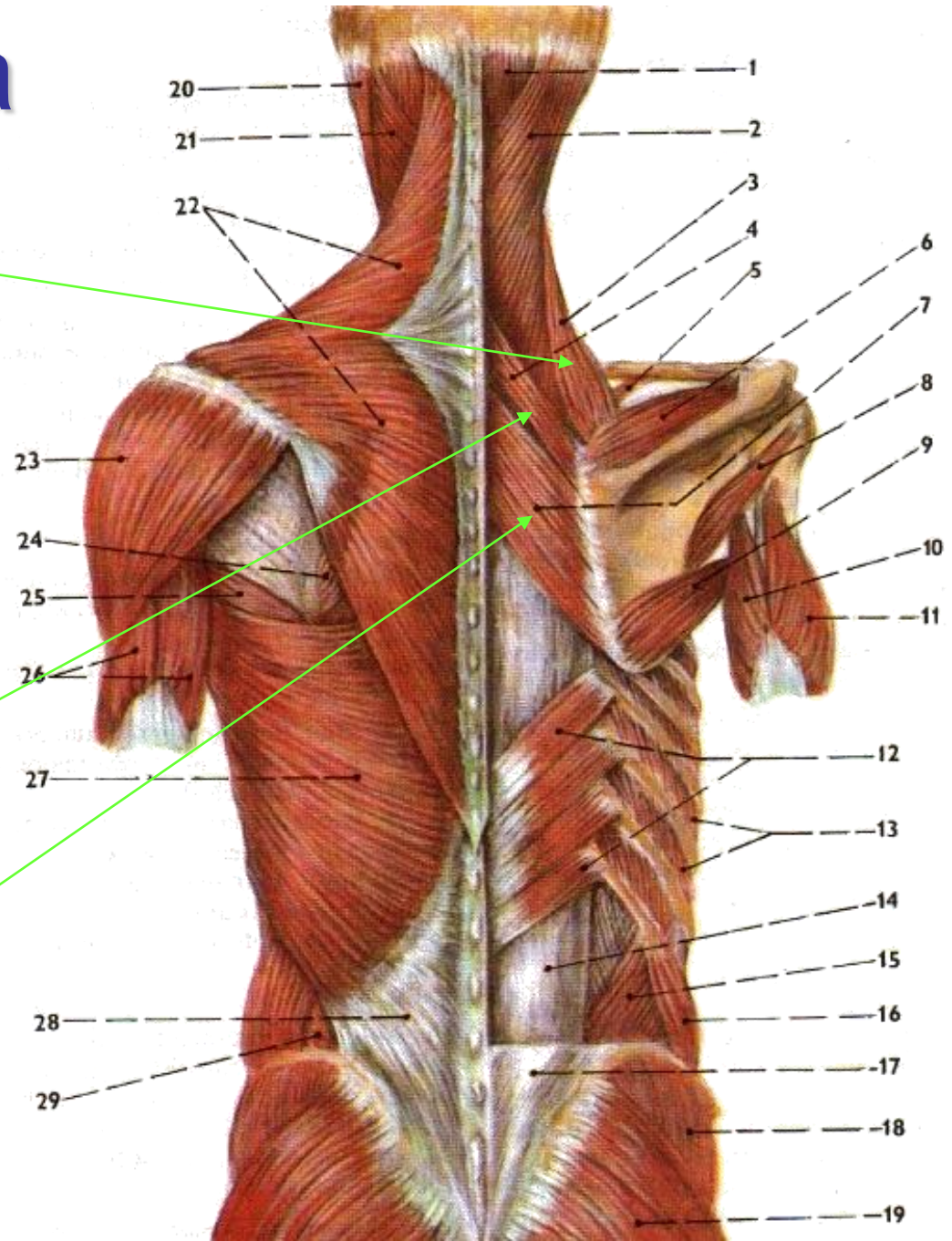
- **m. levator scapulae**

C3,4 + n. dorsalis scapulae (C5)

- **m. rhomboideus minor**

- **m. rhomboideus major**

n. dorsalis scapulae

Druhá vrstva

- Funkce **mm. rhomboidei**:
  - elevace, retrakce a vnitřní rotace lopatky
- Funkce **m. levator scapulae**:
  - elevace lopatky
  - vnitřní rotace lopatky
  - lateroflexe páteře (při fixované lopatce)

Třetí vrstva

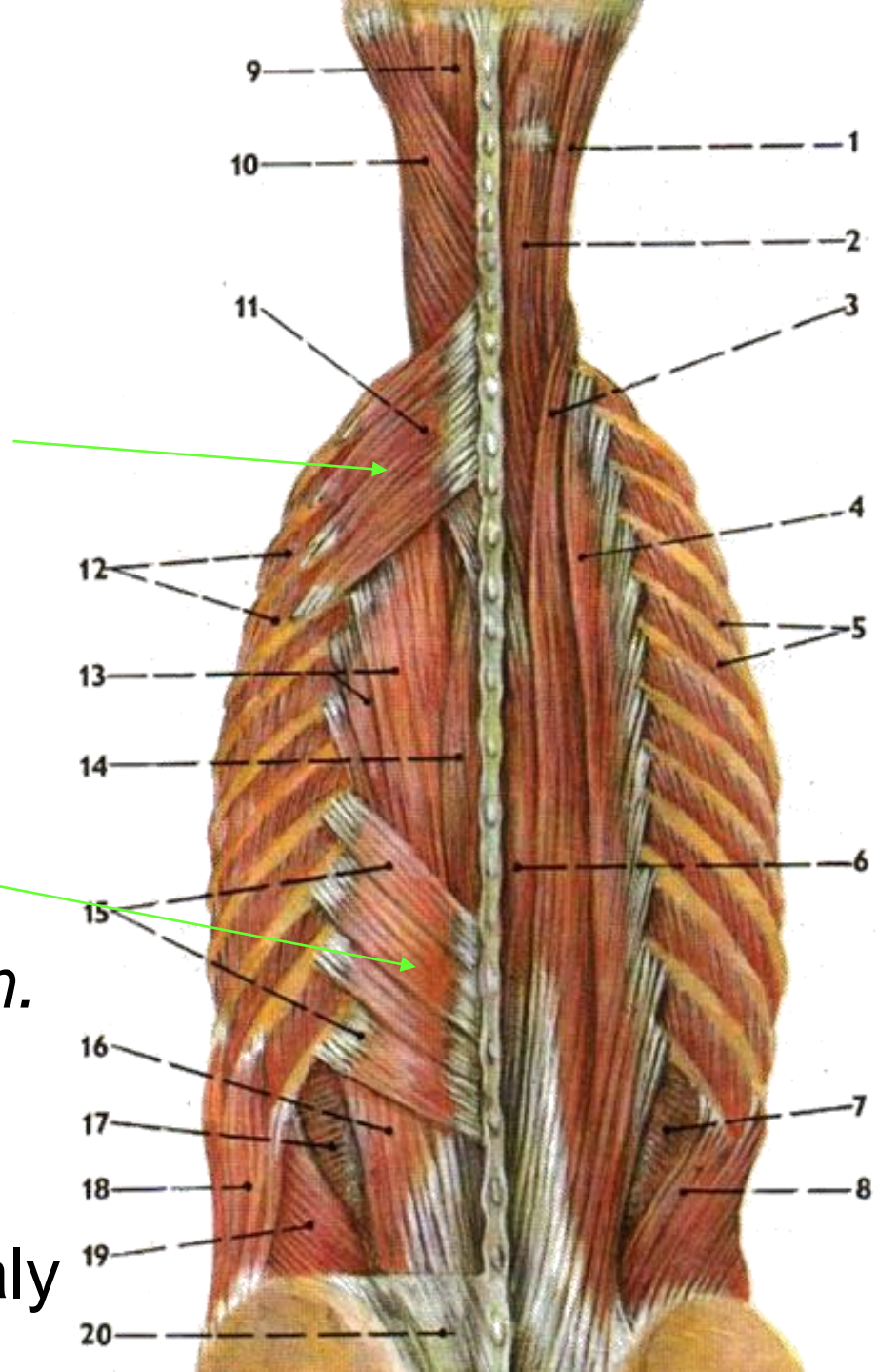
- **m. serratus posterior superior**

nn. intercostales 2-5

- **m. serratus posterior inferior**

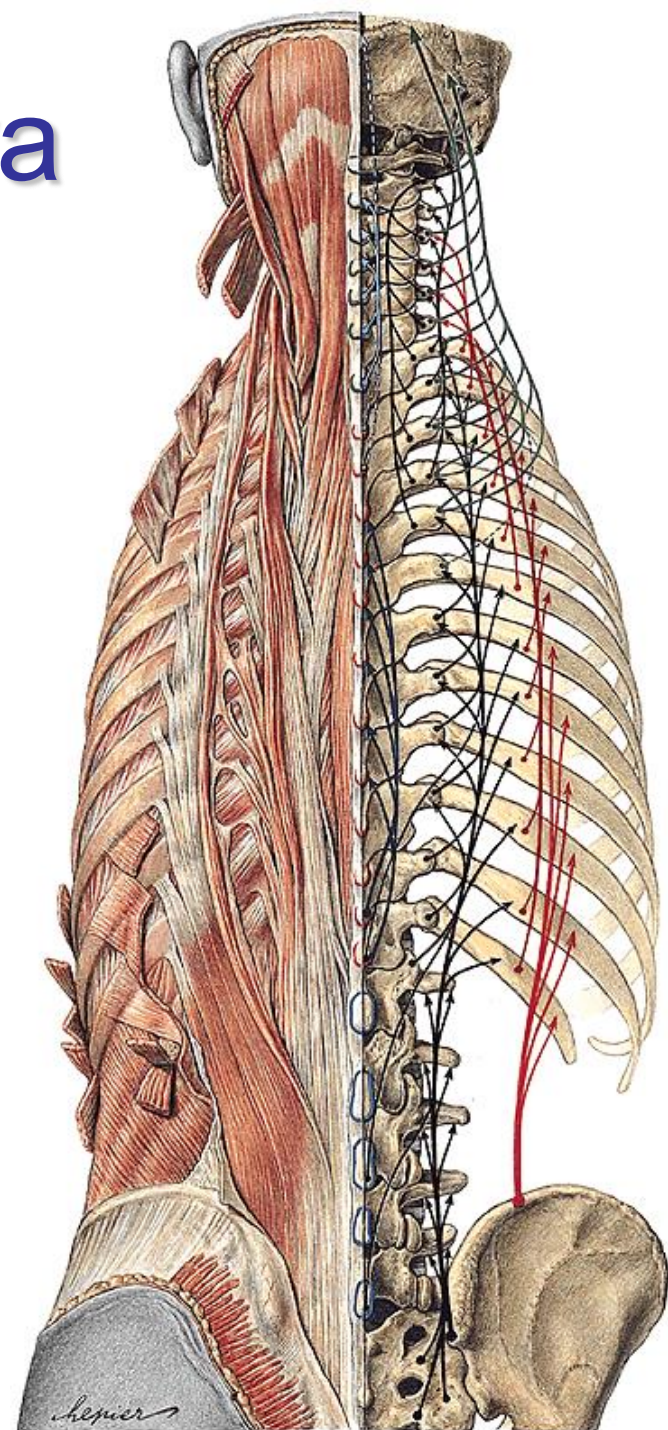
nn. intercostales 9-11 + n. subcostalis

pomocné nádechové svaly

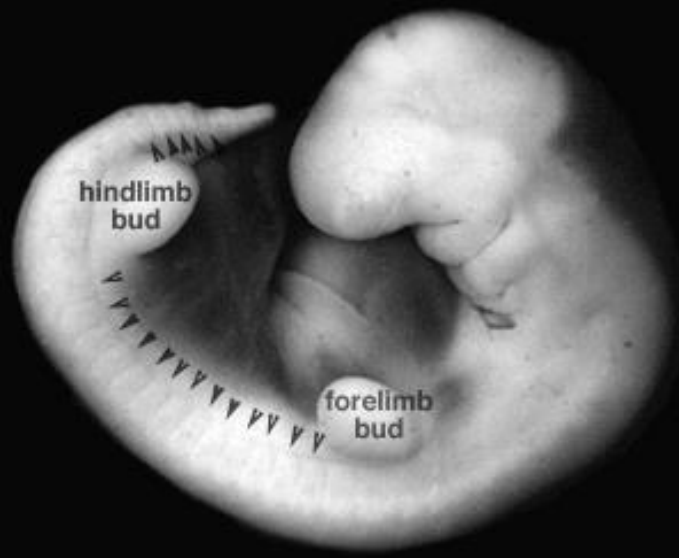
Čtvrtá (hluboká) vrstva

- „vlastní zádové svaly“
- epaxiální svaly → deriváty ze somitů → segmentové (dílčové) uspořádání + segmentová (dílčová) inervace
- inervace:
***zadní větve míšních nervů
(rami posteriores
nervorum spinalium)***

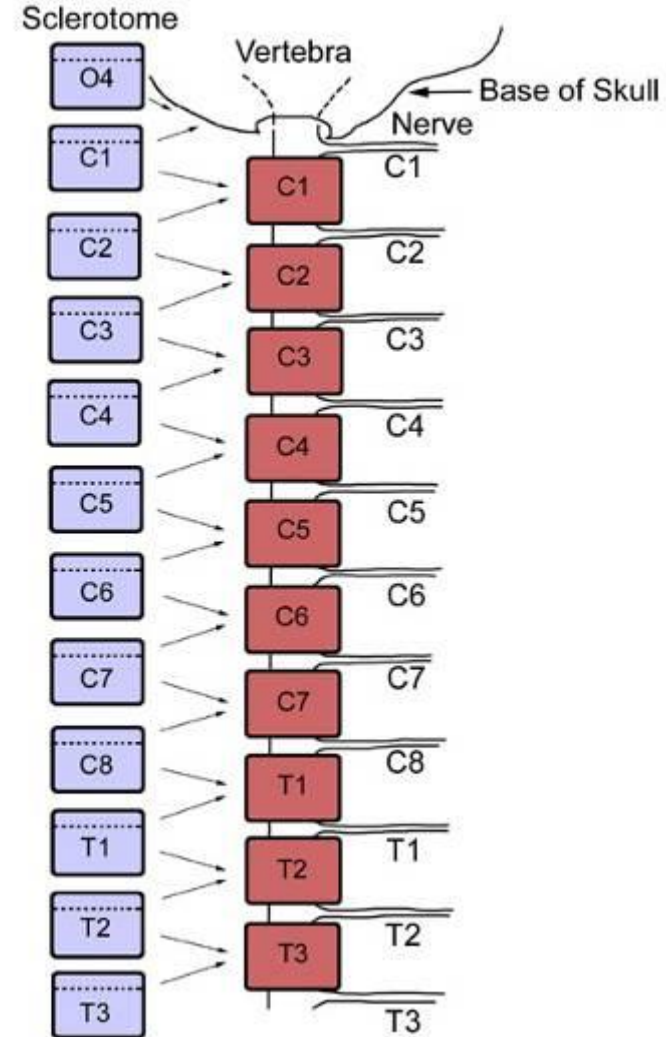
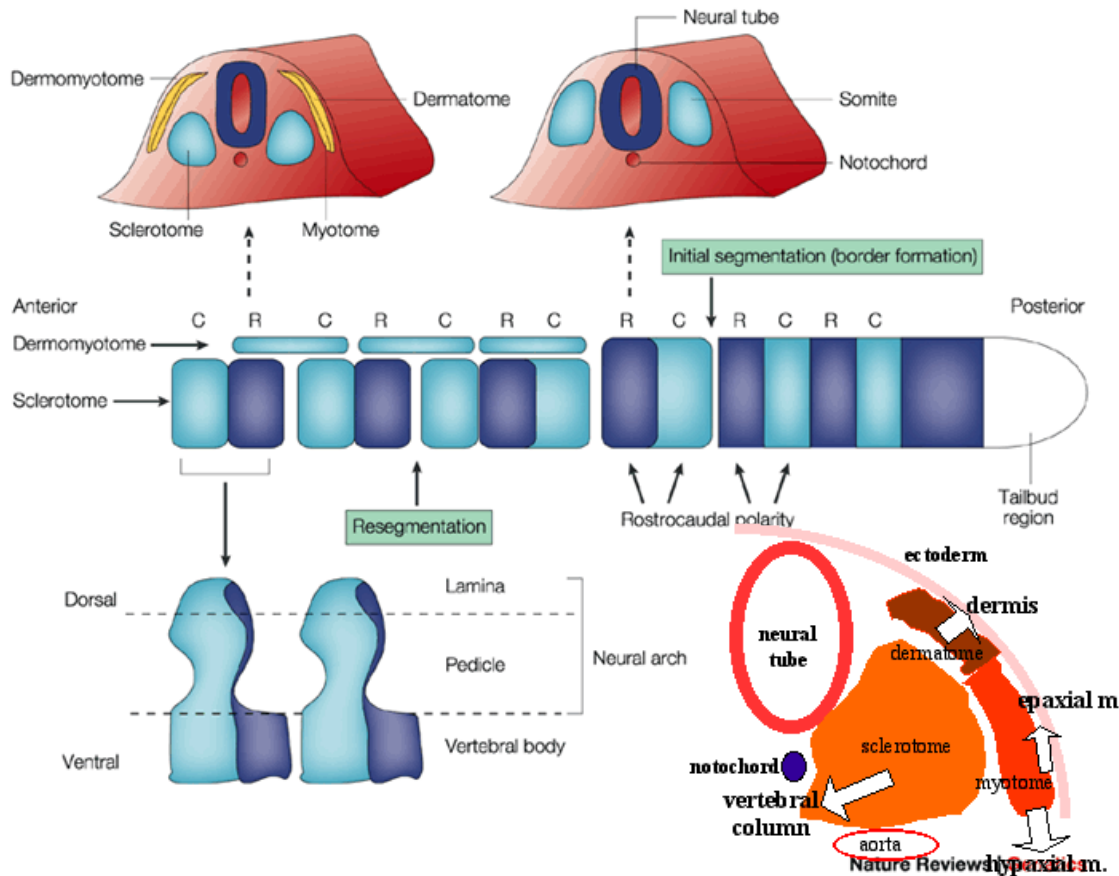

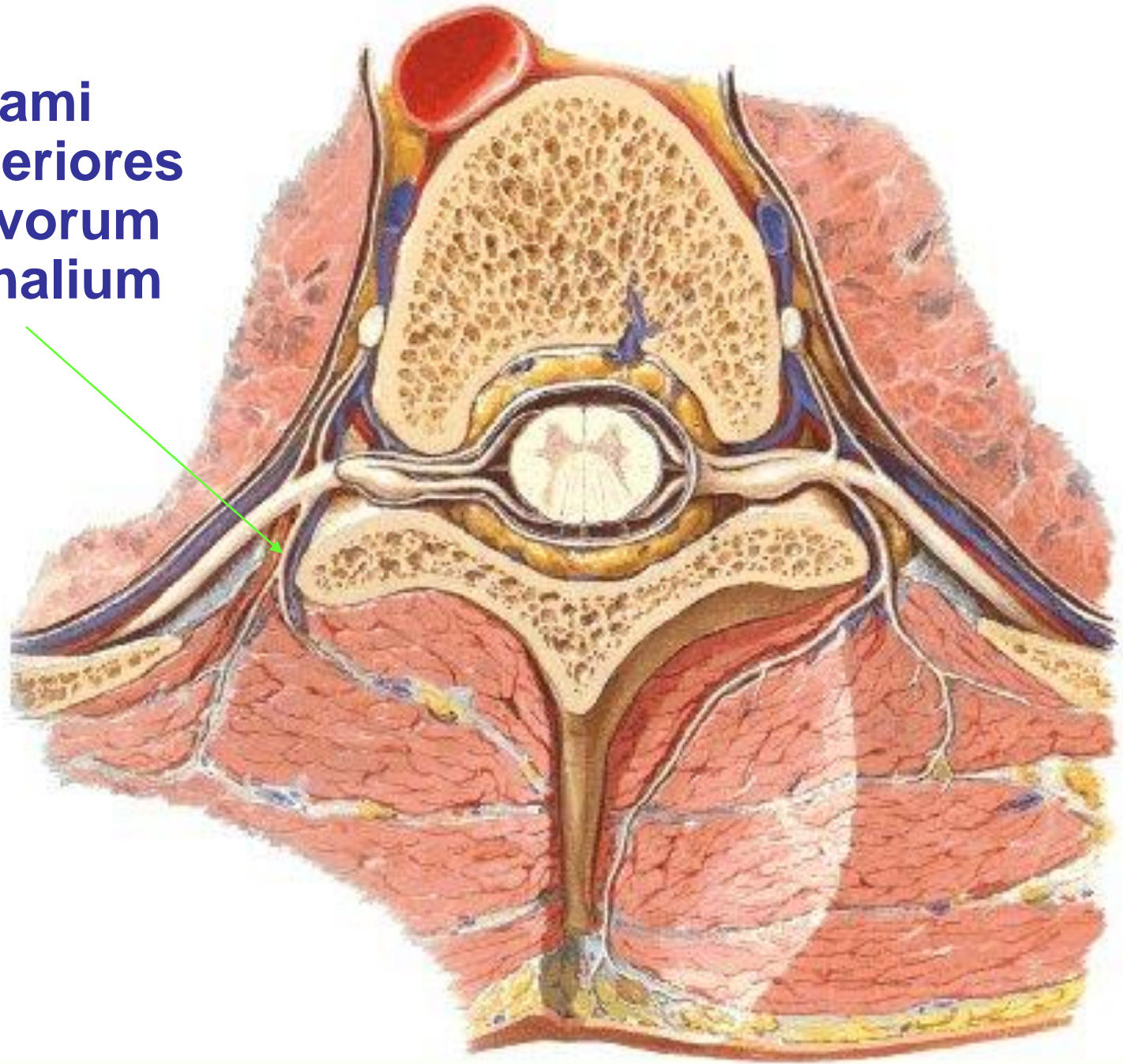
Somity

- 42-44

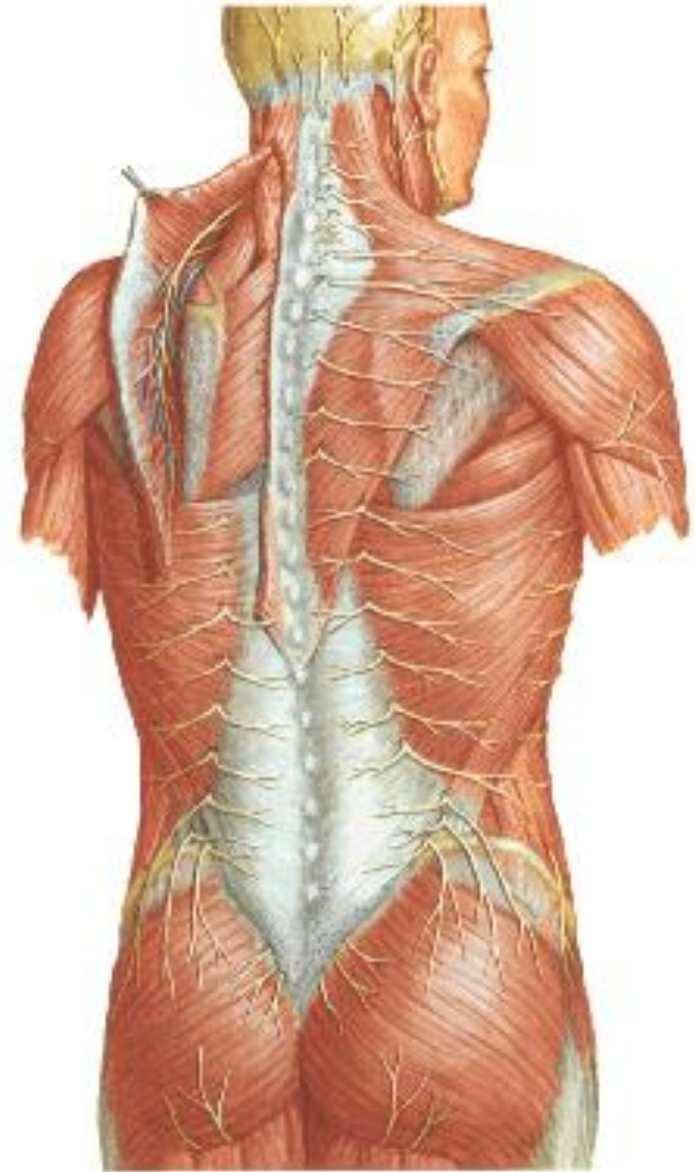

**rami
posteriores
nervorum
spinalium**

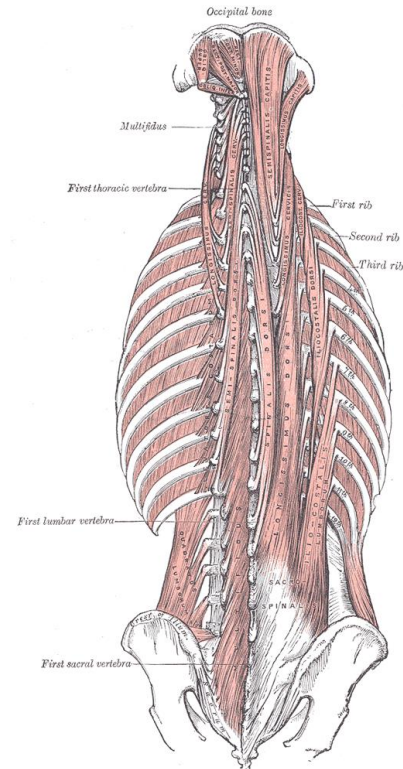
Rami posteriores nervorum spinalium

- segmentové (dílčové) uspořádání
- žádné pleteně
- smíšené nervy
  - motorické → hluboká vrstva svalů zad
  - senzitivní → kůže mediálně u páteře

Hluboká (čtvrtá) vrstva *Musculi dorsi proprii*

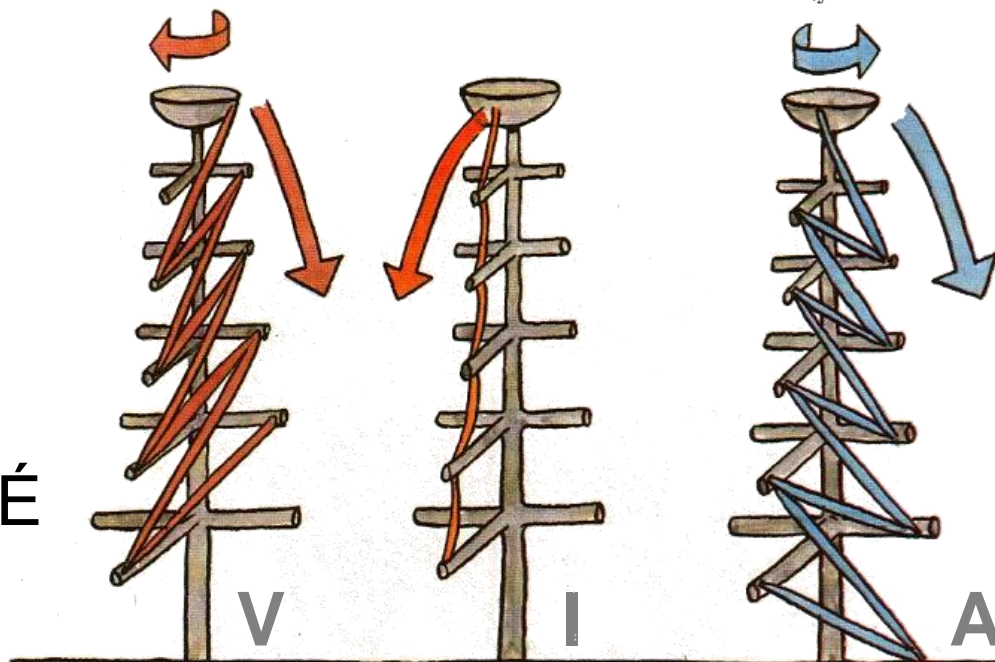

- 3 systémy podle směru průběhu snopců:
  - spinotransverzální (tvar „V“)
  - spinospinální (tvar „I“)
  - transverzospinální (tvar „A“)

- krátké hřbetní svaly
  - mm. interspinales
  - mm. intertransversarii

- **hluboké šíjové svaly**

- ANATOMICKY VYMEZENÉ SVALY

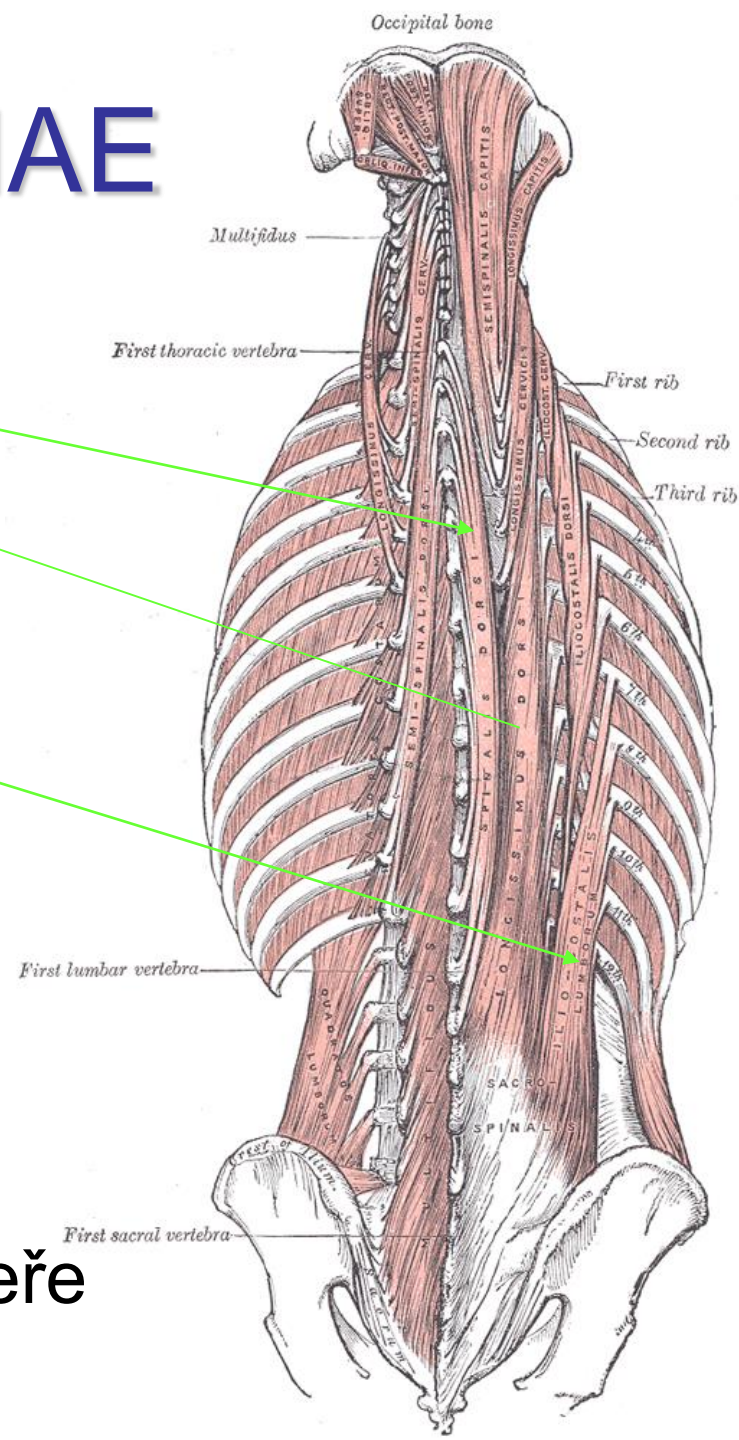
M. ERECTOR SPINAE

- **M. SPINALIS** (tvar „I“)
  - thoracis, cervicis, capitis
- **M. LONGISSIMUS** (tvar „V“)
  - thoracis (pars lumbalis), cervicis, capitis
- **M. ILOCOSTALIS** (tvar „V“)
  - lumborum (pars lumbalis, thoracica), cervicis

funkce:

oboustranně – vzpřímení páteře,
záklon hlavy

jednostranně – úklon a rotace páteře
na stranu působícího svalu

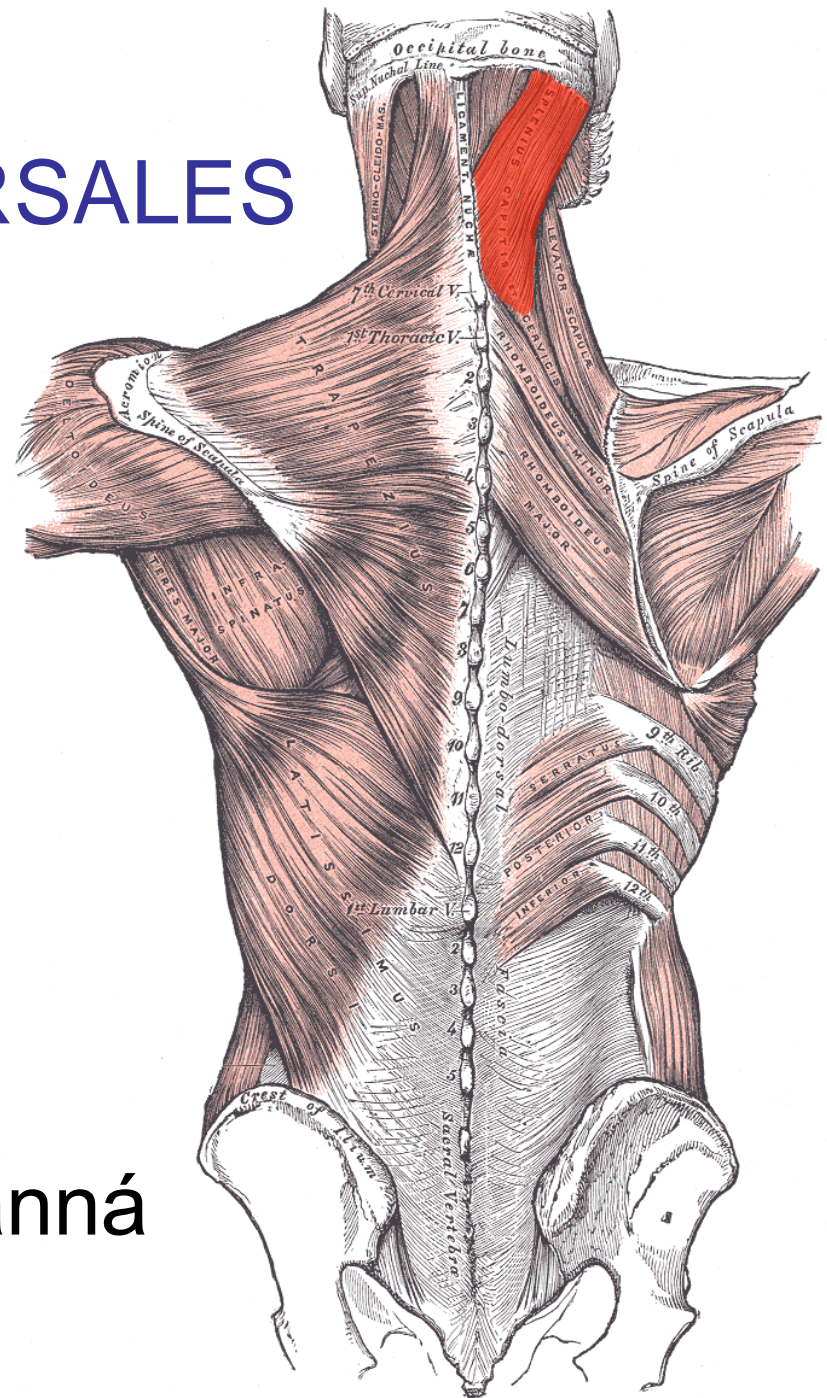

MM. SPINOTRANSVERSALES

- **M. SPLENIUS** (tvar „V“)
  - cervicis, capitis

funkce:

- záklon (oboustranná kontrakce)
- úklon a otáčení hlavy na **stejnou** stranu (jednostranná kontrakce)

MM. TRANSVERSOSPINALES

- **M. SEMISPINALIS**

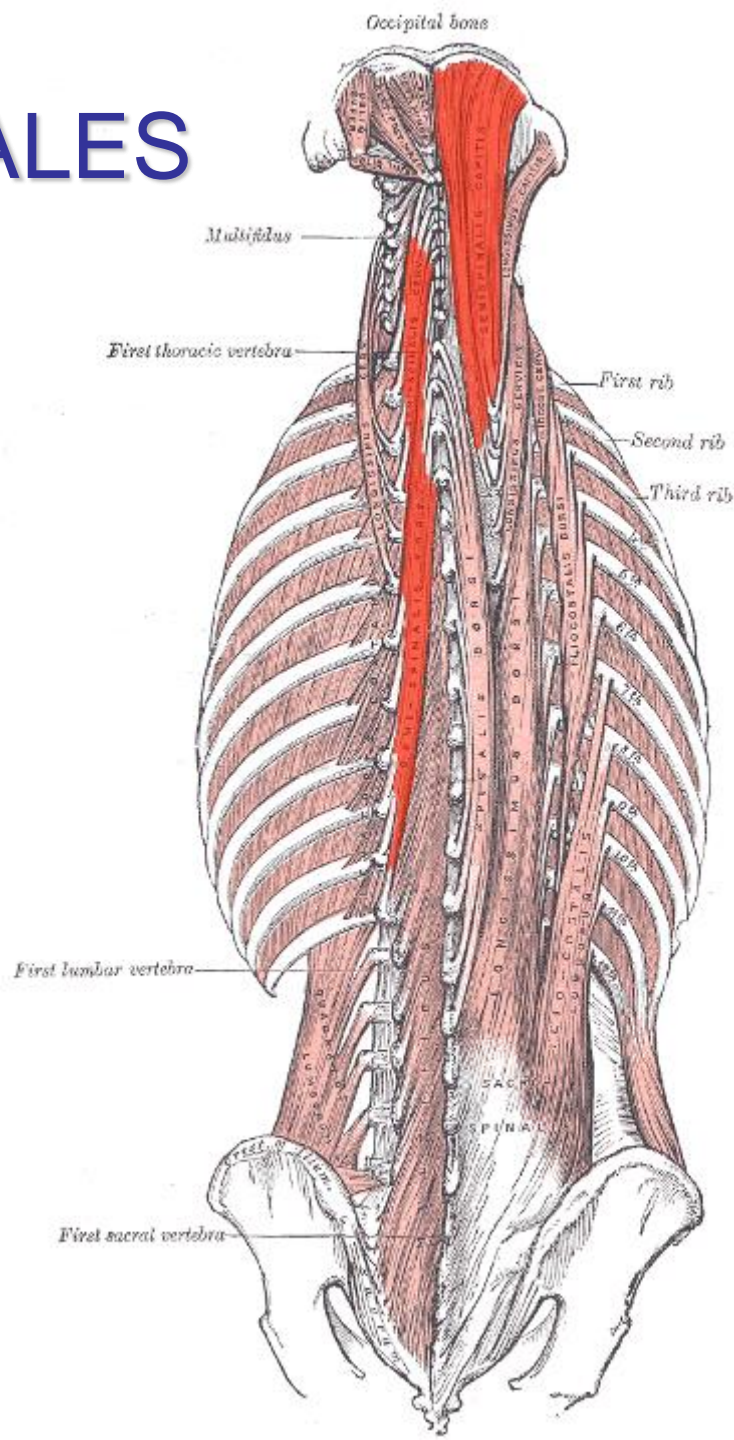
(tvar „A“)

– thoracis, cervicis, capitis

funkce:

oboustranně – vzpřimování
páteře, záklon hlavy

jednostranně – uklání páteř
a hlavu na stranu a
současně otáčí na stranu
opačnou

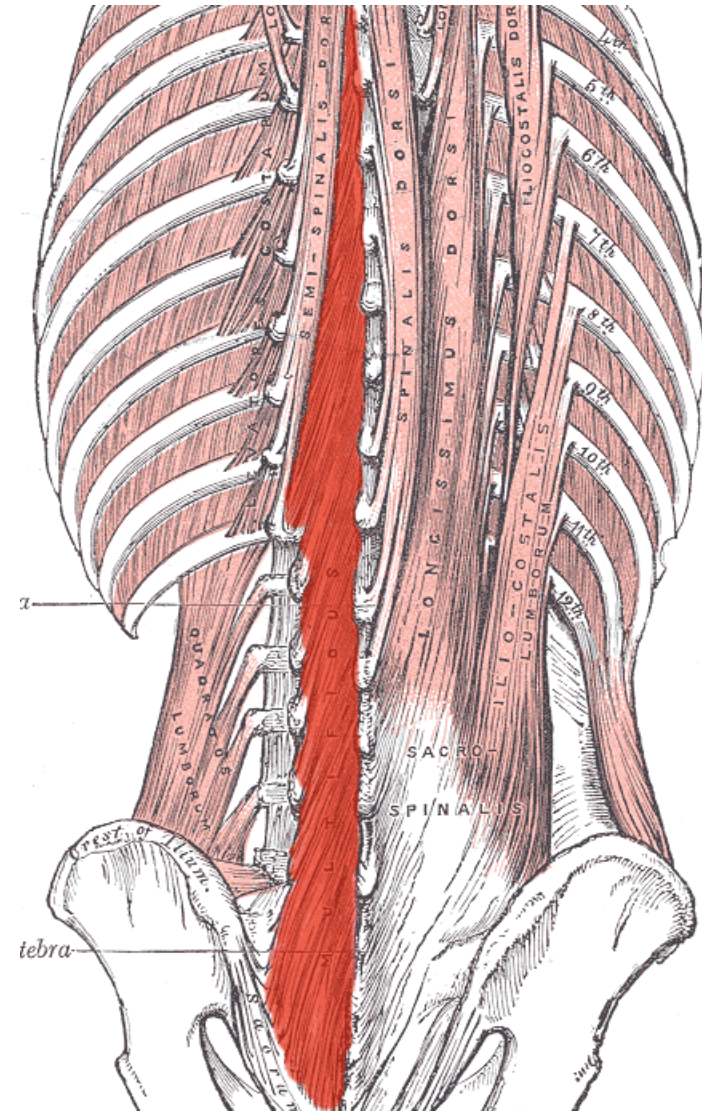
MM. TRANSVERSOSPINALES

- **MM. MULTIFIDI**
(tvar „A“)
  - lumborum, thoracis, cervicis

funkce:

oboustranně – vzpřimování
páteře, záklon hlavy

jednostranně – uklání páteř a
hlavu na stranu a současně
otáčí na stranu **opačnou**

MM. TRANSVERSOSPINALES

- **MM. ROTATOIRES**

- **LONGI**

- **BREVES**

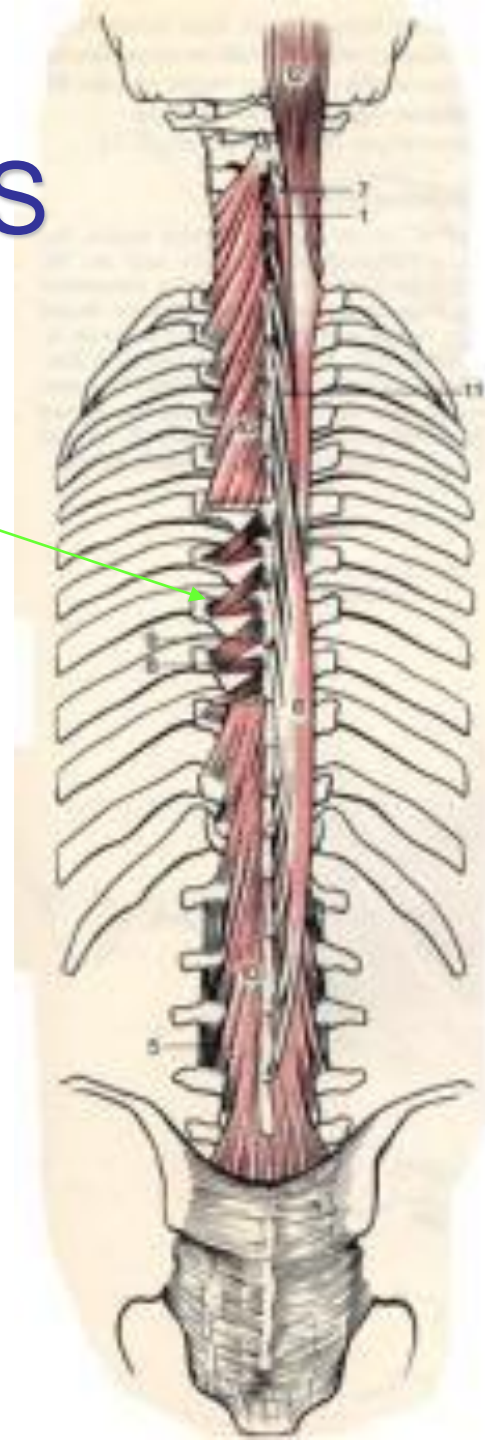
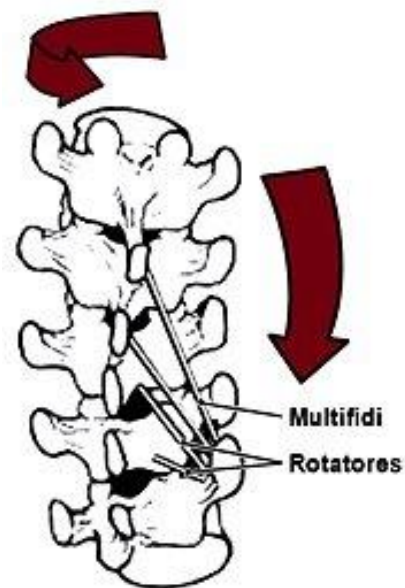
(tvar „A“)

- lumborum, thoracis, cervicis

funkce:

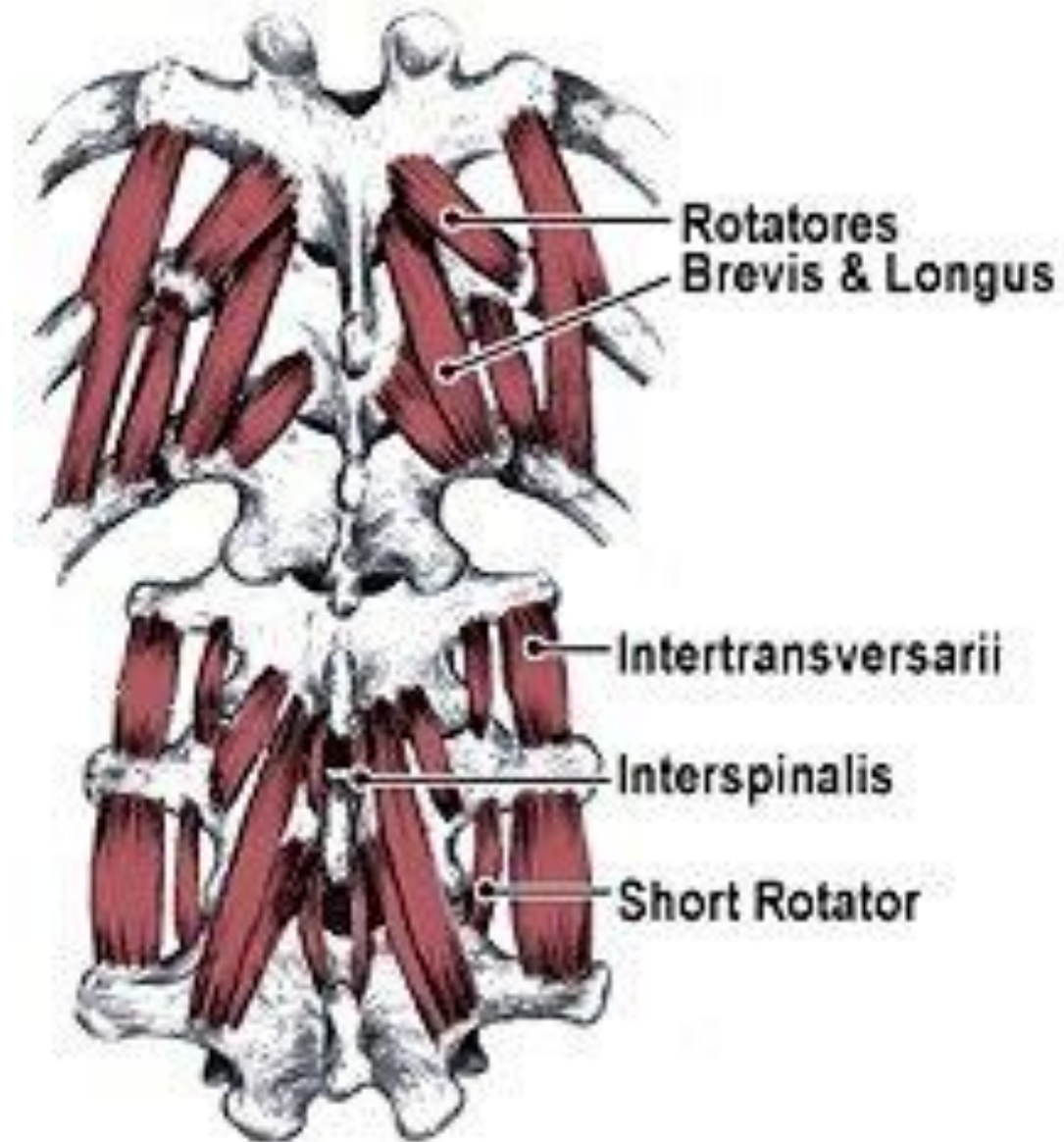
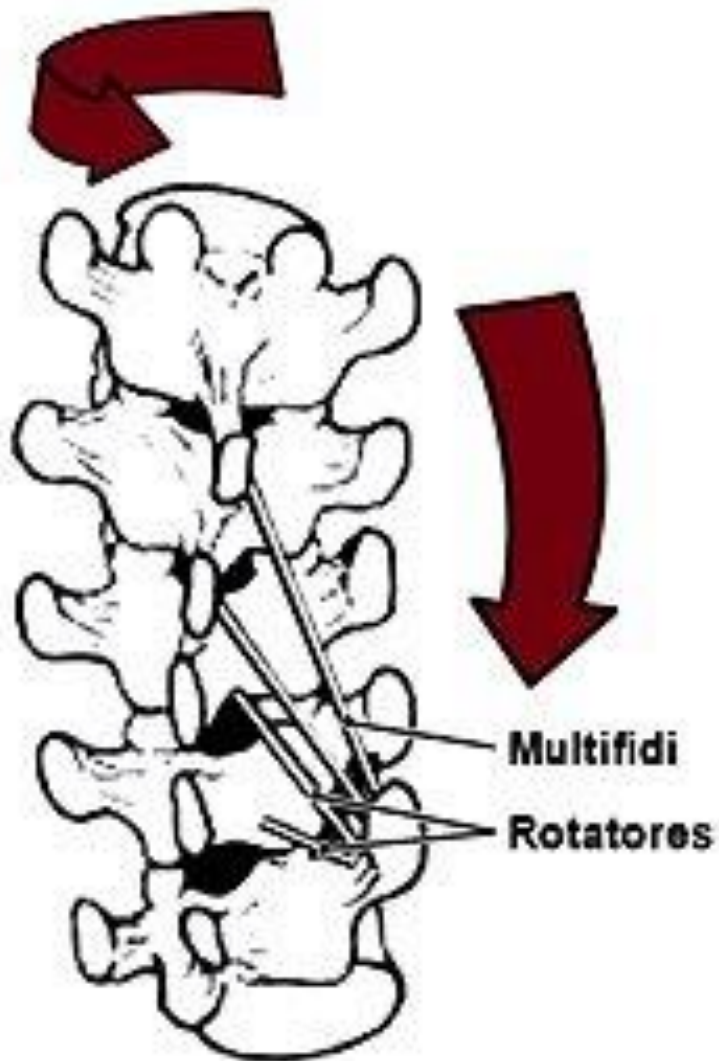
oboustranně – vzpřimování páteře, záklon hlavy

jednostranně – uklání páteř a hlavu na stranu a současně otáčí na stranu **opačnou**

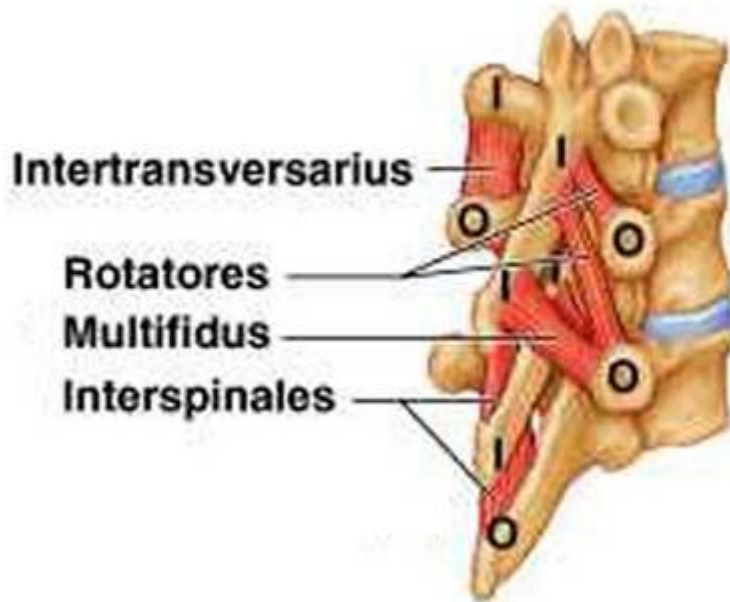
Hluboké a krátké svaly

- **MM. INTERTRANSVERSARI**
- **MM. INTERSPINALES**

funkce:

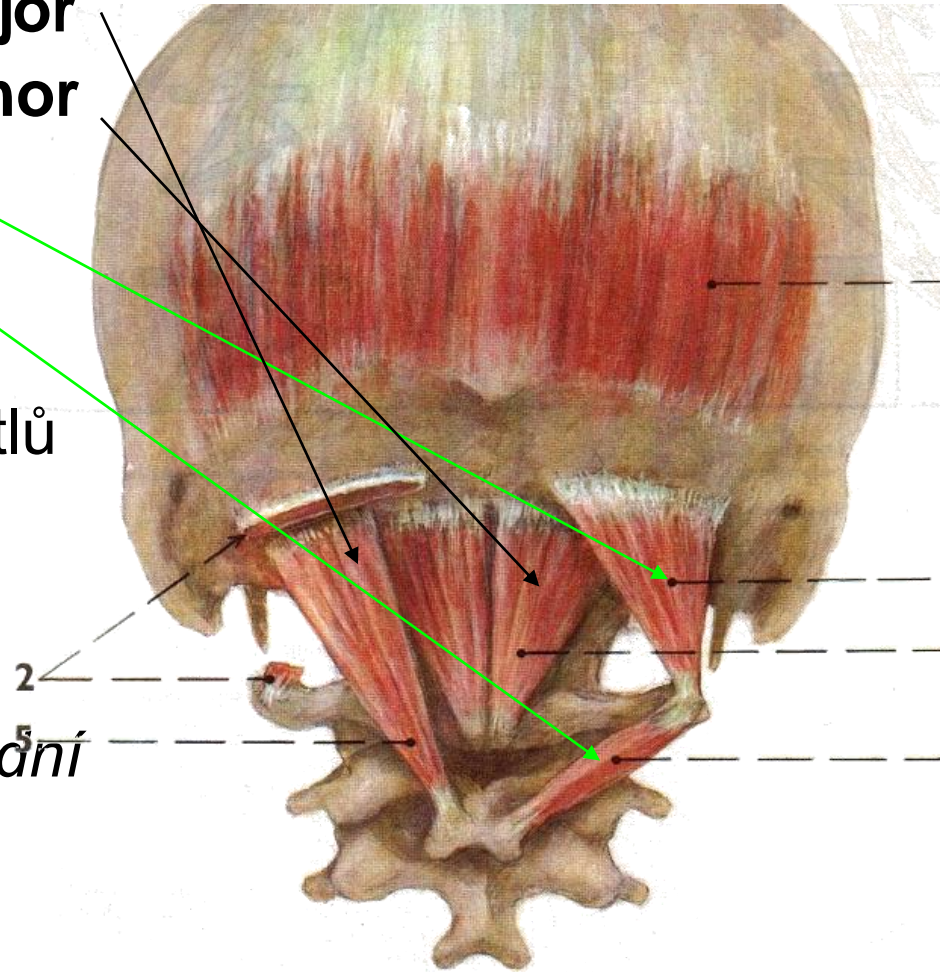
drobné svaly pomáhají
při úklonu a záklonu páteře

Hluboké šíjové svaly (Subokcipitální svaly)

m. rectus capitis posterior major
m. rectus capitis posterior minor
m. obliquus capitis superior
m. obliquus capitis inferior

- balanční pohyby hlavy a obratlů
- trigonum suboccipitale (a. vertebralis)
- inervace: *n. suboccipitalis* (zadní větev míšního nervu C1)

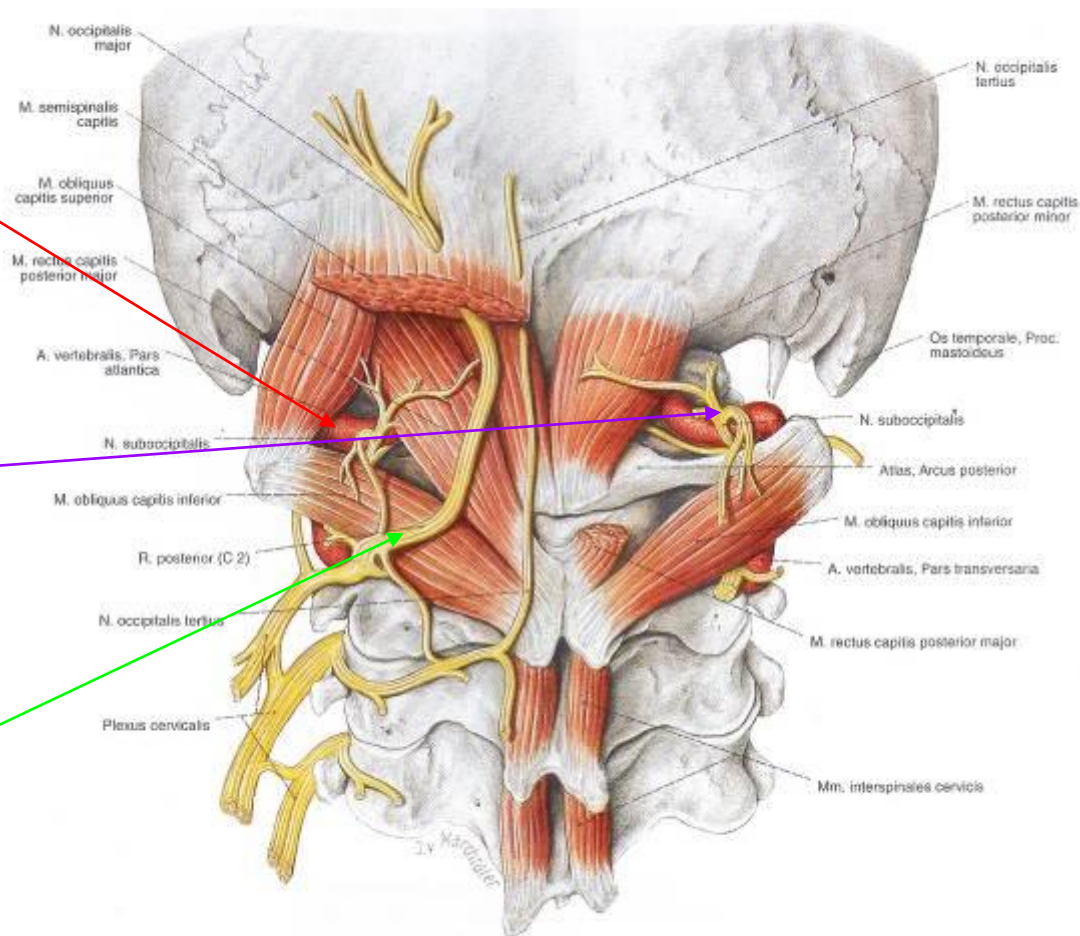

Trigonum suboccipitale

obsah:

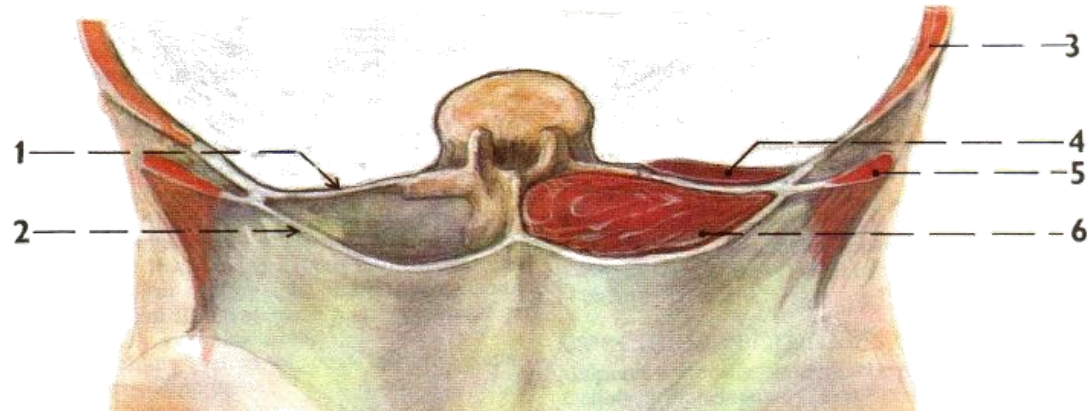
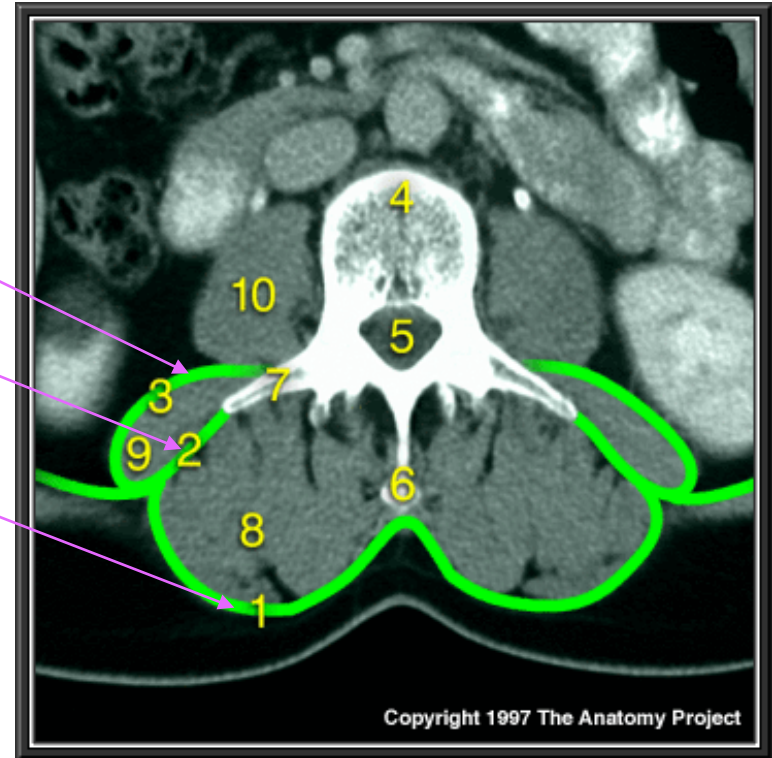
- a. vertebralis (pars atlantica) – *prochází*
- n. suboccipitalis – *vystupuje*
- n. occipitalis major – *přebíhá*

TRIGONUM SUBOCCIPITALE

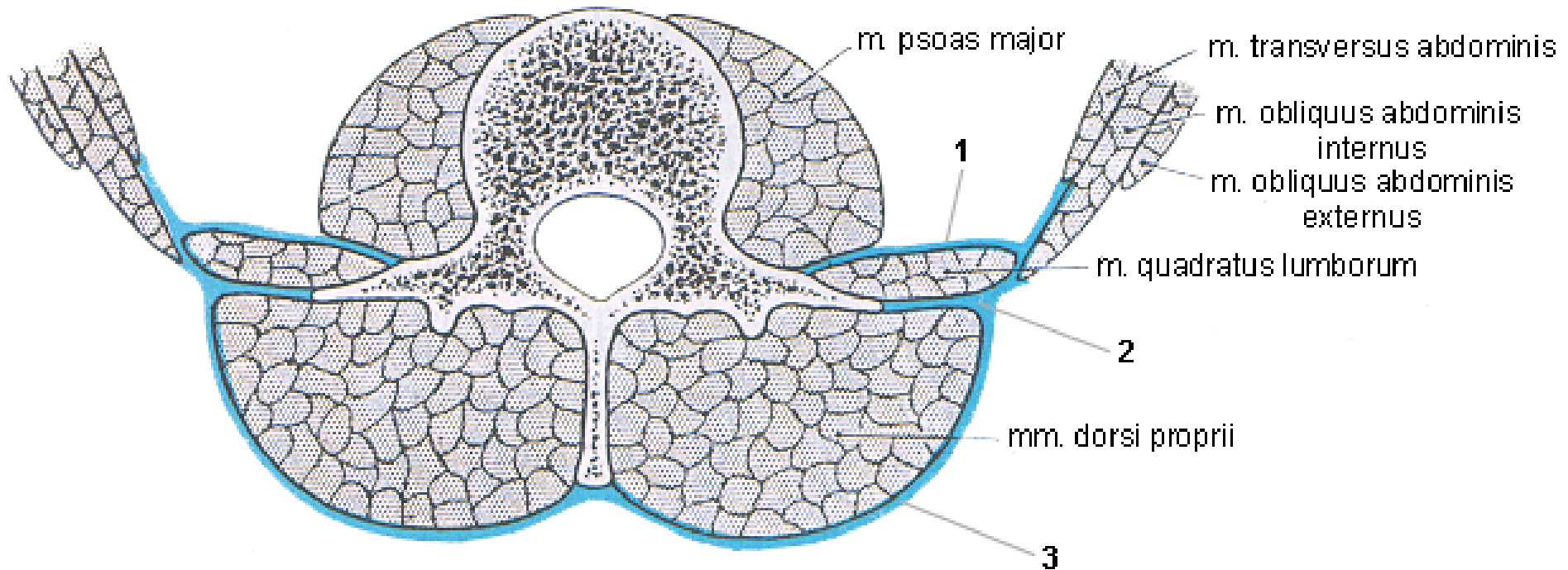
Fascia thoracolumbalis

- 3 vrstvy
  - lamina anterior
  - lamina media =
(původní myoseptum horizontale u ryb)
  - lamina posterior
- uzavírá hluboké zádové svalstvo v bederní krajině
- laterálně listy splývají
- začínají z ní 2 (ze 3) bočních břišních svalů a m. latissimus dorsi

Fascia thoracolumbalis a její tři listy

- 1 - lamina anterior
- 2 - lamina media
- 3 - lamina posterior

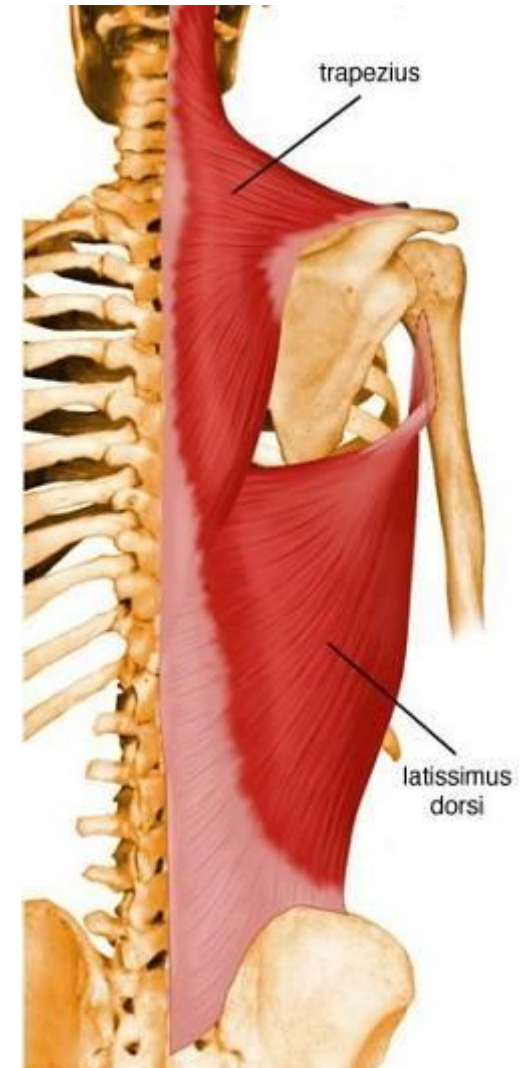
Michaelisova routa

Rhombus; Rhomboid; Quadrilateral; Sacral quadrangle

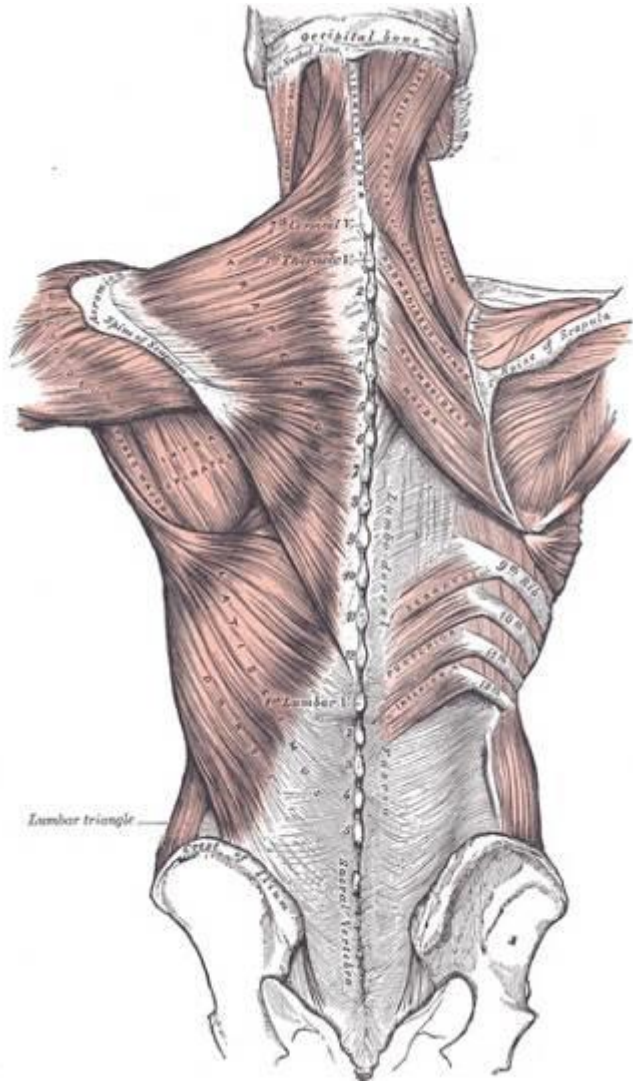

G. A. Michaelis

- **Gustav Adolf Michaelis**
(1798-1848)
německý porodník
- pravidelný tvar kosodélníku značí správné rozměry pánve a stejně dlouhé končetiny

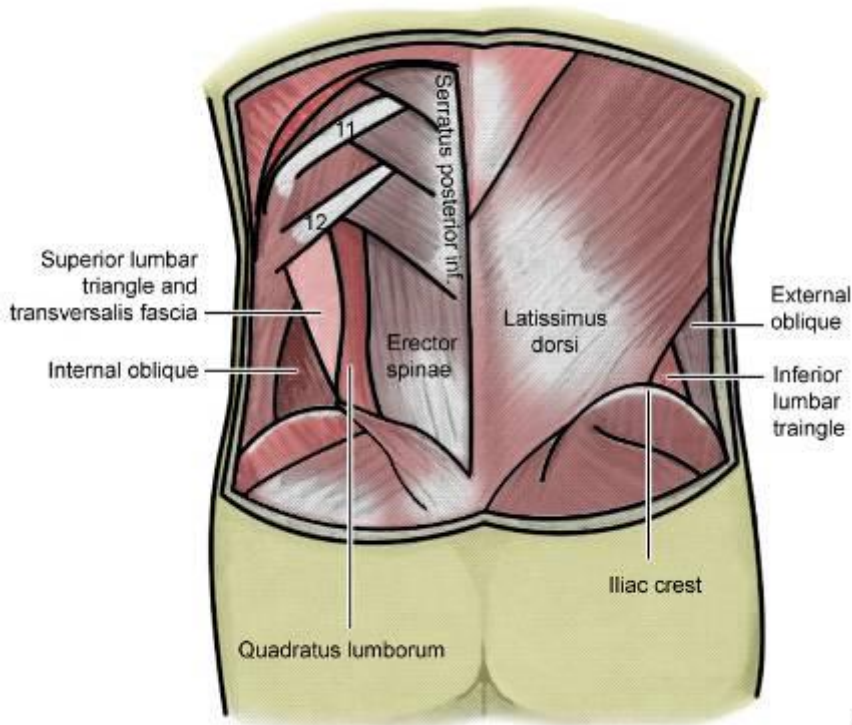
Michaealisova ruta

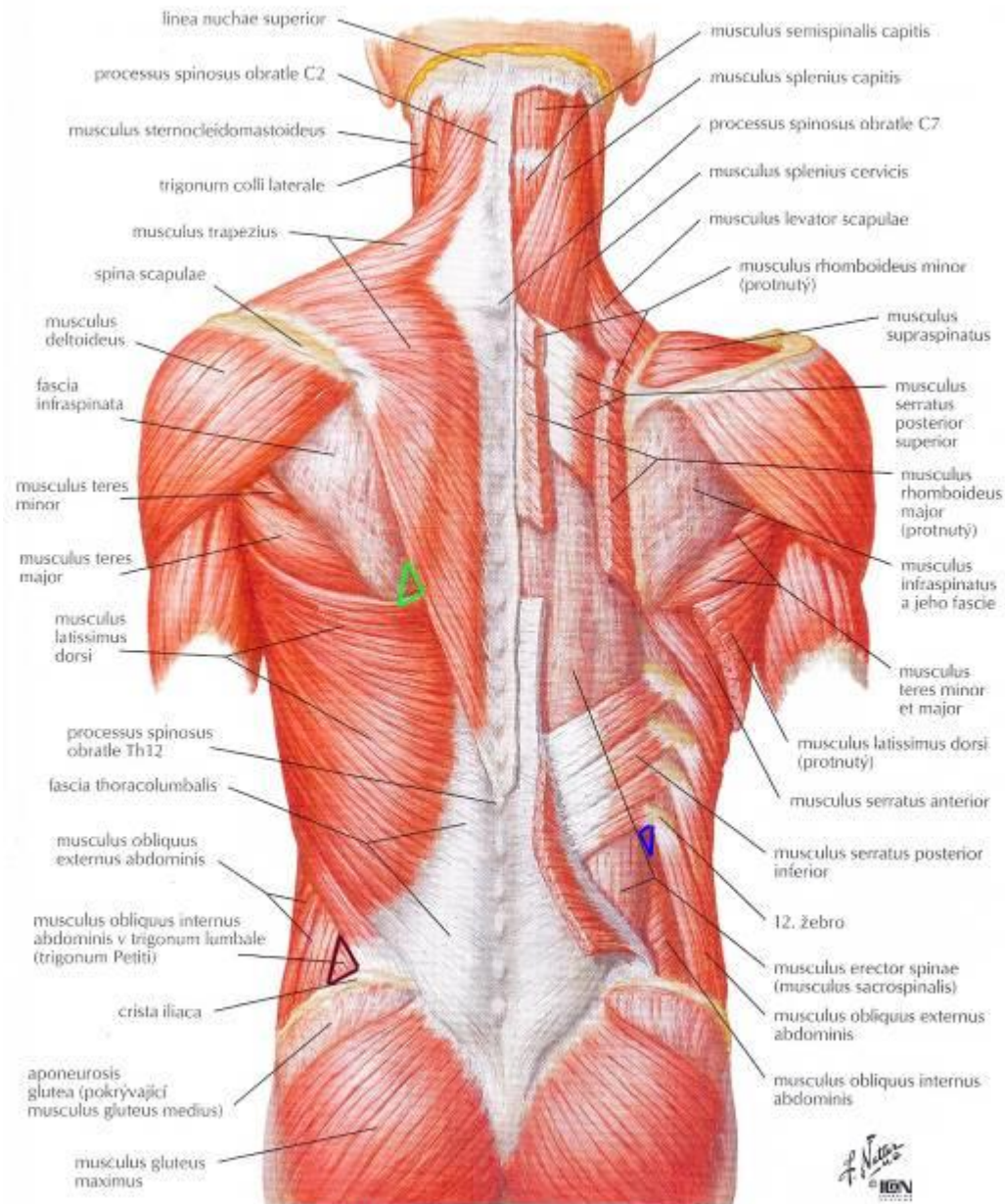

Topografie zad

TRIGONUM LUMBALIS SUPERIUS ET INFERIUS

MUSCULI et TRIGONA DORSI

Trigonum auscultationis

Trigonum lumbale superius (Lesshafti seu Gryfelti)

Trigonum lumbale (Petiti)

F. Netter
© 1989

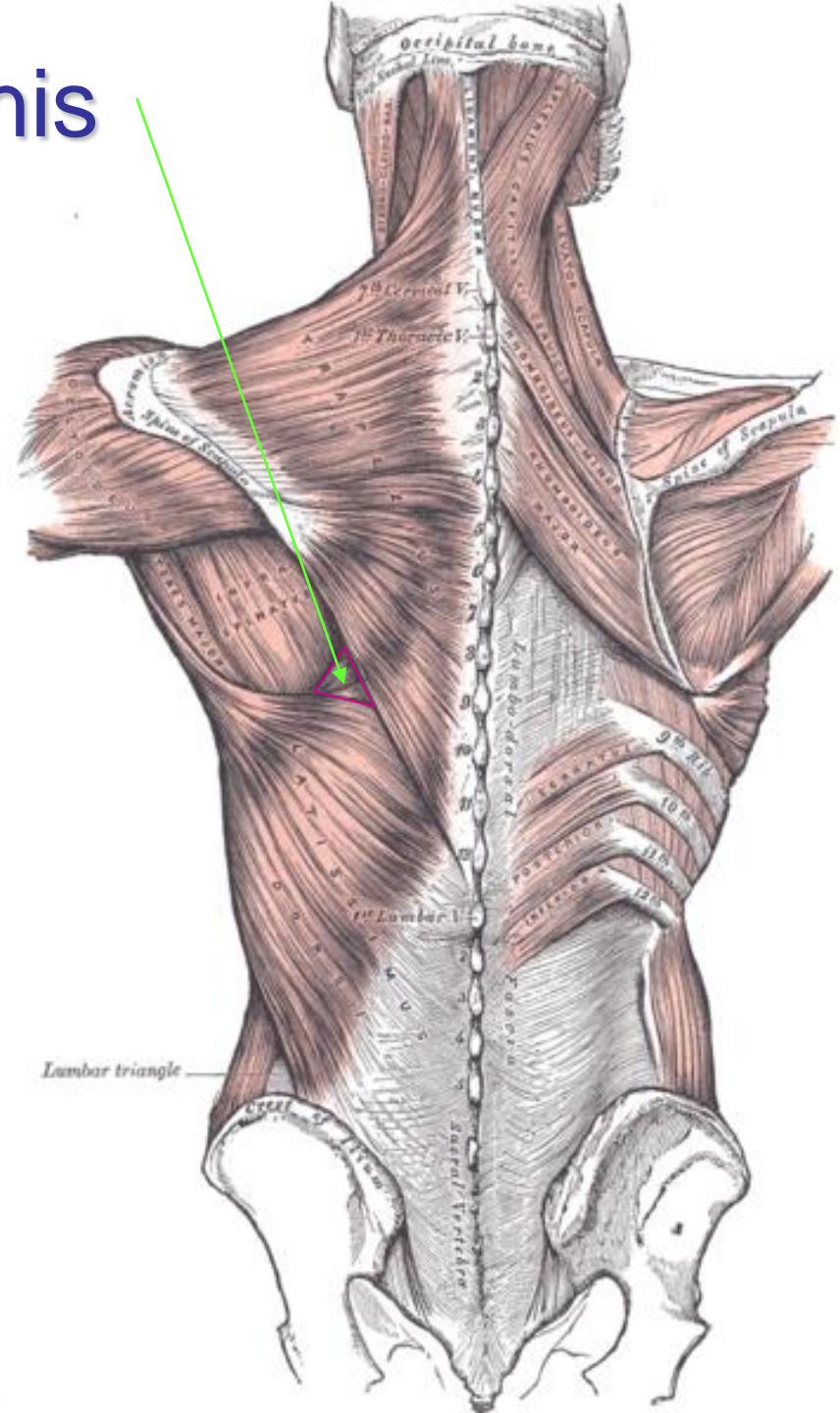

Trigonum auscultationis

- kraniálně: m. trapezius
- kaudálně: m. latissimus dorsi
- laterálně: margo medialis scapulae
- dno: m. rhomboideus major (částečně)

6.+7. žebro (při protrakci lopatek = předklon + zkřížené ruce na prsou)

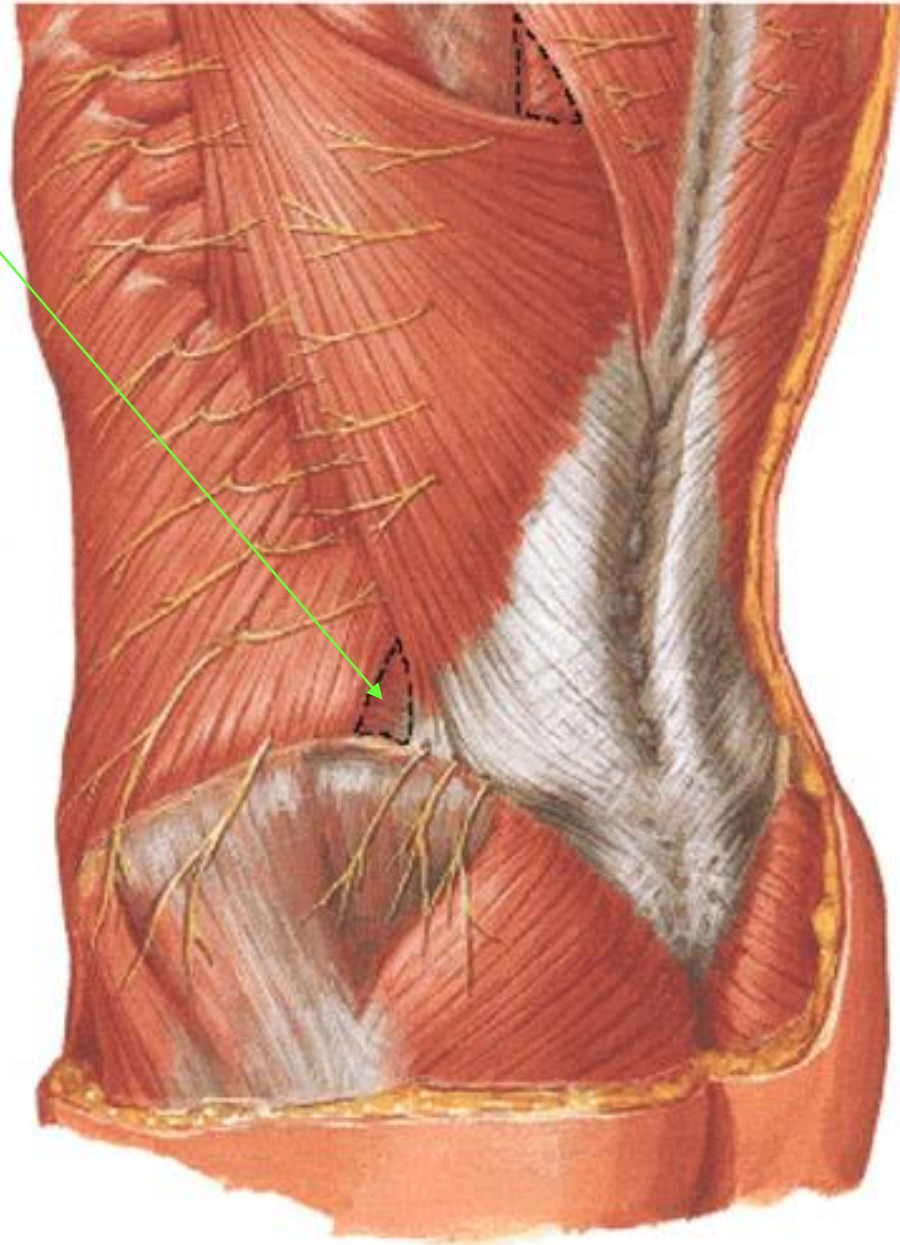
- promítá se sem hrot dolního laloku plíce
- možnost poslechu 😊

Trigonum lumbale inferius *Petiti*

- kaudálně:
crista iliaca (cca 2-3 cm)
- mediálně:
m. latissimus dorsi
- laterálně:
m. obliquus externus abd.
- dno:
m. obliquus internus abd.

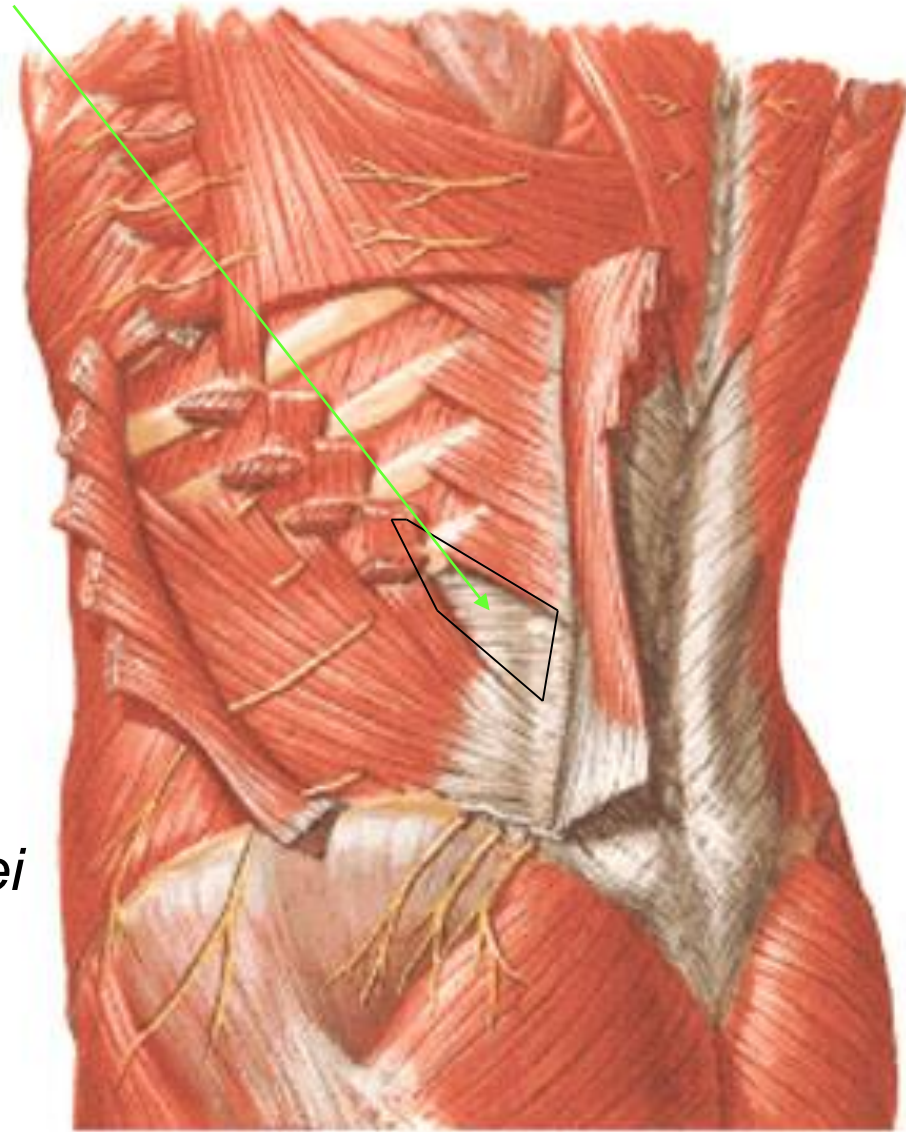
*místo prostupu dolních
bederních kýl*

Trigonum lumbale superius *Grynfeldti* s. *Lesshafti*

- kraniálně:
m. serratus post. inf. (někdy costa XII.)
- mediálně:
m. iliocostalis lumborum
- laterálně:
m. obliquus internus abd.
- dno:
aponeurosis m. transversi abd.
- strop:
m. latissimus dorsi
- příp. kraniolaterálně costa duodecima → tetragonum *Krausei*

- výstup n. et vasa subcostalia
- n. iliohypogastricus
- místo prostupu horních bederních kýl

Bederní kýla

Bleichnerova kýla

- kýla v bederní krajině
- v anglickém jazyce!: pozor na záměny s herniací meziobratlové ploténky

zahrnuje dvě podjednotky:

- **Petitova kýla**: skrz Petitův trojúhelník (trigonum lumbale inferius) – 5 %

Jean Louis Petit (1674-1750) – francouzský chirurg

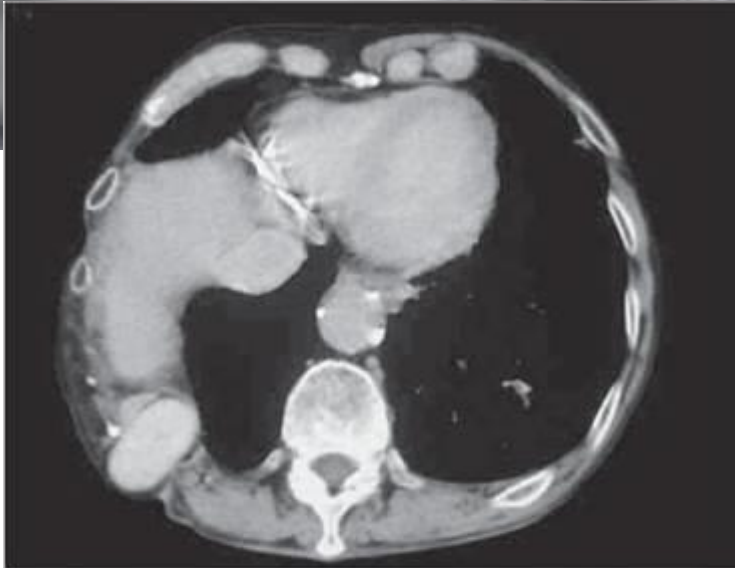
- **Grynfelttova kýla**: skrz Grynfelttův-Lesshaftův trojúhelník (trigonum lumbale superius) – **95 %**

Joseph Casimir Grynfeltt (1840-1913) – francouzský lékař

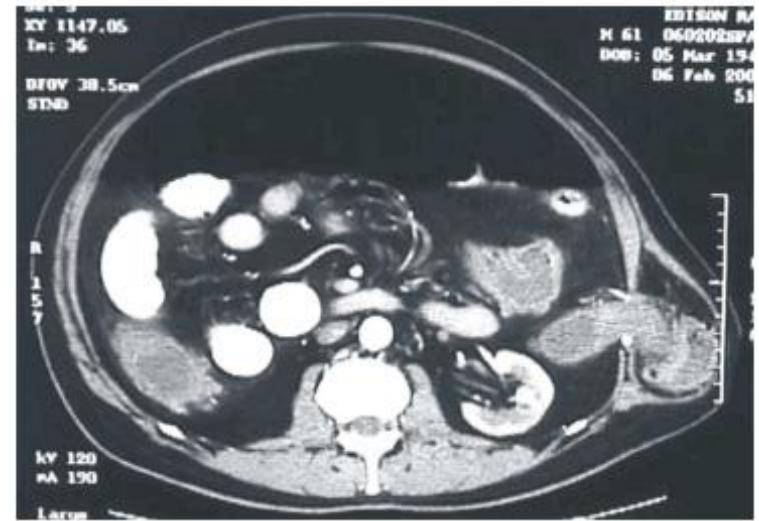
Pjotr Lesshaft – ruský lékař

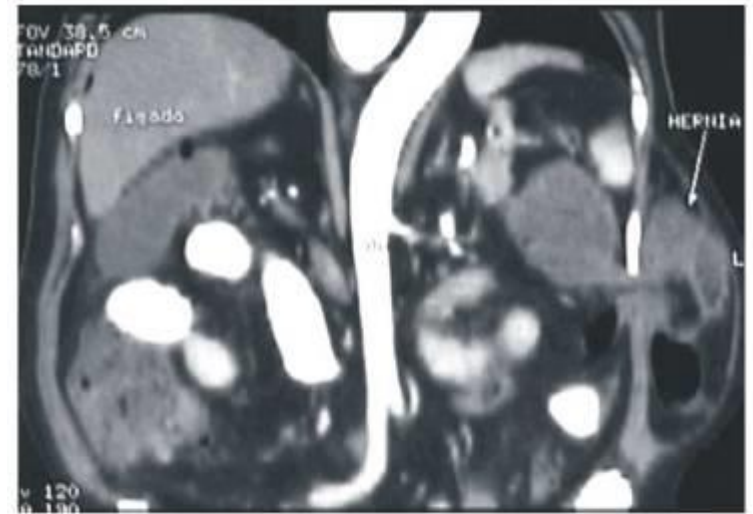
Grynfelttova kýla

Figure 1. Computed tomography at the level of the thoracolumbar transition demonstrating herniated kidney, at right, through the superior lumbar triangle.

Figura 2 – Tomografia computadorizada de abdome – pneumoperitônio e herniação do cólon sigmóide através do trigono lombar superior esquerdo.

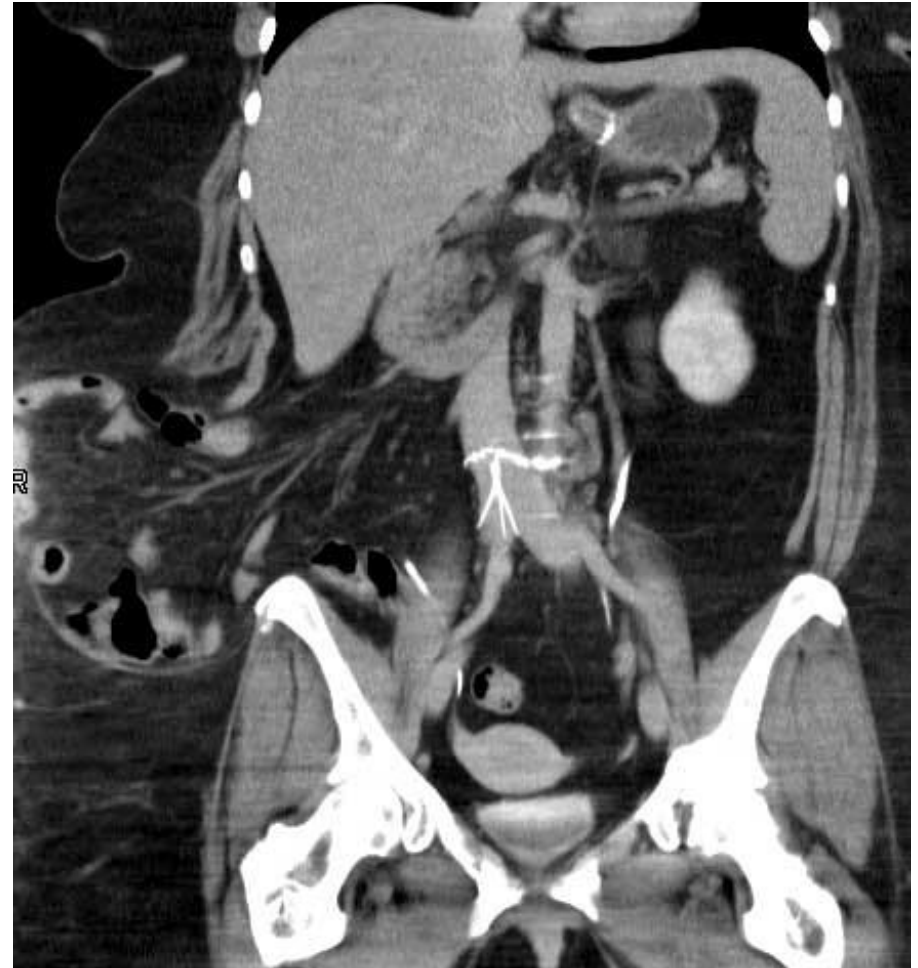

Figura 1 – Tomografia computadorizada de abdome demonstrando hérnia lombar esquerda.

Petitova kýla

Figura 1: Hérnia de Petit: tumor localizado na região lombar inferior direita.

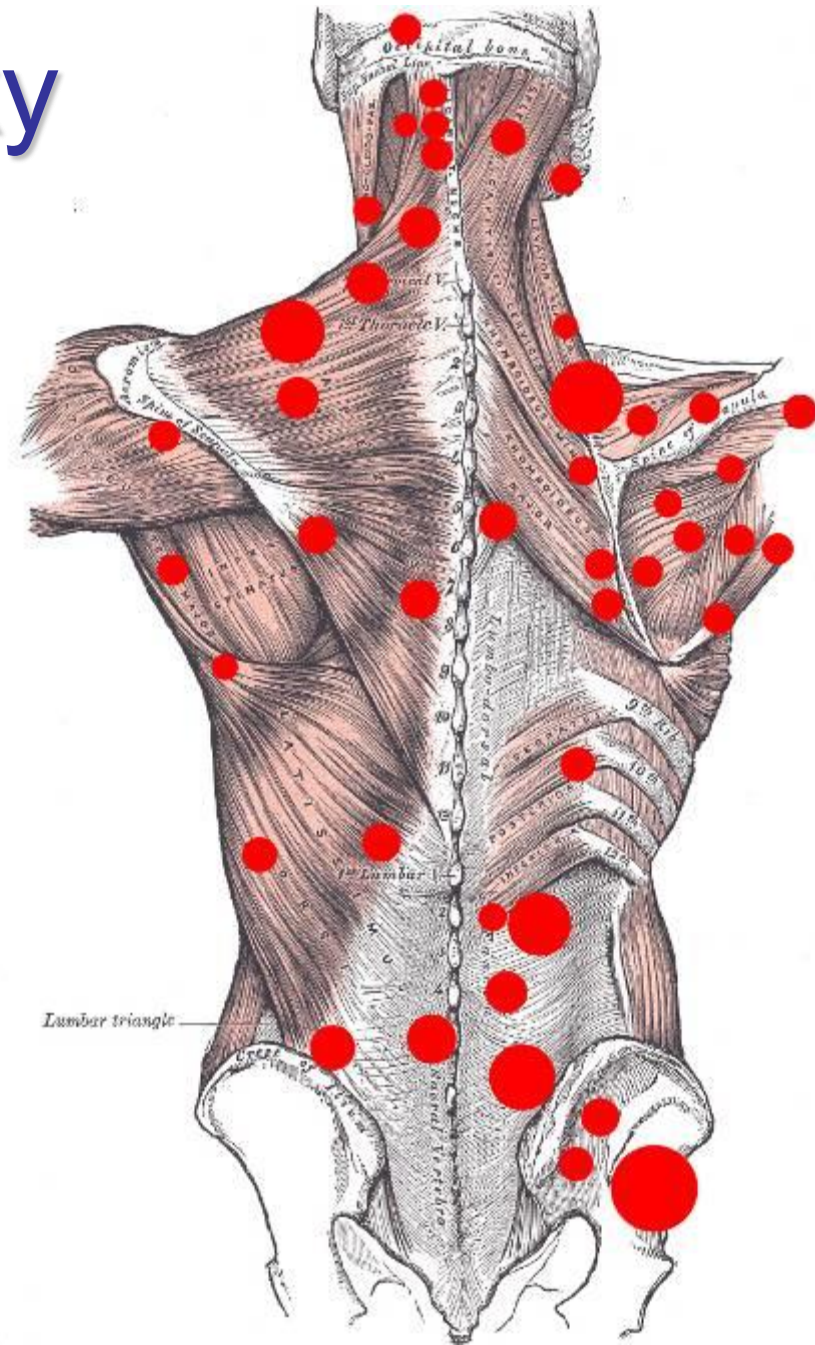

Figure 1: Petit's hernia: tumor located in the right inferior lumbar triangle.

Klinické poznámky

- bolest zad –
vertebrogenní potíže
  - horní zkřížený syndrom
  - dolní zkřížený syndrom
- „trigger points“ ve
svalových kotrakturách
- bederní kýly
- operace páteře

Kazuistika

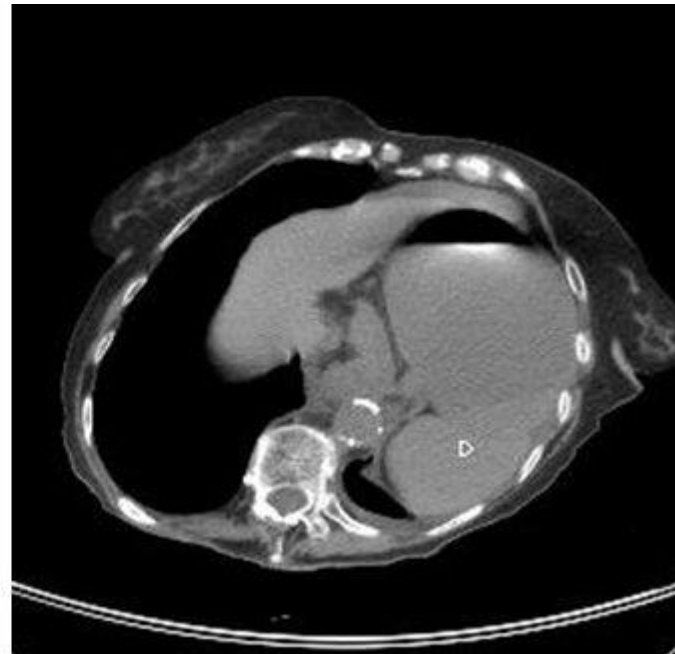
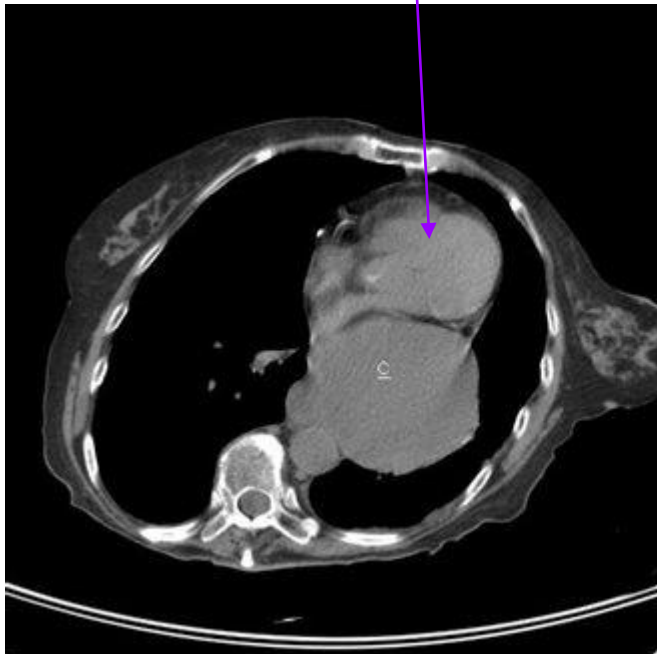
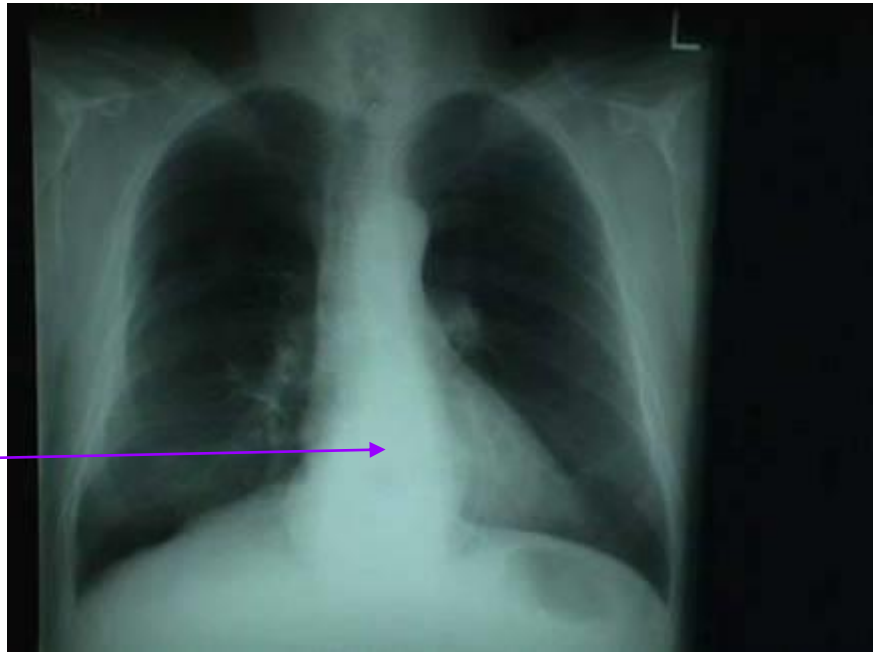
žena, 32 let

- 1/2 roku pálení žáhy (pyróza) po jídle
- v posledním měsíci pocítuje kyselost v ústech (gastroezofageální reflux)
- v posledním týdnu po alkoholu zvracení

- krevní testy v pořádku
- játra nezvětšená

Kazuistika

diagnóza:

hiátová hernie

Děkuji za pozornost

